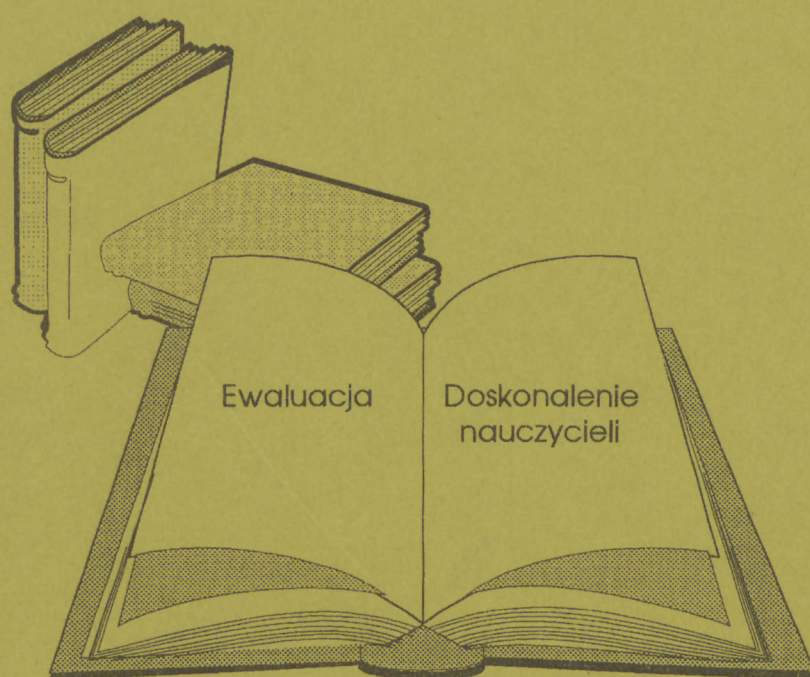


INFORMATOR OŚWIATOWY

*Biuletyn Kuratorium Oświaty i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku*



Zawiera m.in.:

- ☞ Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- ☞ Informacje o placówkach oświatowych
- ☞ Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- ☞ Propozycje doskonalenia nauczycieli
- ☞ Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- ☞ Recenzje, nowości wydawnicze i informacje prasowe
- ☞ Komunikaty

INFORMATOR OŚWIATOWY

W NUMERZE 7 - 8/98

I. Przepisy, zalecenia, wyjaśnienia

s. 2 i n.

* Informacje kadrowe. * Polecamy. * Pismo Sekretarza Stanu w MEN z dnia 7 lipca 1998 r. w sprawie opracowywania nowych programów nauczania i tekst komunikatu prasowego.

II. Informacje, opinie, propozycje

s. 4 i n.

* Stan przygotowań do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 1998/99. Ważniejsze zadania na przyszłość (Sławomira Szmielińska). * Sprawozdanie Wydziału Kształcenia Podstawowego i Wychowania Przedszkolnego Kuratorium Oświaty w Słupsku z realizacji zadań nadzoru pedagogicznego w r. sz. 1997/98 (Miroslawa Mikus). * Zakres i tematyka badań wybranych obszarów działalności szkół podstawowych i placówek przedszkolnych w r. sz. 1998/99. * Bolesław Niemierko: Ewaluacja sprawdzianu kompetencji uczniów. * Grażyna Durka, Walentyna Czarnik: Świadomość uczniów o szkodliwości picia alkoholu (na przykładzie wybranych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Słupsku). * Miroslawa Kucharska: Testy osiągnięć szkolnych z historii - próba konstrukcji. * Marian Giermakowski: Konstruowanie programu autorskiego.

III. Doskonalenie nauczycieli

s. 37 i n.

* Lucja Knop: Z działalności Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w r. sz. 1997/98. * Zapraszamy do udziału w doskonaleniu. * Podyplomowe Studium Pedagogiki Korekcyjno - Kompensacyjnej na UMK w Toruniu. * Adam Sasiuk: Przedmiot "Wiedza o życiu seksualnym człowieka".

IV. Olimpiady, konkursy

s. 47 i n.

* Dodatkowy Konkurs Projektów - program Leonardo da Vinci. * Jerzy Paczkowski: Podsumowanie konkursu „Kangur 98”. * Udział i osiągnięcia uczniów szkół podstawowych w konkursach i olimpiadach wiedzy i umiejętności (Monika Stępnik). * Imprezy nie tylko edukacyjne. * VI Turniej Jednego Wiersza *O Laur Plateranki*. * Zbigniew Herbert (29 października 1924 - 28 lipca 1998): „*Testament*”.

V. Książki i czasopisma

s. 54 i n.

* Recenzje - Stanisław Kaczor: *La Magazine. Education, Formation et Jeneusse en Europe*. Nr 8, 1997. * Biblioteka Narodowa poleca: „Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiąta.” „Słownik języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej” Tom 1-2. * Oferty wydawnicze: WOM w Bydgoszczy, Oficyny Współczesnej z Poznania, Wydawnictwa AWF w Gdańsku. * List dyrektora WSiP. * Z raportu rocznego WSiP. * Wydawnictwo JUKA dziękuje. * Inicjatywa wydawnicza WOM w Poznaniu. * Nowości wydawnicze '98. * Nowości książkowe w zbiorach PBW.

Informacje kadrowe

* W wyniku rozstrzygnięcia konkursowego stanowisko Kuratora Oświaty w Słupsku objęła od 1 lipca 1998r. *mgr inż. Alicja Zajączkowska* - dotychczasowy dyrektor Zespołu Szkół Budowlanych w Lęborku. Gratulujemy i życzymy owocnej działalności.

* Z dniem 15 sierpnia pracę w ODN podjął Adam Sasiuk - nauczyciel-konsultant - ds. wdrażania przedmiotu wiedza o życiu seksualnym człowieka

*Z dniem 1 września 1998r. zaprzestają pełnienia obowiązków nauczyciela doradcy metodycznego: Irena Babczyszyn (geografia), Stefan Czerwiński (surdo-frenopedagogika), Walentyna Czarnik (profilaktyka i resocjalizacja), Marian Fryda (historia), Zenon Janeczko (elementy informatyki), Irena Kołakowska (nauczanie początkowe), Halina Kotłowska (muzyka), Beata Kozłowska (biologia i ekologia), Grzegorz Modras (przedmioty mechaniczne), Wanda Newlin-Łukowicz (nauczanie początkowe), Alicja Panczerzyńska (wychowanie przedszkolne), Ryszard Ochociński (praktyczna nauka zawodu), Anna Skucha (nauczanie początkowe), Anna Zgórska (język niemiecki). * Informujemy również, że z dniem 1 września zaprzestała pełnić obowiązki konsultanta ds. przedmiotów zawodowych Wanda Rychły.

Dziękujemy wszystkim za współpracę i życzymy wszelkiej pomyślności.

Polecamy

* Ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r.

- a) o samorządzie województwa (Dz. U. Nr 91, poz. 576),
b) o administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 91, poz. 577),
c) o samorządzie powiatowym (Dz. U. Nr 91, poz. 578).

* Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. Nr 96, poz. 603)

* Ustawa z dnia 24 lipca 1998 r. o wejściu w życie ustawy o samorządzie powiatowym, ustawy o samorządzie województwa oraz ustawy o administracji rządowej w województwie (Dz. U. Nr 99, poz. 631)

* Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 14 lipca 1998 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie warunków, form, trybu przyznawania i wypłacania oraz wysokości pomocy materialnej dla uczniów (Dz. U. Nr 98, poz. 613).

Par. 1. W rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 1993 r. ... (Dz. U. Nr 74, poz. 350 i z 1997 r. Nr 51, poz. 326) wprowadza się następujące zmiany:

1) w par. 3a ust. 5 i 6. otrzymują brzmienie:

5. Wnioski o przyznanie stypendium, wraz z uzasadnieniem odpowiadającym warunkom określonym w ust. 1, przedstawia się radzie szkoły, a jeżeli rada szkoły nie została powołana - radzie pedagogicznej, w terminie do dnia 24 czerwca. Rada szkoły (rada pedagogiczna) zatwierdza jednego kandydata.

6. Wniosek o przyznanie stypendium, zatwierdzony przez radę szkoły (radę pedagogiczną), dyrektor szkoły przedstawia kuratorowi oświaty w terminie do dnia 10 lipca. Kurator oświaty dokonuje analizy wniosków, sporządza listę zbiorczą zatwierdzonych kandydatów i przedstawia ją - za pośrednictwem Ministra Edukacji Narodowej - Prezesowi Rady Ministrów w terminie do 31 lipca.

2) w par. 14 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Na warunkach i w trybie określonym w par. 3a, 4 i 5, z zastrzeżeniem ust. 3, uczniowi niepublicznej szkoły średniej o uprawnieniach szkoły publicznej może być przyznane stypendium Prezesa Rady Ministrów lub Ministra Edukacji Narodowej dla wybitnie uzdolnionych uczniów, a także stypendium Ministra Kultury i Sztuki za osiągnięcia artystyczne.”

par. 2. W roku szkolnym 1998/1999 w odniesieniu do wniosków o przyznanie stypendium Prezesa Rady Ministrów uczniom niepublicznych szkół średnich o uprawnieniach szkół publicznych terminy o których mowa w par. 3a rozporządzenia wymienionego w par. 1, określone:

1) w ust. 5 - przedłuża się do 10 września 1998 r.,

2) w ust. 6 - przedłuża się odpowiednio do dnia 15 września i dnia 25 września 1998 r.

Pismo Sekretarza Stanu MEN z dnia 7 lipca 1998r. w sprawie opracowywania nowych programów nauczania

(tekst komunikatu prasowego)

Szanowni Państwo, w przygotowanej reformie szkolnej przewidujemy organizowanie innych typów szkół niż obecnie funkcjonujące. W roku szkolnym 1999/2000 uczniowie, którzy ukończyli klasę III rozpoczną naukę w klasie IV sześciolletniej szkoły podstawowej, a uczniowie, którzy ukończyli klasę VI. obecnej szkoły podstawowej - przejdą do I klasy gimnazjum.

Chcąc zapewnić nauczycielom potrzebne programy nauczania, nie możemy biernie oczekiwać na zakończenie konsultacji społecznej projektu reformy, ponieważ byłoby wówczas za mało czasu na przygotowanie i zapoznanie nauczycieli z nowymi programami.

Chciałabym Państwa zachęcić do opracowania programów nauczania odpowiadających nowemu projektowi podstaw programowych kształcenia ogólnego - dokumentu programowego ustalonego przez Ministra Edukacji.

Programy nauczania, które spełniają określone warunki wynikające z przygotowanego rozporządzenia w sprawie warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania z zakresu kształcenia ogólnego, zostaną wpisane do odpowiedniego wykazu. Ze strony Ministerstwa autorzy mogą spodziewać się pomocy w opublikowaniu swojego programu, jeżeli wcześniej nie zerwą umowy z wybranym przez siebie wydawnictwem.

Zależy nam na tym, by nauczyciele mogli wybierać programy najodpowiedniejsze dla swoich uczniów, najodpowiedniejsze dla warunków, jakimi dysponują w swojej szkole, takie które pomogą im efektywnie zrealizować to, co zapisano w podstawie programowej.

Zamiarem naszym jest nagrodzenie najlepszych programów spośród tych, które zostaną nadesłane do dnia 1 grudnia br.

W załączeniu przesyłamy Państwu broszurę zawierającą projekt podstaw programowych dla nowego systemu szkolnego oraz informację, której tekst zamieszczają Rzeczpospolita i kilka ogólnopolskich czasopism oświatowych.

Liczę na Państwa udział w przygotowaniu tak istotnej pomocy dla nauczycieli, jaką są dobre programy nauczania.

*Z poważaniem
Irena Dzierżowska*

Minister Edukacji Narodowej informuje, że rozpoczyna przygotowania do dopuszczania do powszechnego użytku szkolnego programów nauczania odpowiadających projektowi podstawy programowej przygotowanej dla sześciolletniej szkoły podstawowej i trzyletniego gimnazjum.

Dla nauczania wczesnoszkolnego (klasy I - III) oczekuje się programów zintegrowanych obejmujących wszystkie zadania określone w projekcie podstawy programowej dla całego etapu.

Programy dla klas IV - VI szkoły podstawowej mogą dotyczyć poszczególnych przedmiotów nauczania (bloków przedmiotowych): kultura i język polski, historia i społeczeństwo, przyroda, matematyka, języki obce, sztuka i technika, wychowanie fizyczne lub dowolnych zestawów przedmiotów.

Programy powinny uwzględniać, odpowiednio do swojej specyfiki, problematykę wychowania patriotycznego i obywatelskiego, wychowania do życia w rodzinie, wychowania prozdrowotnego, kulturę informacyjną.

Programy dla gimnazjum mogą obejmować poszczególne przedmioty nauczania: język polski, historia, kultura i tradycja, wychowanie obywatelskie, matematyka, języki obce, biologia, chemia, fizyka i plastyka, wychowanie fizyczne lub bloki przedmiotowe.

Programy przeznaczone dla gimnazjum powinny, odpowiednio do swojej specyfiki, uwzględniać problematykę wychowania do życia w rodzinie, wychowania prozdrowotnego, obrony cywilnej, edukacji ekologicznej, edukacji filozoficznej, kultury informacyjnej.

Z przyjętych założeń reformy wynika, że szczególnie przydatne będą programy skonstruowane w sposób ułatwiający szkołom ich połączenie w jeden zestaw umożliwiający realizację całości podstawy programowej przewidzianej dla danego etapu.

Zgłoszone programy (przeznaczone przynajmniej dla jednego etapu kształcenia) winny zawierać:

- szczegółowe cele kształcenia,
- materiały nauczania związane z tymi celami,
- opis procedur osiągania celów,
- opis założonych osiągnięć uczniów z propozycjami metod ich oceny.

Programy należy zaopatrzyć w dwie recenzje:

- 1) O przydatności dydaktycznej - opracowaną przez osobę, która ukończyła studia wyższe i posiada przynajmniej pięcioletnią praktykę nauczycielską w zakresie nauczania przedmiotów ogólnokształcących,
- 2) O poprawności merytorycznej - opracowaną przez osobę, która ukończyła studia wyższe na kierunku zgodnym z zakresem treści, które program obejmuje.

Dopuszczenie do użytku szkolnego programu będzie możliwe - na wniosek zainteresowanego - po wejściu w życie stosownych aktów prawnych (tj. podstawy programowej kształcenia ogólnego oraz rozporządzenia w sprawie

warunków i trybu dopuszczania do użytku szkolnego programów nauczania z zakresu kształcenia ogólnego) w trybie i na zasadach określonych w tych aktach.

Autorzy najlepszych programów, spośród zgłoszonych do dnia 1 grudnia 1998 roku otrzymują nagrody.

Szczegółowe informacje można uzyskać w Ministerstwie Edukacji Narodowej pod numerami centrali telefonicznej: 629-72-41 albo 628-04-61, wewnętrzny 300. 00-918 Warszawa, Al. Szucha 25, Departament Kształcenia i Wychowania MEN.

ZGŁOSZENIE ZAMIARU NAPISANIA PROGRAMU NAUCZANIA

Kto zgłasza?.....

Poziom kształcenia (proszę zakreślić):

* Szkoła podstawowa: klasy 1-3

* Szkoła podstawowa: klasy 4-6

* Gimnazjum

Jaki zakres podstawy programowej obejmuje zgłaszany program? (przedmiot, blok, ścieżka międzyprzedmiotowa, program wychowawczy, inne):.....

Autor, zespół autorski:.....

Ewentualne instytucje patronujące autorom:.....

Dane kontaktowe: Imię i nazwisko:.....

Telefon (z nr kierunkowym):..... Fax: E-mail:.....

Adres do korespondencji:..... Uwagi:.....

Punkt konsultacyjny czynny od 1 września 1998r.: Biuro KREATOR w. CODN, tel.: (022) 621-48-00 lub 621-30-31 wew. 102, fax: 621-48-00, e-mail: smart@ikp.atm.com.pl, Al. Ujazdowskie 28, 00-478 Warszawa

Polecamy:

* *Podstawa programowa wychowania przedszkolnego dla dzieci od 3 do 6 lat.*

* *Podstawy programowe kształcenia ogólnego.*

(MEN. Reforma systemu edukacji - projekt. WSP 1998.)

Stan przygotowań do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 1998/99. Ważniejsze zadania na najbliższą przyszłość

Finalizujemy prace przygotowawcze do rozpoczęcia nowego roku szkolnego 1998/99. Składają się na nie czynności organizacyjne, działania analityczno - merytoryczne związane z tworzeniem planów dydaktyczno - wychowawczych, zabiegi wokół lepszego przystosowania bazy lokalowej do potrzeb nauczania, opieki i wychowania.

Chcemy odnieść się do efektów naszej wspólnej pracy w minionym roku szkolnym. Wspólnej to znaczy: nadzoru pedagogicznego, kadry kierowniczej placówek kształcenia i wychowania, nauczycieli i pracowników samorządowej administracji oświatowej, a także wielu ludzi wspomagających w różnorodny sposób i w różnym zakresie kształcenie i wychowanie.

Chcemy też nakreślić i poddać pod rozwagę zadania, które powinniśmy podjąć w nowym roku szkolnym. Są to zadania związane przede wszystkim z przygotowywaną reformą programowo - strukturalną kształcenia i wychowania. Jesteśmy świadomi, że zadania te w dużym stopniu zostaną wyraźniej określone i uszczegółowione przez poszczególne szkoły, nowe władze samorządowe i wojewódzkie. Myślę w szczególności o gminach, które przygotowują sieć gimnazjów, o powiatach samorządowych, które przejmą prowadzenie szkół ponadgimnazjalnych, specjalnych i opiekuńczo - wychowawczych; myślę o województwach samorządowych, które będą prowadziły szkoły i placówki o charakterze regionalnym, placówki doskonalenia nauczycieli, centra kształcenia praktycznego i ustawicznego. Dodać trzeba do tego zmiany w organizacji i zakresie nadzoru nad działalnością szkół i placówek oświatowo - wychowawczych, w tym nadzoru sprawowanego przez kuratora oświaty. Uwzględnić powinniśmy ważne zadania w zakresie doskonalenia nauczycieli.

System oświaty województwa śląskiego w roku szkolnym 1997/98 obejmował 446 szkół i placówek, w tym 34 niepublicznych. W szczególności mieściły się w nim:

- 99 przedszkola (w tym 1 niepubliczne),
- 173 szkoły podstawowe (w tym 1 niepubliczna),
- 36 liceów ogólnokształcących (w tym 15 niepublicznych), z tego - 18 młodzieżowych (6 niepublicznych) i 18 dla dorosłych (9 niepublicznych),
- 88 różnego typu szkół zawodowych, w tym - 49 średnich

szkół zawodowych i 26 zasadniczych szkół zawodowych. Tworzą one łącznie 22 zespoły szkół zawodowych oraz 2 szkoły niepubliczne.

- 13 szkół policealnych (w tym 9 niepublicznych),
- 1 Centrum Kształcenia Praktycznego,
- 1 Centrum Kształcenia Ustawicznego,
- 7 placówek kształcenia specjalnego,
- 5 placówek oświatowo - wychowawczych (bursy szkolne, młodzieżowe domy kultury, ośrodki pracy pozaszkolnej;
- 7 placówek opiekuńczo - wychowawczych i resocjalizacyjnych, w tym domy dziecka;
- 8 poradni psychologiczno - pedagogicznych,
- 1 ośrodek adopcyjno - opiekuńczy,
- 1 placówka doskonalenia nauczycieli,
- 6 bibliotek pedagogicznych (1 wojewódzka i 5 filii).

Kurator Oświaty wyraził zgodę na likwidację z dniem 31 sierpnia 1998 roku trzech szkół podstawowych z klasami I - VIII, dziewięciu szkół filialnych z klasami I - III oraz na przekształcenie na niższy stopień organizacyjny jednej szkoły z klasami I - VI.

Tak więc 1 września rozpocznie pracę 169 szkół podstawowych, w tym jedna szkoła z klasami I - V, jedna z klasami I - IV oraz jedna z klasami I - III. Do tego dodać trzeba: 38 szkół niżej zorganizowanych o charakterze filialnym. W ogólnej liczbie szkół podstawowych mieści się także jedna pełna Społeczna Szkoła Podstawowa w Słupsku.

W minionym roku szkolnym obowiązek szkolny realizowało łącznie 63.084 uczniów. Z tego obowiązku zwolniono 11 a odroczone 108. Nie realizowało obowiązku szkolnego - z różnych powodów (choroba, patologia rodziny i in.) - 80 uczniów.

W szkołach ponadpodstawowych liczba uczniów wynosiła ogółem - 24. 416, z tego 6.219 w liceach ogólnokształcących, 7.784 w średnich szkołach zawodowych, a 10.413 w zasadniczych szkołach zawodowych. Do szkół policealnych uczęszczało 923 słuchaczy

Kształceniem specjalnym objęto 1.828 uczniów; 265 zakwalifikowano do nauczania indywidualnego. Opieką całkowitą objęto 395 wychowanków domów dziecka.

Mimo stalego poszerzania kształcenia na poziomie pełnej szkoły średniej, nadal znaczny był procent uczących się w zasadniczych szkołach zawodowych. W minionym roku szkolnym wynosił on 49%. W nowym roku szkolnym zmniejszy się , jak wynika ze wstępnych szacunków do ok. 41,1%.

Do tych cyfr dodać trzeba jeszcze kilka uwag o przedszkolach. Wychowaniem przedszkolnym obejmujemy 21,1% dzieci w wieku 3 - 5 lat ((6.875 dzieci) oraz 92,3% dzieci sześciolatków, co daje liczbę 6. 340 dzieci. Obserwujemy stopniowy wzrost zainteresowania rodziców i władz samorządowych sprawami wychowania przedszkolnego, a to oznacza przede wszystkim dążenie do tworzenia nowych miejsc i przyjmowania większej liczby dzieci do przedszkoli.

Przyjęta przez Parlament ustawa o zmianie ustawy o systemie oświaty czyni, iż projektowana reforma edukacji staje się faktem. zakres reformy i projektowane tempo jej

wdrażania zobowiązuje nas wszystkich do intensywnych działań.

Jednym z celów reformy jest upowszechnienie szkolnictwa na poziomie szkoły średniej i zwiększenie liczby studiujących w uczelniach wyższych. Realizacji tych celów służy między innymi nowy system egzaminowania. nasze województwo ma już w tym zakresie pewne doświadczenia i osiągnięcia.

Po raz pierwszy w roku szkolnym 1997/98 egzamin wstępny do szkół średnich zastąpiony został badaniem kompetencji uczniów klas ósmych, które za zgodą Ministra Edukacji Narodowej było temu egzaminowi równoważne. Badaniami objęto 8.749 uczniów. Miały one charakter powszechny i dotyczyły również dzieci z innych województw, a mianowicie tych, które chciały podjąć naukę w naszych szkołach podstawowych.

Wprowadzenie niezależnego od poszczególnych szkół i nauczycieli systemu oceny wiedzy i umiejętności absolwentów szkół podstawowych było zgodne z „duchem” reformy i stanowiło równocześnie formę promocji do szkół ponadpodstawowych. W rezultacie zmniejszyła się liczba absolwentów klas VIII nie podejmujących dalszej nauki, jak również „przesunęła się pewna grupa uczniów ze szkół zasadniczych zawodowych do średnich. (Analizie wyników badań i ewentualnym korektom w regulaminie poświęcimy spotkanie z państwem w ramach zespołów dyrektorów).

W wyniku tegorocznej rekrutacji do szkół ponadpodstawowych przyjęto do 273 oddziałów klas pierwszych 8.163 uczniów., w tym:

- do 85 oddziałów LO - 2.412 uczniów, co stanowi 29,5% z ogółu przyjętych;

- do 77 oddziałów średnich szkół zawodowych - 2.399 uczniów, co stanowi 29,4% przyjętych do szkół ponadpodstawowych;

- do 111 oddziałów zasadniczych szkół zawodowych - 3. 352 uczniów, tj. 41,1% przyjętych.

Ogółem naukę w szkołach średnich, tj. kończących się maturą rozpocznie w naszym województwie - 58,9% młodzieży ubiegającej się o przyjęcie.

Ostateczne zakończenie naboru do szkół ponadpodstawowych nastąpi we wrześniu, gdy rozpocznie się nauka w szkołach dla dorosłych i w klasach wielozawodowych w zsz.

Dodać należy, że jeszcze w sierpniu (24 i 25) odbyły się sprawdziany dodatkowe dla tych z absolwentów szkół podstawowych, którzy z różnych przyczyn nie mogli uczestniczyć w badaniu testowym w czerwcu.

Stwierdzić można, że przystępując do tzw. „eksperymentu wałbrzyskiego” wykonaliśmy wspólnie wielką i pozytywną pracę w zakresie zastąpienia nadmiernie selekcyjnego egzaminu wstępnego do szkoły średniej powszechnym sprawdzianem nabytych kompetencji szkolnych. Bardzo dziękuję pracownikom nadzoru pedagogicznego, dyrektorom szkół podstawowych i średnich, członkom szkolnych komisji nadzorujących przebieg badania kompetencji i polonistom sprawdzającym zadanie otwarte,

pracownikom Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli oraz Centrum Kształcenia Praktycznego. Przede wszystkim jednak dziękuję osobom pracującym w nowo utworzonej w ODN - w minionym roku szkolnym - Pracowni Diagnostyki i Pomiaru Dydaktycznego oraz w Wojewódzkim Zespole ds. badania kompetencji uczniów klas ósmych..

Jak wiadomo, już w roku szkolnym 1999/2000 przeprowadzony zostanie - na zakończenie sześcioletniej szkoły podstawowej - powszechny sprawdzian wiedzy i umiejętności. Nie będzie on miał charakteru selekcyjnego, gdyż jego celem ma być dostarczenie możliwie pełnej informacji zwrotnej o poziomie osiągnięć uczniów, o nabytych kompetencjach, które to kompetencje określają podstawy programowe.

W naszym województwie już dwukrotnie przeprowadzaliśmy także badanie kompetencji uczniów klas VII. Ich wyniki i sposób przeprowadzenia w roku 1996/97 ocenił, dokonując ewaluacji, profesor Bolesław Niemierko. W swojej ekspertyzie, wykonanej na zlecenie MEN i ODN w Słupsku, profesor Niemierko uwzględnił także badania kompetencji przeprowadzone w marcu bieżącego roku w klasach VIII w województwie pilskim. Sformułowane przez niego zalecenia pozwolą nam (i nie tylko nam) udoskonalić testy kompetencji i sposoby organizacji badań.

Obok sprawdzianów kompetencji przeprowadziliśmy badanie ankietowe „Uczniowie o sobie i swojej przyszłości” opracowane przez Instytut Studiów Społecznych UW. Celem ankiety było poznanie warunków życia i nauki uczniów klas VIII oraz zapoznanie się z ich opiniami na tematy bliskie ich codziennym doświadczeniom i zainteresowaniom. Sądzymy, że analiza wyników sprawdzianów i wiedzy uzyskanej z badań ankietowych pozwoli na opracowanie pełnej diagnozy pedagogicznej. Także przeprowadzone powszechne badanie kompetencji uczniów klas siódmych traktujemy już w tym roku jako jeden ze sposobów kontroli osiągnięć szkolnych, uwzględniających mechanizmy diagnozowania pracy szkół oraz stymulowania współzawodnictwa między szkołami, klasami i uczniami (w dobrym tego słowa znaczeniu), ale również jako drogę prowadzącą do porównywalności wyników uzyskiwanych przez uczniów na poszczególnych etapach edukacji.

Doskonalenie oceniania i egzaminowania to także jedno z zadań programu „Nowa matura”. Zgodnie z porozumieniem kuratorów oświaty z Bydgoszczy, Gdańska, Elbląga, Słupska i Torunia członkowie wojewódzkich zespołów egzaminacyjno - wdrożeniowych wchodzi w skład Regionalnego Zespołu Egzaminacyjnego w Gdańsku. Efektem ich pracy była m. in. kolejna matura próbna oraz badania pilotażowe z matematyki w kilku szkołach średnich. Maturę próbną przeprowadziły wszystkie szkoły średnie (w jednej odbyła się po ustalonym terminie, tj. po 6, 7 i 9 marca). Szczegółowe wyniki zawiera „Raport z matury próbnej 1998” oraz „Informator Oświatowy. Biuletyn Kuratorium Oświaty i Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli” nr 3-4/98. Tematy i zadania oraz formy organizacyjne i ocenianie były wspólne w całym regionie. Większość szkół i komisji egzaminacyjnych zastosowała procedury z matury próbnej także na maturze „majowej” - regulaminowej. Dotyczy to

zwłaszcza podwójnego recenzowania prac pisemnych - najlepszych i najslabszych, dzięki czemu ocenianie staje się bardziej obiektywne. Temu samemu celowi służą też jednolite kryteria oceniania.

Tegoroczne egzaminy maturalne były na ogół dobrze przygotowane, co potwierdziły przeprowadzone wizytacje. Przystąpiło do nich 3960 abiturientów, a pozytywnie zdało: część pisemną 3618, a część ustną 3204 (273 osoby zdawać będą w końcu sierpnia egzamin poprawkowy z jednego przedmiotu).

Sprawdziany kompetencji i egzaminy końcowe, w tym maturalny, to tylko niektóre z ważnych form oceniania. Trzeba by tutaj dodać jeszcze inne znaczące, takie jak: obrony prac dyplomowych w technikach oraz egzaminy z przygotowania zawodowego i praktycznej nauki zawodu w szkołach zasadniczych (działało 28 komisji do przeprowadzenia egzaminu z przygotowania zawodowego oraz 35 komisji oceniającej wyniki praktycznej nauki zawodu). Uwzględnić też trzeba jeszcze ogromną pracę niektórych rad pedagogicznych w zakresie tworzenia szkolnego systemu oceniania. Sprawy te były wielokrotnie przedmiotem analiz dokonywanych przez nadzór pedagogiczny w wyniku wizytacji, konsultacji i porad. Są one jednym z elementów doskonalenia pracy dydaktycznej i wychowawczej poszczególnych szkół.

Wizytatorzy w czasie swych pobytów w szkołach udzielali pomocy w rozwiązywaniu problemów związanych z bieżącą realizacją zadań statutowych szkół i placówek oświatowych. Celowi temu służyły również organizowane narady, szkolenia oraz spotkania w ramach zespołów samokształceniowych.

Możliwości zdobycia dodatkowej (pozaprogramowej) wiedzy i umiejętności mieli uczniowie tych szkół, które realizowały programy autorskie i innowacje pedagogiczne. Z 18 liceów ogólnokształcących - młodzieżowych aż 10 realizuje 18 różnych programów autorskich.

Opracowywane i wdrażane przez nauczycieli programy dowodzą, że istnieje potrzeba poszukiwania nowych metod organizacji nauki oraz innego spojrzenia na treści nauczania. Te poszukiwania świadczą też o otwartości i o potrzebie doskonalenia pracy wielu nauczycieli.

Oprócz programów autorskich 88 nauczycieli ze szkół i przedszkoli wdrażało inne innowacje pedagogiczne. Od 1 września 1998 r. wpisano do rejestru kolejnych 45 innowacji. Część z nich, a mianowicie te, które dotyczą nauczania zintegrowanego czy wewnątrzszkolnego systemu oceniania przyspiesza reformę edukacyjną.

W minionym roku szkolnym pracownicy nadzoru pedagogicznego odnotowali szereg sukcesów w pracy szkół. najważniejsze z nich to:

- Znaczny wzrost udziału nauczycieli i dyrektorów w różnych formach doskonalenia i doskonalenia zawodowego.
- Uczestnictwo naszych szkół i placówek w europejskich programach edukacyjnych.

- Zakwalifikowano mianowicie projekty programu SOKRATES komponent COMENIUS opracowane przez szkoły podstawowe nr 7 i 8 oraz (oczekuje na potwierdzenie) SP nr 2 w Słupsku.

- W programie Sokrates komponent LINQUA uczestniczą SP nr 6 w Słupsku, LO w Bytowie, Liceum Ogólnokształcące nr 1 w Słupsku i Społeczne LO w Słupsku, LO nr 2 w Lęborku.

- W programie Sokrates AVION uczestniczą ASLO w Lęborku, CKU i ODN w Słupsku.

- Ponadto Zespół Szkół Budowlanych w Lęborku i Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku złożyły własne projekty przystąpienia do programu LEONARDO da VINCI, który to program ma wspierać kształcenie i szkolenie zawodowe.

W szkoleniach organizowanych w Niemczech przez Radę Europy brali udział nauczyciele ze szkół podstawowych nr 2, 8 i 9 w Słupsku oraz z LO nr 2 w Słupsku.

Nauczyciele języków obcych ze szkół podstawowych nr 5 w Lęborku i 15 w Słupsku oraz ze Społecznego LO w Słupsku brali udział w kursie metodycznym organizowanym przez CODN we współpracy z firmą LONGMAN.

Możliwość doskonalenia się nauczycieli języków obcych zaowocowała wzrostem realizowanych w szkołach ponadpodstawowych rozszerzonych programów nauczania języków. W siedmiu liceach ogólnokształcących realizowany jest rozszerzony program nauczania języka angielskiego. w 9 - języka niemieckiego, w jednym - języka francuskiego.

Jesienią grupa nauczycieli języka niemieckiego i angielskiego wyjeżdża na Bornholm w celu doskonalenia językowego oraz zapoznania się z najnowszymi technikami nauczania.

Ponadto pozytywnym zjawiskiem jest:

- Zwiększająca się liczba godzin zajęć z języków zachodnioeuropejskich w szkołach podstawowych;

- Znaczna poprawa warunków prowadzenia wychowania fizycznego w szkołach podstawowych, na co ma wpływ duża aktywność samorządów w zakresie budowy sal sportowych i gimnastycznych;

- Wzrost liczby godzin zajęć pozalekcyjnych w szkołach, dla których organem prowadzącym jest samorząd;

- Wzrost aktywności szkół w upowszechnianiu wiedzy o regionie (program „Małe ojczyzny”) - szczególnie na Kaszubach;

- Sukcesywne wprowadzanie nowych podstaw programowych i programów w zakresie kształcenia zawodowego - dostosowanych do możliwości bazowych i kadrowych szkół zawodowych;

- Wysoka wartość użytkowa i dydaktyczna prac dyplomowych oraz stosowane formy ich promocji - konkursy, wystawy, informacje dla mediów;

- Utworzenie Pracowni Diagnostyki i Pomiaru Dydaktycznego oraz biblioteki specjalistycznej w ODN;

- Coraz szersza współpraca szkół z partnerami zagranicznymi;

- Liczny udział dzieci i młodzieży w konkursach i olimpiadach przedmiotowych;

- Dążenie do podnoszenia efektywności nauczania poprzez poszukiwanie nowych lub zmiany dotychczasowych metod i form nauczania;

- Widoczna poprawa pracy rad pedagogicznych w zakresie realizacji ich kompetencji stanowiących i opiniujących.

- Istotna staje się i to na różnych poziomach nauczania, edukacja informatyczna. Stopniowo, dzięki działaniom koordynatora wojewódzkiego i doradcy metodycznego informatyki, wzrastają umiejętności poszczególnych nauczycieli, poprawia się wyposażenie w komputery i urządzenia wspomagające. Realizowany jest program „Pracownia internetowa w każdej gminie”. Do realizacji programu przystąpiło 36 spośród 37 gmin w naszym województwie. Dodać należy że Kuratorium Oświaty oraz szereg szkół korzysta z dostępu do internetu, a Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli utworzył stałą stronę informacyjną.

Sytuacja gospodarcza, a także projektowana reforma oświatowa, a także projektowana reforma oświatowa, służą przebudowie kształcenia zawodowego. Już teraz następują zmiany w zakresie i formach kształcenia zawodowego. Poszerzono ofertę kształcenia w szkołach rolniczych - o technika agrobiznesu, technika żywienia i gospodarstwa domowego. W ZSB w Lęborku uruchomiono specjalność - technik ochrony środowiska, uzdatniania wody i oczyszczania ścieków.

W trakcie roku szkolnego nastąpiły zmiany w zakresie kształcenia praktycznego w warsztatach szkolnych. Warsztaty szkolne Zespołu Szkół Technicznych w Uście, warsztaty Zespołu Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku oraz Zespołu Szkół Budowlanych w Lęborku przekształcono w pracownie. Ponadto warsztaty ZSGiH przekazano wraz z bazą noclegową Bursy Szkolnej w Słupsku do Centrum Kształcenia Praktycznego w Słupsku.

Problemy szkolnictwa zawodowego były przedmiotem spotkań w ramach seminarium makroregionalnego organizowanego od kilku lat na podstawie porozumienia kuratorów oświaty ze Szczecina, Słupska Koszalina i Gorzowa Wielkopolskiego przez Zachodniopomorskie Centrum Edukacyjne w Szczecinie. Opiekunem naukowym seminarium jest profesor Stanisław Kaczor, a wspólny dorobek upowszechniany jest w piśmie „Uczyć się, aby być”. Organizatorem kilku spotkań seminaryjnych było także nasze kuratorium wraz z ODN i CKP.

Podmiotem w nauczaniu i wychowaniu jest uczeń. Stąd tak ważne jest indywidualizowanie metod pracy i wymagań. Chcę zwrócić uwagę na pracę z uczniem zdolnym oraz na sprawy związane z wychowawczą i opiekuńczą funkcją szkoły.

Wyrazy uznania należą się tym z nauczycieli i dyrektorów, którzy kierowali nauką i przyczynili się do

sukcesów uczniów zdolnych, takich jak na przykład Piotr Mikłaszewicz - dzisiaj już absolwent I LO w Lęborku, który zdobywał najwyższe lokaty w konkursach i olimpiadach chemicznych oraz zdobył srebrny medal jako uczestnik międzynarodowego konkursu chemicznego w Australii. nagrodę Ministra Edukacji Narodowej uzyskał również Tomasz Chmielewski - laureat Olimpiady Biologicznej i Ochrony Środowiska - uczeń II LO w Słupsku. Cieszy to, że uczniowie z coraz większej liczby szkół uczestniczą w różnych konkursach wiedzy i umiejętności, w olimpiadach przedmiotowych, artystycznych. W minionym roku szkolnym w jedenastu konkursach organizowanych przez nasze Kuratorium Oświaty przy pomocy doradców metodycznych i pracowników ODN, uczestniczyło ponad 4 tysiące uczniów, z tego 103 zostało laureatami. Było wśród nich 12 uczniów klas V i VI. Także uczniowie szkół średnich, jak wynika z niepełnych - niestety - danych uczestniczyli 63 olimpiadach i konkursach, wliczając w to prestiżowe niekiedy mistrzostwa sportowe.

(Informacje o organizacji poszczególnych konkursów i osiąganych przez uczniów wynikach zamieszczane są w kolejnych „Informatorach Oświatowych”)

Cieszy też, że 4 najlepszych w danej szkole średniej uczniów uzyskało stypendia Prezesa Rady Ministrów.

Uczeń zdolny to niekiedy także uczeń trudny i kłopotliwy. Jednak to on przynosi chlubę szkole i nauczycielowi. Starajmy się zatem, nie tracąc z pola naszego widzenia spraw innych uczniów, zwłaszcza tych wymagających wsparcia i opieki, umożliwiać pełny rozwój uczniom zdolnym. Pomocą będzie w tym na pewno postulowane w projekcie reformy oświatowej - Centrum Wspierania Uczniów Wybitnie Uzdolnionych.

Ważnym celem wprowadzanej reformy oświaty jest „zmiana strategii zastępowania rodziny przez instytucje oświatowe na rzecz jej wspierania przez system profilaktyki i opieki o cechach ponadresortowych” oraz „odtworzenie naturalnej odpowiedzialności za los dziecka, którą ponosić powinny osoby mu najbliższe: rodzice, bliższa i dalsza rodzina, ciało społeczne i instytucje lokalne...”

Mieści się w tym zadanie wczesnego rozpoznawania zaburzeń oraz wspieranie rozwoju przez zorganizowaną działalność psychologiczno - pedagogiczną oraz podejmowanie kształcenia uczniów niepełnosprawnych w klasach integracyjnych (w SP nr 9 i nr 16 w Słupsku już trzeci rok pracować będą takie klasy integracyjne).

W przypadku dysfunkcji opiekuńczych i wychowawczych danej rodziny zaleca się udzielanie jej skutecznej pomocy, tak, by nie dochodziło do osierocenia dziecka. Na razie, zresztą nie tylko w naszym województwie, utrzymujemy tradycyjne formy pomocy, także materialnej, udzielanej w szkołach oraz kierujemy, umieszczając dzieci w placówkach opieki całkowitej, tj. w domach dziecka, ośrodkach szkolno - wychowawczych, w rodzinach zastępczych. Łącznie w roku szkolnym 1997/98 pomocą materialną objęto 558 rodzin zastępczych, w tym 48 rodzin

terapeutycznych, w których przebywa 724 dzieci. Liczba rodzin zastępczych zmienia się stale, gdyż sądy je tworzą i rozwiązują w zależności od potrzeb; wychowankowie rodzinnych i państwowych domów usamodzielniają się (minionym roku szkolnym usamodzielniono 65 wychowanków. Ponadto wypłacono 1874 stypendia socjalne na kwotę 137 tysięcy złotych.

Jedną z form pomocy dzieciom z rodzin cierpiących niedostatek jest organizowanie różnych form wypoczynku w okresie ferii zimowych i wakacji. W okresie ferii zimowych z wypoczynku w formie wyjazdowej skorzystało 2.162 dzieci, a z wypoczynku organizowanego w miejscu zamieszkania - 21.710. W okresie tegorocznych wakacji ze środków Ministerstwa Edukacji Narodowej, Kuratorium udzieliło pomocy, organizując bezpłatne kolonie dla 452 dzieci z rodzin najuboższych, wytypowanym przez gminy. Kuratorium Oświaty było organizatorem trzech obozów językowych dla ok. 300 osób z całej Polski. Dofinansowano również wypoczynek letni organizatorom pozarządowym takim jak: ZW TPD, Szkolny Związek Sportowy, ZHP i innym w wysokości 30 tysięcy 655 złotych.

Realizując zadania nadzoru pedagogicznego - zgodnie z rozporządzeniem MEN z 31 grudnia 1996 r oraz zgodnie z planem nadzoru opracowanym w Kuratorium Oświaty, wizytatorzy przeprowadzili w minionym roku szkolnym

- * 79 wizytacji szkół i placówek,
- * sprawdzenia realizacji zaleceń powizytacyjnych w 90 placówkach,
- * 285 hospitacji zajęć dydaktycznych prowadzonych przez dyrektorów,
- * dokonali oceny pracy 41 dyrektorów szkół i innych placówek.

Ze względów organizacyjnych (wnioski organów prowadzących, zmiany na stanowiskach dyrektorów, przejścia na emeryturę wciągu roku szkolnego wizytatora nadzorującego licea ogólnokształcące) przesunięto 24 zaplanowane wizytacje na okres wrzesień - grudzień 1998.

Bieżące zdania w zakresie badania wybranych obszarów działalności szkół i placówek przebiegały zgodnie z planem, a dotyczyły przede wszystkim: * realizacji obowiązku szkolnego, * prowadzenia dokumentacji przebiegu procesu nauczania, * skuteczności i sposobu sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektorów, * przestrzegania zasad regulaminu oceniania, klasyfikacji i promowania; * przeprowadzania badań kompetencji uczniów klas VII i VIII, * przebiegu egzaminów dojrzałości i próbnej matury, * przebiegu i zgodności z przepisami egzaminów sprawdzających, * obserwacji prac komisji na egzaminach z przygotowania zawodowego i praktycznej nauki zawodu, * udziału w pracach komisji na konkursach zawodoznawczych, * problemów opiekuńczo - wychowawczych, * pomocy psychologiczno - pedagogicznej.

Podczas pobytu w szkołach wizytatorzy Wydziału Kształcenia Podstawowego badali m. in. jaki jest zakres możliwości i stopień przygotowania tych szkół do wdrożenia

I etapu reformy programowej. Ich zdaniem, dyrektorzy szkół i rady pedagogiczne odnoszą się do zapowiadanych zmian przychylnie i są przekonani o konieczności ich wprowadzenia. Niepokój nauczycieli budzą braki w przygotowaniu do konstruowania szkolnych programów nauczania.

Nadzór pedagogiczny nad szkołami i innymi placówkami oświatowo wychowawczymi i opiekuńczymi, obejmował też wiele innych zadań i czynności. Wynikały one z aktualnych potrzeb, przypadków losowych, a także skarg i wniosków. W załatwianie wielu z takich spraw włączany był wizytator - rzecznik praw ucznia i dziecka.

Nieprawidłowości znajdowały swój wyraz w wydawanych zaleceniach powizytacyjnych. Te zalecenia oraz uwagi i spostrzeżenia zebrane w wyniku pobytu w placówkach, zobowiązują nas do uwzględnienia ich w toku pracy w nowym roku szkolnym. W szczególności zamierzamy skoncentrować naszą uwagę na:

- * Poprawieniu jakości i usprawnieniu przepływu informacji jako warunku koniecznego do sprawnej organizacji i zarządzania na każdym szczeblu;
- * Inspirowaniu nauczycieli do publikowania swoich osiągnięć dydaktycznych, wprowadzanych innowacji i programów autorskich oraz innych działań;
- * Kontroli przestrzegania regulaminu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów oraz sposobów przekazywania informacji o postanowieniach regulaminu uczniom i rodzicom, eliminowaniu nieprawidłowości w stosowaniu regulaminu;
- * Dbałości o uaktualnianie statutów i regulaminów szkolnych;
- * Wspieraniu działań wychowawczych i polepszaniu współpracy z rodzicami m. in. w celu zapobiegania zjawiskom patologii społecznej i społecznego niedostosowania;
- * Umożliwianiu młodzieży korzystania z pomocy psychologicznej - pedagogicznej;
- * Wykorzystywaniu wyników badań ISS UW „Uczniowie o sobie i swojej przyszłości” w pracy wychowawczej szkół;
- * Opracowywaniu i przekazywaniu szkołom kryteriów na podstawie których prowadzony będzie ranking szkół ogólnokształcących i średnich zawodowych.

Będziemy podejmować rozmowy z samorządami w celu stworzenia racjonalnej i efektywnej sieci gimnazjów, tak żeby sprostały one stawianym im zadaniom.

Będziemy prowadzić także dalszą ewaluację badania kompetencji w celu eliminowania istniejących braków i stworzenia systemu oceniania i egzaminowania zewnętrznego po kolejnych etapach edukacyjnych.

W nadchodzącym roku szkolnym czeka nas również poważne zadanie - przekazanie szkół samorządom. Chodzi o te szkoły dla których Kurator Oświaty był organem prowadzącym.

Priorytetowym zadaniem staje się doskonalenie kadry pedagogicznej. Jak zaznaczyli projektodawcy reformy

oświatowej: „*U podstaw wszelkich propozycji programowych doskonalenia leży pojęcie dobrej szkoły - miejsca, które uczniom i nauczycielom zapewnia klimat sprzyjający pracy i własnemu rozwojowi. Myślenie o dobrej szkole jest równoznaczne z myśleniem o szkole bezpiecznej i przyjaznej, o instytucji zdolnej do przekształcania się i zmieniania, elastycznie reagującej na potrzeby.* „ Nasz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli podjął, we współpracy z Kuratorium Oświaty i ze szkołami wyższymi, to ważne zadanie. Przede wszystkim podjęto w ramach programu „*Rozwój Oświaty w Gminie - Szkoła Wszystkich*” i przy wykorzystaniu edukatorów programu TERM, cykliczne szkolenie liderów oświaty gminnej, oraz liderów doskonalenia wewnątrzszkolnego. Ponadto wiele uwagi poświęcono (także w ramach działalności doradczej 41 nauczycieli doradców metodycznych), pracy z nauczycielami i dyrektorami szkół w zakresie opanowania zasad oceniania, co wiązało się z przygotowaniem badania kompetencji i wdrożeniem programu „*Nowa matura*”. Zorganizowano kilka kursów z zakresu poznania zasad pomiaru dydaktycznego itp. Łącznie z 29 różnych form doskonalenia skorzystało 1.231 nauczycieli.

Odrębną sprawą jest zachęcanie i przygotowywanie nauczycieli do uzyskiwania stopnia specjalizacji zawodowej. Do filii komisji międzywojewódzkiej w Koszalinie, którą utworzyliśmy przy ODN, wpłynęło w minionym roku szkolnym łącznie 30 wniosków o przyznanie I lub II stopnia specjalizacji zawodowej, z czego 20 zaczęto realizować, zaliczając tzw. część praktyczną.

W tegorocznej ofercie doskonalenia znalazły się propozycje szkolenia w zakresie tworzenia szkolnych programów nauczania i wychowania, nauczania blokowego i in. Zachęcam do skorzystania z tej oferty!

Jak wiadomo MEN zachęca nauczycieli - nowatorów, pracowników doskonalenia i nadzoru o włączenie się do prac związanych z upowszechnianiem założeń reformy edukacji. Promotorzy reformy powinni się znaleźć w każdej placówce!

Nowy rok szkolny 1998/99 będzie - w dużym stopniu - okresem sprawdzenia naszej gotowości do zmian, do podniesienia jakości naszej pracy. Uczynimy wszystko, by nadzór pedagogiczny, w całości powierzony administracji rządowej, był pomocny w tym wprowadzaniu zmian i umacnianiu autonomii pracy szkół i nauczyciela, ale autonomii placówek powiązanych z obowiązkami edukacyjnymi wobec środowiska w którym działają. Życzymy sobie wzajemnie pomyślności i spełnienia oczekiwań, jakie z oświatą wiąże nasze społeczeństwo!

mgr Sławomira Szmielińska
Wicekurator Oświaty
w Słupsku

Sprawozdanie Wydziału Kształcenia Podstawowego i Wychowania Przeszkolnego Kuratorium Oświaty w Słupsku z realizacji zadań nadzoru pedagogicznego roku szkolnym 1997/98

Nadzorowi pedagogicznemu wydziału podlegało: 98 przedszkoli, 1 ochronka, 173 szkoły podstawowe i 8 poradni psychologiczno - pedagogicznych. Wizytacje podsumowujące zaplanowano w 62 placówkach, a zrealizowano w 53. Z uwagi na wnioski organu prowadzącego, dyrektorów placówek, braku zgody na podjęcie czynności kontrolnych przez prowadzącą ochronkę oraz trudności organizacyjne związane z przeprowadzeniem badań kompetencji w 6 szkołach i 3 przedszkolach wizytacje zostaną przeprowadzone w pierwszych trzech miesiącach nowego roku szkolnego.

Hospitacje zajęć dydaktycznych (i innych) dyrektorów placówek odbywały się podczas trwania wizytacji, jak również zgodnie z ustalonym terminarzem. W wielu przypadkach terminy uległy przesunięciu z przyczyn organizacyjnych podyktowanych rytmem pracy kuratorium i realizacją zadań własnych szkół. Planem hospitacji objęto 277 dyrektorów a przeprowadzono je na 248 zajęciach.

Kontrolę realizacji zaleceń powizytacyjnych wizytatorzy przeprowadzili w 51 placówkach na 53 zaplanowane. Z uwagi na urlop zdrowotny (1 placówka) i zmianę na stanowisku dyrektora (1 placówka) zadanie to w obu przypadkach zostanie zrealizowane w miesiącu październiku.

Na wniosek zainteresowanych, organu prowadzącego oraz z inicjatywy pracowników nadzoru dokonano oceny pracy 32 dyrektorów. W toku opracowania znajduje się 8 ocen dyrektorów szkół i przedszkoli, które zostaną sporządzone po otrzymaniu fragmentu treści oceny sporządzonego przez samorząd lokalny. Zgodnie z planami przebiegu wizytacji, wizytatorzy szkół podstawowych przeprowadzili w szkołach podstawowych w Gogolewie, Charnowie i Szkole Podstawowej Nr 1 w Uście badania wyników nauczania. Ich efekt posłużył do ustalenia poziomu pracy dydaktycznej wizytowanych szkół.

Na podstawie decyzji Ministerstwa Edukacji Narodowej z dnia 23 stycznia 1998r. przeprowadzone zostały badania kompetencji uczniów klas VIII. Ich wyniki stały się podstawą rekrutacji uczniów do szkół ponadpodstawowych. Zgoda wydana przez ministerstwo na podjęcie eksperymentu spowodowała, że badania stały się równoważne egzaminowi wstępnemu. Dlatego też podobnie jak w roku ubiegłym dla uczniów klas VII zorganizowana została próba sprawdzianu kompetencyjnego. Wzięli w niej również udział ci uczniowie klas VIII i absolwenci z roku szkolnego 96/97, którzy z różnych powodów nie pisali testu lub nie podjęli nauki w szkole średniej w minionym roku. Dla ósmoklasistów z województwa koszalińskiego, gdańskiego, szczecińskiego i bydgoskiego badania próbne zostały zorganizowane w dniach 3 i 4 marca 1998 roku w pięciu szkołach naszego województwa i w czterech szkołach województwa gdańskiego. Uczestniczyło w nich 517 uczniów z 67 placówek. Tym, którzy ze względu na znaczne odległości nie mogli ze swojego miejsca zamieszkania przyjechać do Sławna, Miastka lub Człuchowa testy zostały wysłane pocztą do macierzystych szkół.

W dniach 26 i 27 maja 8.369 uczniów klas VII ze 169 szkół, a w dniach 9 i 10 czerwca 8.749 przyszłych absolwentów klas ósmych z 261 szkół województwa słupskiego i ościennych wzięło udział w sprawdzianach kompetencji. Łącznie testy napisało 17.652 uczniów. (Załącznik nr 1). Średnia uzyskanych punktów na 40

możliwych do zdobycia z każdego przedmiotu i 80 punktów łącznie wyniosła w województwie 23,97 z matematyki, 20,67 z języka polskiego i łącznie 44,64. W przedziale 75 - 78 pkt zmieściło się 34 najlepszych uczniów, z którymi spotkał się Wojewoda Słupski. W spotkaniu wzięli także udział rodzice absolwentów, dyrektorzy szkół z których była ich największa liczba oraz przedstawiciele samorządów w osobach wójtów i wiceburmistrza Bytowa, którzy wspomagali finansowo zakup egzemplarzy testów.

Aby w miarę sprawnie pokonać pierwszy stopień nowego systemu edukacji, jakim były testy kompetencyjne pracownicy wydziału i Pracowni Pomiaru Dydaktycznego zorganizowali 26 szkoleń, w których udział wzięło 210 dyrektorów (w tym 33 z województwa gdańskiego), 411 wychowawców klas VII, 24 pracowników samorządów lokalnych, 16 pracowników poradni psychologiczno - pedagogicznych oraz 164 przewodniczących Szkolnych Komisji Przeprowadzających Badanie Kompetencji. Wizytatorzy pomagali także w pracy Wojewódzkiej Komisji Sprawdzającej nanosząc wyniki punktowe na karty odpowiedzi, nadzorowali przebieg badań próbnych dla uczniów spoza województwa słupskiego i sporządzili odpowiednią dokumentację.

Podczas wizytacji, kontroli realizacji zaleceń i udziału w naradach szkoleniowych pracownicy wydziału badali możliwość i stopień przygotowania szkół do wdrażania I etapu reformy programowej. Ich zdaniem dyrektorzy szkół i rady pedagogiczne znają założenia reformy, odnoszą się do zapowiadanych zmian w systemie oświaty przychylnie i rozumieją ich konieczność. Niepokój środowisk szkolnych budził brak dokładniejszych informacji na temat ramowych planów nauczania, podstaw programowych do kształcenia ogólnego, przygotowania nauczycieli do tworzenia szkolnych programów nauczania i podstawowego zakresu pomiaru dydaktycznego. Mimo to nauczyciele podjęli próby układania testów kompetencyjnych a dyrektorzy szkół w oddziale zamiejscowym w Lęborku wzięli udział w szkoleniu na temat nowych metod prowadzenia rad pedagogicznych, których scenariusze opracował kierownik oddziału.

Nadal podczas przeglądów bieżących szkół wizytatorzy sprawdzali zgodność przydziału zadań dla nauczycieli z posiadanymi przez nich kwalifikacjami, sposób dokumentowania przez dyrektora sprawowanego nadzoru pedagogicznego, skuteczność udzielanej uczniom pomocy psychologiczno - pedagogicznej, planowania i organizacji rady pedagogicznej oraz protokolowania jej przebiegu.

Po spełnieniu przez organy prowadzące warunków niezbędnych do zmiany sieci szkolnej Kurator Oświaty wyraził zgodę na kwalifikację z dniem 31 sierpnia 1998r. trzech szkół podstawowych z klasami I - VIII, dziewięciu szkół filialnych z klasami I - III oraz na przekształcenie na niższy stopień organizacyjny jednej szkoły z klasami I - VI.

Od września 1998r. pracę rozpocznie 1666 szkół z klasami I - VIII, jedna szkoła z klasami I - V, jedna szkoła z klasami I - IV i jedna z klasami I - III oraz 42 szkoły filialne. Wśród w/w jest tylko jedna Społeczna Szkoła Podstawowa z klasami I - VIII w Słupsku. (Załącznik nr 2).

W roku szkolnym 1997/98 obowiązek szkolny realizowało 63.084 uczniów. Zwolniono z realizacji obowiązku 11, odroczone 108, a 80 uczniów nie realizowało obowiązku szkolnego z takich powodów, jak: ciężka choroba, patologia rodziny, upośledzenie w stopniu głębokim. Nauczaniem indywidualnym zostało objętych 265 uczniów. Na tę formę realizacji obowiązku szkolnego przeznaczonych zostało 2.120 godzin.

Zajęcia wychowania przedszkolnego prowadziło 98 placówek, w tym 7 niepublicznych. Uczęszczało do przedszkoli 8.107 dzieci. W grupie tej znajdowało się 3.531 sześciolatków. W oddziałach przedszkolnych przy szkołach podstawowych znalazło opiekę 2.815 dzieci sześciolatków. Ogółem w placówkach wychowania przedszkolnego znajdowało się 10.922 dzieci.

Decyzją samorządu, na którą zgodę wyraził kurator jedna placówka przedszkolna z końcem roku szkolnego zostanie zlikwidowana i od 1 września 1998r. ich liczba w województwie wynosić będzie 97. Opieką przedszkolną objęte były wszystkie dzieci sześciolatek. Rady Gmin w Kępicach i Miastku podjętymi uchwałami obniżyły obowiązkowy wymiar godzin z 25 do 22 czyli do ilości godzin pensum nauczyciela przedszkola. Nadal również ze względów ekonomicznych przekraczana jest liczebność oddziałów, zwłaszcza tych, które funkcjonują w szkołach miasta Słupska (SP - 3, 8, 16 i 17).

W roku szkolnym 1997/98 w szkołach podstawowych uczniowie korzystali z możliwości nauki pięciu języków obcych: języka angielskiego w 42 szkołach, języka niemieckiego w 91, rosyjskiego w 49 i francuskiego w jednej szkole. W 37 placówkach uczyli się dodatkowo drugiego języka, a w pięciu szkołach języka ukraińskiego jako narodowego. Liczba pracowni komputerowych w których realizowano zajęcia z elementów informatyki wzrosła z 35 do 42. Szkoła Podstawowa w Darnicy ma swoją stronę w Internecie. Podobnie jak w roku ubiegłym w 11 konkursach przedmiotowych wzięło udział 3.867 uczniów najstarszych klas szkół podstawowych. Finalistami zostało 320 co stanowi 8,3% liczby startujących, a laureatami 103 czyli 2,7% ilości uczestników.

Wizytatorzy wydziału na bieżąco brali udział w rozwiązywaniu problemów dydaktyczno - wychowawczych i opiekuńczych szkół i przedszkoli. Do najczęściej spotykanych należały: rozstrzygnięcia spraw związanych z klasyfikowaniem i promocją uczniów, pomoc w interpretacji szczegółowych przepisów prawa oświatowego, nowelizacji statutów szkół i przedszkoli, udział w komisjach konkursowych na stanowiska dyrektorów placówek, pomoc merytoryczna w organizacji jubileuszy szkół oraz nadań imion i sztandarów, udział w pracach Wojewódzkiego Zespołu Kwalifikacyjnego d/s Orzecznictwa Zawodowego (rozpatrzone 217 spraw dzieci z grup dyspenseryjnych) i komisji odwoławczej przy Kuratorze Oświaty (32 sprawy), Wojewódzkim Zespole d/s Badania Kompetencji Uczniów Klas Ósmych, przekazywanie narzędzi usprawniających kierowanie szkołą (ankiety TERM, materiały i publikacje Centrum Edukacji Nauczycielskiej na temat Kształcenia Obywatelskiego w Szkole Samorządowej oraz pomoc w konstruowaniu Szkolnych Programów Edukacyjnych (miasto Słupsk). Ponadto pracownicy wydziału wzięli czynny udział w tworzeniu regulaminu badania kompetencji, opracowaniem nowych druków "zwolnień" i "pierwszeństwa" w postępowaniu rekrutacyjnym, przygotowali materiały do raportu o stanie oświaty na dzień 31 grudnia 1997r. za lata 1994/95 - 1996/97 dla Wojewody Słupskiego, nadzorowali organizację i przebieg Turnieju Wiedzy o Bezpieczeństwie Ruchu Organizacji i Turnieju Motoryzacyjnego. Na zaproszenie Samorządów uczestniczyli w posiedzeniach zarządów gmin, komisji oświaty i w sesjach rady, opiniowali arkusze organizacyjne szkół, przekazywali informacje na temat jakości pracy oraz sprawowania nadzoru pedagogicznego przez dyrektorów.

W roku szkolnym 1997/98 w 116 placówkach nauczyciele przedszkoli i szkół podstawowych realizowali zadania wybrane przez nich jako innowacje procesu dydaktycznego. Dzięki programom innowacyjnym dodatkową wiedzę w dziedzinie ekologii i ochrony środowiska mogli zdobyć uczniowie 26 szkół, inaczej uczyć się matematyki w 12, rozwijać zdolności muzyczne w 10, poznawać sposoby promocji zdrowia i wykorzystywać znajomość obsługi komputera jako powiązanie działalności uczniowskiej ze środowiskiem szkolnym i miejscem zamieszkania w sześciu szkołach. Programy autorskie z nauki języka ojczystego, żywy teatr, gry dramatyczne i edukacja filmowa są realizowane w 7 szkołach. Na uwagę zasługuje także integracja dwu lub kilku przedmiotów nauczania oraz realizacja kształcenia obywatelskiego w szkole samorządowej (SP - Łebień i SP - Będziechowo).

Wszystkie placówki nadzorowane przez wydział kształcenia podstawowego rytmicznie realizowały treści kształcenia zawarte

w podstawach programowych, a SP - 4 w Ustce program pilotażowy, przyjmowały wydawane zalecenia i uwagi starając się je jak najszybciej wykonać. Było to również możliwe dlatego, że odpowiedzialni za sprawy oświaty przedstawiciele zarządów miast i gmin byli otwarci na wszystkie kontakty z pracownikami kuratorium i na bieżąco interesowali się problemami prowadzonych placówek.

Do najczęściej spotykanych uchybień w pracy szkół, przedszkoli i poradni psychologiczno - pedagogicznych należały:

- mała dbałość o systematyczne uaktualnianie aktów prawnych takich jak, statuty i regulaminy,
- niski stopień uspołecznienia szkół i przedszkoli,
- sporadyczne dokonywanie oceny pracy nauczycieli z inicjatywy dyrektora placówki,
- brak różnorodnych form pracy z dziećmi uzdolnionymi,
- trudności z zapewnieniem realizacji obowiązku szkolnego dzieciom głęboko upośledzonym w ich obwodzie szkolnym,
- niepełna realizacja postanowień MEN w sprawie klasyfikowania i oceniania uczniów,
- brak zróżnicowanego sposobu kontrolowania wiadomości i umiejętności uczniów,
- niski udział nauczycieli w publikowaniu swoich osiągnięć dydaktycznych i wychowawczych,
- małe zainteresowanie zdobywaniem stopni specjalizacji zawodowej,
- błędy organizacyjne w przeprowadzaniu badań kompetencji uczniów klas VII i VIII,
- zbyt ogólnikowe redagowanie informacji dotyczących indywidualnych programów pracy z dziećmi,
- rutynowe odpychanie posiedzeń rad pedagogicznych i niezbyt dokładne protokolowanie.

Natomiast na podkreślenie zasługuje:

- znaczny wzrost zapotrzebowania i udział dyrektorów i nauczycieli w różnych formach doskonalenia zawodowego,
- duże zaangażowanie środowisk szkolnych w zmianę metod sposobów nauczania w celu lepszego przygotowania uczniów do udziału w sprawdzianach kompetencji,
- widoczna poprawa pracy rad pedagogicznych w zakresie realizacji ich kompetencji stanowiących i opiniujących,
- wzrost aktywności szkół w zakresie upowszechniania wiedzy o regionie, szczególnie na Kaszubach,
- zwiększająca się liczba obowiązkowych zajęć języków obcych zachodnioeuropejskich,
- poprawa w jakości dokumentowania przebiegu procesu nauczania,
- pogłębiająca się umiejętność stosowania prawa oświatowego,
- znaczna poprawa warunków bazowych szkół, zwłaszcza w zakresie wychowania fizycznego,
- wzrost ilości godzin zajęć pozalekcyjnych,
- dobre wyniki uzyskane przez uczniów w eksperymentalnie przeprowadzonych badaniach kompetencji,
- bezkonfliktowa współpraca szkół z organami prowadzącymi.

W roku szkolnym 1998/99 realizacji wymagać będą następujące zadania i wnioski:

1. Przygotowanie podstaw do wdrażania nowego systemu oświaty poprzez przeprowadzenie szerokiej akcji informacyjnej w szkołach i na spotkaniach z przedstawicielami samorządów.
2. Udzielanie pomocy merytorycznej w zakresie tworzenia nowej sieci szkolnej przez organy samorządowe.
3. Usprawnienie strony technicznej i organizacyjnej w czasie przeprowadzania badań kompetencji.
4. Nadzór pedagogiczny nad wprowadzaniem do szkół przedmiotu "Wiedza o życiu seksualnym człowieka".
5. Wykorzystanie wyników badań "Uczniowie o sobie i swojej przyszłości" w pracy wychowawczej szkół.

mgr Mirosława Mikuś

Załącznik 1 Badanie kompetencji uczniów klas VIII i VII w roku szkolnym 1997/98

Badanie próbne: 3 - 4.03.1998r.

Lp.	Województwo	Liczba		Uwagi
		szkół	uczniów	
1.	Gdańsk	21	286	Sprawdziani w 4 szkołach woj. gdańskiego
2.	Koszalin	12 27	172 48	Sprawdziani w SP- 1,2,3 Sławno i SP-2 Miastko. Testy wysłane pocztą
3.	Szczecin	6	10	Testy wysłane pocztą
4.	Bydgoszcz	1	1	Sprawdzian w SP - 1 Człuchów
	Razem:	67	517	

Badanie = egzamin: 9 - 10.06.1998r.

Lp.	Województwo	Liczba		Uwagi
		szkół	uczniów	
1.	Gdańsk	33	288	Sprawdziani w 4 szkołach woj. gdańskiego
2.	Koszalin	52	210	Sprawdziani w 3 szkołach woj. koszalińskiego
3.	Szczecin	6	6	SP - Słupsk
4.	Bydgoszcz	1	1	Sprawdzian w SP - 1 Człuchów
5.	Słupsk	169	8.244	
	Razem:	261	8.749	

Badanie próbne klas VII: 25 - 26.05.1998r.

Lp.	Województwo	Liczba uczniów klas		Uwagi
		VII	VIII i absolwentów r.szk. 96/97	
1.	Słupskie	8.163	233	Uczniowie kl. VIII i absolwenci, którzy w r.szk. 96/97 z różnych powodów nie brali udziału w sprawdzianie
	Razem:	8.396		

Zestawienie zbiorcze

Lp.	Uczniowie objęci badaniem kompetencji		
	w województwie słupskim		w innych województwach
	klas VII	klas VIII	klas VIII
1.	8.396	8.749	517
Ogółem piszących:			17.652

Załącznik 2

Przedszkola, szkoły podstawowe i poradnie psychologiczno-pedagogiczne w r.szk. 1998/99

L.p	Typ placówki	Liczba oddziałów	Ilość placówek	
			istniejących	likwidowanych
1.	Przedszkole	333	97	1 Przedszkole nr 2 w Miastku
2.	Szkoła Podstawowa	I - VIII	166	3 SP - Zychlin, SP - Głuszyno (gm. Potęgowo), SP-2 Ustka
3.	Szkoła Podstawowa	I - VI	-	1 SP Mzdowo (gm. Kępice) przekształcona w filię
4.	Szkoła Podstawowa	I - V	1	- SP - Kamnica (m. gm. Miastko)
5.	Szkoła Podstawowa	I - IV	1	- SP - Strzeszewo (gm. Wicko)
6.	Szkoła Podstawowa	I - III	1	- SP-Roszczyce (gm. Wicko)
7.	Szkoła Filialna	I - III I - IV I - V I - VI SP - 2 Szpital	29 7 1 1 3 1	8 SP - Izbica gm. Głowczyce SP - Bzowo gm Kobylnica SP - Osowo gm. Kępice SP - Kozy gm. Czarna Dąbrówka SP - Szczytno, SP - Ptaszczyca gm. Przechlewo SP - Rozwory gm. Debrzno SP - Poborowo gm. Trzebielino
	Szkoły Podstawowe	samodzielne	169	4 -
	Szkoły Filialne	-	42	8 -
8.	Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne	-	8	-

**Zakres i tematyka badań wybranych
obszarów działalności szkół
podstawowych i placówek
przedszkolnych w r. szk. 1998/99**

**1. Badanie stopnia wykonania zaleceń
powizytacyjnych wydanych w roku szkolnym 1997/
98**

*Kolejność: * szkoła lub placówka * termin * osoba odpowiedzialna
* uwagi*

1. Przedszkole Jednostki Wojskowej w Redzikowie * X.98 *
st. wiz. Małgorzata Żurawska
2. Przedszkole Publiczne Nr 10 w Słupsku * XI.98 * st. wiz.
Małgorzata Żurawska
3. Przedszkole Publiczne Nr 15 w Słupsku * XII.98 * st. wiz.
Małgorzata Żurawska
4. Przedszkole Publiczne Nr 18 w Słupsku * I.99 * st. wiz.
Małgorzata Żurawska
5. Przedszkole Publiczne Nr 23 w Słupsku * II.99 * st. wiz.
Małgorzata Żurawska
6. Przedszkole Publiczne Nr 4 w Sławnie * III.99 * st. wiz.
Małgorzata Żurawska
7. Przedszkole Publiczne w Ugoszczy * II.99 * st. wiz. Artur
Grzywnowicz
8. Przedszkole Publiczne w Borowym Młynie * I.99 * st.
wiz. Artur Grzywnowicz
9. Przedszkole Publiczne w Konarzynie * III.99 * st. wiz.
Artur Grzywnowicz
10. Przedszkole Publiczne w Przechlewie * IV.99 * st. wiz.
Artur Grzywnowicz
11. Przedszkole Publiczne Nr 3 w Bytowie * XI.98 * st. wiz.
Artur Grzywnowicz
12. Przedszkole Publiczne w Głędowie * III.99 * st. wiz.
Barbara Leśniewska
13. Przedszkole Publiczne w Wierzchowie * XI.98 * st. wiz.
Barbara Leśniewska
14. Przedszkole Publiczne w Polnicy * III.99 * st. wiz.
Barbara Leśniewska
15. Przedszkole Publiczne w Pobłociu * X.98 * st. wiz.
Urszula Mućko
16. Przedszkole Publiczne w Główczych * X.98 * st. wiz.
Urszula Mućko
17. Przedszkole Publiczne w Żoruchowie * X.98 * st. wiz.
Urszula Mućko
18. Przedszkole Publiczne w Garczegorzu * XII.98 * st. wiz.
Urszula Mućko
19. Przedszkole Publiczne w Wicku * I.99 * st. wiz. Urszula
Mućko

20. Przedszkole Publiczne w Charbrowie * I.99 * st. wiz.
Urszula Mućko
21. Przedszkole Jednostki Wojskowej w Lęborku * I.99 * st.
wiz. Urszula Mućko
22. Szkoła Podstawowa Nr 18 w Słupsku * XI.98 * st. wiz.
Bożena Jurkiewicz * zaleceń nie wydano, przeglądy
bieżące
23. Szkoła Podstawowa Nr 14 w Słupsku * I.99 * st. wiz.
Bożena Jurkiewicz * zaleceń nie wydano, przeglądy
bieżące
24. Szkoła Podstawowa Nr 1 w Ustce * XII.98 * st. wiz.
Stefania Maliszewska
25. Szkoła Podstawowa w Charnowie * III.99 * st. wiz.
Stefania Maliszewska
26. Szkoła Podstawowa w Miłocicach * X.98. st. wiz.
Stanisław Głowczewski
27. Szkoła Podstawowa w Kępicach * II.99. st. wiz. Stanisław
Głowczewski
28. Szkoła Podstawowa w Wałdowie * III.99. st. wiz.
Stanisław Głowczewski
29. Szkoła Podstawowa w Przytocku * IX.98. st. wiz.
Stanisław Głowczewski * z roku szk. 1997/98
30. Szkoła Podstawowa w Szczypkowicach * XI.98. st. wiz.
Wojciech Kleczkowski
31. Szkoła Podstawowa w Gogolewie * XI.98. *st. wiz. Witold
Stech * przegląd bieżący
32. Szkoła Podstawowa w Jarostawcu * XII.98. * zaleceń nie
wydano * st. wiz. Witold Stech * przegląd bieżący
33. I Społeczna Szkoła Podstawowa STO w Słupsku * III.99. *
st. wiz. Witold Stech * przegląd bieżący
34. Szkoła Podstawowa w Borowym Młynie * I.99. *
Kierownik Oddziału Zamiejscowego Ludwik Lenc
35. Szkoła Podstawowa w Pomysku Wielkim * III.99 *
Kierownik Oddziału Zamiejscowego Ludwik Lenc
36. Szkoła Podstawowa w Pólcźnie * X.98. * st. wiz. Tadeusz
Marmołowski
37. Szkoła Podstawowa w Tuchomiu * XI.98. * st. wiz.
Tadeusz Marmołowski
38. Szkoła Podstawowa w Żukówku * I.99. * st. wiz. Tadeusz
Marmołowski
39. Szkoła Podstawowa w Ugoszczy * II.99. * st. wiz. Tadeusz
Marmołowski
40. Szkoła Podstawowa w Niedarzyni * III.99. * st. wiz.
Tadeusz Marmołowski
41. Szkoła Podstawowa w Myśligoszczy * XI.98. * st. wiz.
Barbara Leśniewska
42. Szkoła Podstawowa w Uniechowie * II.99. * st. wiz.
Barbara Leśniewska

43. Szkoła Podstawowa w Strzeczonie * I.99. * st. wiz. Barbara Leśniewska
44. Szkoła Podstawowa w Czarnym * II.99. * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Tomasz Ekert
45. Szkoła Podstawowa w Krzemieniewie* X.98. * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Tomasz Ekert
46. Szkoła Podstawowa w Maszewku * XI.98. * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca
47. Szkoła Podstawowa w Lęborku * III.99. * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca
48. Szkoła Podstawowa w Tawęcynie * XI.99. * st. wiz. Walentyna Ziętarska
49. Szkoła Podstawowa w Leśnicach * IV.99. * st. wiz. Walentyna Ziętarska
50. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Bytowie * XII.98. * st. wiz. Stefania Maliszewska
51. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Lęborku * I.99. * st. wiz. Stefania Maliszewska

2. Badanie kompetencji uczniów klas VI i VIII we wszystkich szkołach podstawowych.

3. Badania sposobu wdrażania i realizacji programu z przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka” we wszystkich szkołach podstawowych”.

4. Hospitacje dyrektorów placówek.

Hospitacje dyrektorów placówek zgodnie z § 8 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia MEN z dnia 31 grudnia 1996r. (Dz. U. Nr 9/97 poz. 46) oraz § 2 ust. 4 zarządzenia wewnętrznego Kuratora Oświaty z dnia 10 kwietnia 1997r. w sprawie zasad sprawowania nadzoru pedagogicznego nad szkołami i placówkami województwa śląskiego realizowane będą wg. szczegółowych rocznych planów pracy, które zatwierdza wicekurator oświaty.

5. Harmonogram wizytacji podsumowujących pracę przedszkoli, szkół i poradni psychologiczno - pedagogicznych

Przedszkola

*Kolejność: * przedszkole * termin * osoba odpowiedzialna * uwagi*

1. Przedszkole Publiczne Nr 7 w Ślupsku * II.99.* st. wiz. Małgorzata Żurawska
2. Przedszkole Publiczne Nr 32 w Ślupsku * XI.98. * st. wiz. Małgorzata Żurawska
3. Przedszkole Publiczne w Damnicy* X.98. *st. wiz. Małgorzata Żurawska
4. Przedszkole Publiczne Nr 1 w Miastku* X.98.*st. wiz. Artur Grzywnowicz
5. Przedszkole Publiczne Nr 3 w Miastku* X.98. *st. wiz. Artur Grzywnowicz
6. Przedszkole Publiczne w Kępicach * XI.98. *st. wiz. Artur

Grzywnowicz

7. Przedszkole Publiczne w Niezabyszewie * XII.98. st. wiz. Artur Grzywnowicz
8. Przedszkole Publiczne w Brzeźnie Szlacheckim* XI.98.* st. wiz. Artur Grzywnowicz
9. Przedszkole Publiczne w Borzymtuchomiu * II.99. *st. wiz. Artur Grzywnowicz
10. Przedszkole Publiczne w Tuchomiu * III.99. *st. wiz. Artur Grzywnowicz
11. Przedszkole Publiczne w Konarzynach* I.99. *st. wiz. Artur Grzywnowicz
12. Przedszkole Publiczne w Koczale* IX.98. *st. wiz. Artur Grzywnowicz * z roku szk. 1997/98
13. Przedszkole Publiczne w Czarnym* XI.98. *st. wiz. Barbara Leśniewska
14. Przedszkole Publiczne w Brzeziu* XII.98. *st. wiz. Barbara Leśniewska
15. Przedszkole Publiczne w Pieniężnicy * I.99. *st. wiz. Barbara Leśniewska
16. Przedszkole Publiczne w Człuchowie* X.98. *st. wiz. Barbara Leśniewska
17. Przedszkole Jednostki Wojskowej w Czarnym* X.98. *st. wiz. Barbara Leśniewska
18. Przedszkole Publiczne Nr 1 w Lęborku * I.99. *st. wiz. Urszula Mućka
19. Przedszkole Niepubliczne „Maja” w Łebie *III.99. *st. wiz. Urszula Mućka
20. Przedszkole Niepubliczne „Pinokio” w Łebie * III.99. *st. wiz. Urszula Mućka
21. Ochronka w Wykosowie * X.98. * st. wiz. Urszula Mućka * z roku szk. 1997/98

Szkoły Podstawowe

*Kolejność: * szkoła podstawowa* termin * osoba odpowiedzialna * uwagi*

1. Szkoła Podstawowa Nr 6 w Ślupsku * II/III.99 * st. wiz. Bożena Jurkiewicz
2. Szkoła Podstawowa Nr 15 w Ślupsku * I.99 * st. wiz. Bożena Jurkiewicz
3. Szkoła Podstawowa Nr 17 w Ślupsku * IV.99 * st. wiz. Bożena Jurkiewicz
4. Szkoła Podstawowa Nr 3 w Sławnie * X/XI.98 * st. wiz. Bożena Jurkiewicz
5. Szkoła Podstawowa w Gąbinie * I.99 * st. wiz. Stefania Maliszewska
6. Szkoła Podstawowa w Wytowni * XI.98 * st. wiz. Stefania Maliszewska

Główczewski

8. Szkoła Podstawowa w Korzybiu * XI.98 * st. wiz. Stanisław Główczewski
9. Szkoła Podstawowa w Warcinie* I.99 * st. wiz. Stanisław Główczewski
10. Szkoła Podstawowa w Kamnicy * XII.98 * st. wiz. Stanisław Główczewski
11. Szkoła Podstawowa w Trzebielinie* III.99 * st. wiz. Stanisław Główczewski
12. Szkoła Podstawowa w Koczale * IV.99 * st. wiz. Stanisław Główczewski
13. Szkoła Podstawowa w Siemianicach* III.99 * st. wiz. Wojciech Kleczkowski
14. Szkoła Podstawowa w Kończewie* IV.99 * st. wiz. Wojciech Kleczkowski
15. Szkoła Podstawowa w Słonowicach* I.99 * st. wiz. Wojciech Kleczkowski
16. Szkoła Podstawowa w Sycewicach* XI.98 * st. wiz. Wojciech Kleczkowski * z roku szk. 1997/98
17. Szkoła Podstawowa w Poblociu* X.98 * st. wiz. Wojciech Kleczkowski * z roku szk. 1997/98
18. Szkoła Podstawowa w Wrześnicy* I.98 * st. wiz. Witold Stech
19. Szkoła Podstawowa w Sławsku* XI.98 * st. wiz. Witold Stech
20. Szkoła Podstawowa w Dębnicy Kaszubskiej * IV.99 * st. wiz. Witold Stech
21. Szkoła Podstawowa w Dobieszewie * III.99 * st. wiz. Witold Stech
22. Szkoła Podstawowa w Rekowie* X.98 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Ludwik Lenc
23. Szkoła Podstawowa w Brzeźnie Szlacheckim * XI.98 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Ludwik Lenc
24. Szkoła Podstawowa w Łubnie* I.99 * st. wiz. Tadeusz Marmołowski
25. Szkoła Podstawowa w Studzienicach* XI.98 * st. wiz. Tadeusz Marmołowski
26. Szkoła Podstawowa w Mikorowie* X.98 * st. wiz. Tadeusz Marmołowski
27. Szkoła Podstawowa w Konarzynach * I.99 * st. wiz. Tadeusz Marmołowski
28. Szkoła Podstawowa w Debrznie * III.99 * st. wiz. Barbara Leśniewska
29. Szkoła Podstawowa w Wyczechach * XI.98 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Tomasz Ekert
30. Szkoła Podstawowa w Gwieżdzinie * XII.98 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Tomasz Ekert
31. Szkoła Podstawowa w Międzyborzu * I.99 * Kierownik

Oddziału Zamiejscowego Tomasz Ekert

32. Szkoła Podstawowa w Redkowicach * XII.99 * st. wiz. Walentyna Leśniewska
33. Szkoła Podstawowa Nr 4 w Lęborku * III.99 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca
34. Szkoła Podstawowa w Wicku * XI.99 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca
35. Szkoła Podstawowa w Strzeszewie* I.99 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca
36. Szkoła Podstawowa w Roszczycach* I.99 * Kierownik Oddziału Zamiejscowego Wiktor Szyca

Poradnie Psychologiczno - Pedagogiczne

*Kolejność: * poradnia * termin * osoba odpowiedzialna * uwagi*

1. Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna w Ustce * X.98. st. wiz. Stefania Maliszewska
6. **Działalność wspomagająca nadzoru pedagogicznego. (szkolenia, narady, instruktaż bezpośredni i opracowania - zgodnie z harmonogramem szczegółowych planów wizytatorów).**

Tematyka i terminarz szkoleń dla dyrektorów placówek.

1. Reforma systemu edukacji.
 - a) Struktura systemu edukacji.
 - b) Reforma systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem.
 - c) Zarządzanie i nadzorowanie systemu edukacji.
 - d) Wychowanie i kształcenie.
 - e) System oceniania i egzaminów.
 - f) Kształcenie i doskonalenie nauczycieli oraz wstępne założenia nowego systemu finansowania oświaty.

Termin: do 30 września 1998r.

2. Analiza sieci szkolnej planowanej po wdrożeniu nowego ustroju szkolnego na podstawie aktualnego stanu i symulacji sporządzonej przez jednostki samorządu terytorialnego. *Termin: do 30 października 1998r.*
3. Interpretacja treści ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty i wydanych przepisach wykonawczych. *Termin: do 31 grudnia 1998r.*
4. Organizacja i przebieg badania kompetencji uczniów klas VI i VIII. Organizacja roku szkolnego 1999/2000. *Termin: do 30 marca 1999r.*
5. Podsumowanie pracy szkół w roku szkolnym 1998/99 i ocena stanu przygotowań do wdrożenia reformy systemu edukacji. *Termin: do 30 czerwca 1999r.*

Zatwierdzony do realizacji przez Wicekurator Oświaty mgr Sławomirę Szmielińską, dnia 7 sierpnia 1998r.

prof. dr hab. Bolesław Niemierko
Uniwersytet Gdański

Ewaluacja sprawdzianu kompetencji uczniów

Cele ewaluacji.

Moja ewaluacja sprawdzianu kompetencji ma cztery grupy adresatów i cztery odpowiednie zakresy spodziewanej użyteczności:

A. Organizatorzy próbnego sprawdzania kompetencji uczniów klasy VII w Słupsku w 1997 roku i uczniów klasy VIII w Pile w 1998 roku.

Władze oświatowe tych województw chciałyby uzyskać dowody skuteczności oraz otrzymać propozycje ulepszenia organizacji sprawdzianu kompetencji przed jego ewentualnym zastosowaniem jako obowiązkowego lub, przynajmniej, pomocniczego egzaminu wstępnego do szkół średnich. Jest to pilna potrzeba, gdyż zbliża się termin egzaminu. Jej zaspokojeniu posłuży głównie analiza i dyskusja wyników kwestionariusza „Sprawdzian kompetencji. Opinia o egzaminie”, wypełnionego przez pewną liczbę uczniów, nauczycieli i dyrektorów szkół z tych województw. Wyniki kwestionariusza będą też podstawą ogólnych wniosków o wybranej formie sprawdzania kompetencji, bowiem fakty społeczne muszą być zawsze rozważane z pozycji różnych grup społecznych, których dotyczą.

B. Organizatorzy „eksperymentu wałbrzyskiego” w różnych częściach kraju.

Wszyscy eksperymetatorzy w dziedzinie egzaminów kończących szkołę podstawową czekają na potwierdzenie celowości działań rozpoczętych w Wałbrzychu oraz na ewentualne zaproponowanie nowych rozwiązań, głębiej opartych na teorii pomiaru dydaktycznego i na doświadczeniach innych krajów. ten cel może być osiągnięty przez analizy psychometryczne narzędzi i wyników pomiaru - tak szczegółowe, jak na to pozwala format tej ekspertyzy. W tym zakresie moja ekspertyza wspomaga działalność Instytutu Studiów Społecznych Uniwersytetu Warszawskiego, sprawującego stałą opiekę naukową nad eksperymentem.

C. Autorzy koncepcji reformy systemu edukacji.

Ministerstwo Edukacji Narodowej zachęca do ogólnospołecznej debaty nad reformą edukacji (w okresie od lutego do czerwca br.). Sprawdzian kompetencji stanowi istotny składnik tej reformy, a więc analiza dotychczasowych osiągnięć i braków eksperymentu może skłonić właściwych decydentów do modyfikacji niektórych postanowień, tych zwłaszcza, które dotyczą „stworzenia systemu oceniania i egzaminowania niezależnego od szkoły”.

D. Egzaminatorzy kompetencji szkolnych.

Wszyscy egzaminatorzy kompetencji uczniów kończących szkołę podstawową powinni być zaopatrzeni w literaturę metodyczną dotyczącą ich nowej funkcji. Ustalenia

dokonane w ramach tej ewaluacji mogą posłużyć do napisania instrukcji i podręczników pomiaru dydaktycznego dla egzaminatorów kompetencji szkolnych, w tym mojego podręcznika „Pomiar wyników kształcenia ogólnego i zawodowego” Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1998).

Założenia metodologiczne

a. Model ewaluacji.

Zacząć muszę od samego pojęcia ewaluacji, wciąż jeszcze mało zdomowionego w Polsce. *Ewaluacją dydaktyczną* nazywam systematyczne zbieranie informacji o warunkach, przebiegu i wynikach działań dydaktycznych o celu ulepszenia tych działań lub podjęcia decyzji o ich (dalszym) prowadzeniu. (1) Tak rozumiana ewaluacja ma na celu dostarczenie - organizatorom wybranych działań dydaktycznych i właściwym władzom oświatowym - danych do oceny wartości tych działań i do wytyczenia planów na przyszłość. Ewaluator nie próbuje zastąpić decydentów, lecz pomaga im, wykorzystując swoje kwalifikacje metodologiczne i angażując się we wskazany projekt według własnego, niezależnego planu.

Metodologicznie, ewaluacja dydaktyczna jest naukowym badaniem *stosowanym*. Znaczy to, że jej głównym celem nie jest weryfikacja hipotez o zależnościach, tworzenie teorii dydaktycznej ani wyjaśnianie głębokich przyczyn zaobserwowanych zjawisk, jest natomiast sprawdzanie wyników programów innowacyjnych, projektowanie ulepszeń oraz przewidywanie różnorodnych skutków podejmowanych działań. (2). jako badanie stosowane, ewaluacja dydaktyczna jest dokonywana na zamówienie instytucji oświatowych, co zapewnia jej podstawy finansowe i odbiorców, ale stwarza niebezpieczeństwo uzależnienia od instytucji, często podkreślane w odpowiedniej literaturze metodologicznej. (3)

Ponieważ koncepcja sprawdzianu kompetencji jako ogólnopolskiego egzaminu państwowego dopiero powstaje, jej ewaluacja powinna przybrać charakter *kształtujący* - w sensie szeroko akceptowanej idei Michaela Scrivena, który odróżnił „ewaluację kształtującą”, skoncentrowaną na ulepszaniu prowadzonego działania, od „ewaluacji sumującej”, ograniczonej do oceny jakości działania już zakończonego(4). Tylko ewaluacja kształtująca może osiągnąć cele wymienione i scharakteryzowane na początku tej ekspertyzy.

Ze względu na to, że innowacja dotyczy treści i formy egzaminu, podstawą jej ewaluacji będzie teoria *miaru dydaktycznego*, a w szczególności - hierarchia niezbędnych właściwości *miaru sprawdzającego*(5). ta hierarchia jest rozwinięciem psychometrycznego modelu oceny pomiaru, w którym rozróżnia się „trafność”, „rzetelność” i „obiektywizm”. Przy czym obiektywizm jest rozumiany wąsko, jako ścisłość procedury punktowania zadań. W moim ujęciu hierarchia obejmuje pięć właściwości, gdyż jest bogatsza o zagadnienia normowania ocen szkolnych i poprawnej organizacji pracy uczniów w toku dokonywania pomiaru.

Omówię kolejno:

1. *obiektywizm sprawdzianu*, rozumiany jako zgodność

wyniku sprawdzianu z wymogami programowymi,

2. *trafność pomiaru*, rozumianą jako wartość edukacyjna treści sprawdzianu,
3. *rzetelność pomiaru*, rozumianą jako powtarzalność wyników sprawdzianu,
4. *dokładność punktowania*, rozumianą jako ścisłość procedur ustalania wyników zadań,
5. *organizację pomiaru*, rozumianą jako zapewnienie wszystkim uczniom jednakowo sprzyjających warunków wykazania kompetencji.

b. Kompetencje szkolne.

Pojęcie „kompetencji szkolnych” narodziło się w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej wskutek alarmów na temat analfabetyzmu funkcjonalnego absolwentów szkół średnich. Braki uczniów dotyczyły przede wszystkim pisemnego porozumiewania się i elementarnych umiejętności matematycznych. W połowie lat siedemdziesiątych utworzono w USA liczne programy minimum kompetencji jako „zorganizowane działania w celu upewnienia się, że uczniowie szkół publicznych są w stanie zademonstrować pewne umiejętności minimalne niezbędne do wykonania zadań, jakie będą stale napotykać w dorosłym życiu” (6). Wkrótce wyłoniła się teoretyczna problematyka programów minimum kompetencji zogniskowana wokół siedmiu kwestii: (7)

1. Jakich kompetencji wymagać?
2. Jak je mierzyć?
3. Kiedy je mierzyć? (Z jakim wyprzedzeniem?),
4. Ile minimów określić? (Czy brać pod uwagę uzdolnienia uczniów?),
5. Jak wysokie minima określić?
6. Dla kogo określić minima? (Dla uczniów czy dla szkół?),
7. Co robić z uczniami niekompetentnymi?

Kwestie te opatrzone numerami 4 - 7, okazały się nie do rozwiązania dla pedagogów, toteż wkrótce problematyka minimum kompetencji stała się w USA i w innych krajach raczej przedmiotem badań naukowych i analiz niż ustawowo wprowadzanego obowiązku dla szkół i uczniów.

c. Problematyka ewaluacji.

Problematyka niniejszej ewaluacji sprawdzianu kompetencji, uporządkowana według niezbędnych właściwości pomiaru sprawdzającego, będzie następująca:

1. (*obiektywizm sprawdzianu*). *Czy sprawdzian pozwala na uzyskanie obiektywnego obrazu kompetencji ucznia w zakresie przewidzianym podstawami programowymi odpowiednich przedmiotów?*

To pytanie wykracza poza oryginalne intencje autorów eksperymentu wałbrzyskiego, które sprowadzały się do ujednolicenia egzaminu wstępnego do szkół średnich. Skoro jednak sprawdzian został wprowadzony do projektu reformy systemu edukacji po to, by „dostarczał wszystkim uczestnikom procesu edukacyjnego informacji o

osiągnięciach i brakach do usunięcia” (8), pytanie o jakość tej informacji staje się w pełni zasadne, a nawet nadrzędne wobec wszelkich innych pytań dotyczących sprawdzianu kompetencji. Ponieważ *obiektywizm* w przyjętym znaczeniu jest możliwy do uzyskania tylko przy jasno określonych oczekiwaniach wobec uczniów, znaczenie wymagań programowych jest dla pomiaru sprawdzającego fundamentalne.

2. (*trafność pomiaru*) *Jakie osiągnięcia uczniów są mierzone testowym „sprawdzianem kompetencji” i z jakim skutkiem dla motywacji do dalszej nauki?*

Wszelkie testy osiągnięć szkolnych mają ograniczoną *trafność*, gdyż nie mierzą całego zakresu właściwości, o których chcemy wnioskować, a mierzą przy tym inne właściwości uczniów (np. stres egzaminacyjny, obycie testowe, dyspozycję psychiczną w dniu badania, skłonność do korzystania z niedozwolonej pomocy), które nie miały być przedmiotem pomiaru stąd potrzeba ciągłych, intensywnych analiz trafności, podejmowanych zarówno przez instytucje prowadzące badania osiągnięć szkolnych, jak i przez ewaluatorów tych badań. Badania te obejmują zarówno porównywanie treści nauczania z treścią zadań testowych, jak i ocenę szerokiego kontekstu społecznego, w jakim pracują szkoły, nauczyciele i uczniowie.

3. (*rzetelność pomiaru*). *Jaki jest błąd pomiaru kompetencji uczniów dokonywanego testami z języka polskiego i matematyki oraz jaka jest świadomość tego błędu u organizatorów i uczestników sprawdzianu?*

Nawet i to, co jest rzeczywiście mierzone określonym testem, nie jest mierzone bezbłędnie. Niespecjaliści mają tendencję do przeceniania dokładności pomiaru dydaktycznego, porównując go z pomiarem fizycznym (odległości, prędkości, masy itp.). W psychologii rozpowszechniona jest praktyka przedstawiania wyniku pomiaru w postaci *przedziału ufności* wyznaczonego błędem pomiaru, nie zaś w postaci pojedynczego wyniku punktowego. Taka interpretacja kompetencji uczniów nie jest jeszcze w „eksperymentie wałbrzyskim” stosowana.

4. (*dokładność punktowania*) *Jaka jest przydatność zadań zamkniętych do pomiaru kompetencji absolwentów szkół podstawowych z języka polskiego i matematyki?*

Zadania zamknięte (wyboru czterokrotnego z języka polskiego i pięciokrotnego z matematyki) zostały bodaj po raz pierwszy zastosowane w szkole podstawowej w Polsce na tę skalę. Jakie to wywołuje reakcje uczniów, nauczycieli i dyrektorów szkół? Jaki jest przyrost dokładności punktowania („rzetelności punktowania”), uzyskany dzięki zadaniom zamkniętym, i jakim kosztem - pod względem głębokości myślenia i swobody wypowiedzi (demonstrowania kompetencji)? Trzeba rozważyć zyski w zakresie sprawności punktowania zadań i straty spowodowane ograniczeniem odpowiedzi do czterech lub pięciu, nadto przedstawianych uczniom jako gotowe.

5. (*organizacja egzaminu*) *Jakie warunki pracy zapewniono uczniom, by mogli i chcieli zaprezentować opanowane czynności z zakresu kompetencji szkolnych?*

Głównym celem wszystkich zabiegów organizacyjnych (druk i dystrybucja narzędzi, przygotowanie sal i instrukcji testowania, kierowanie przebiegiem testowania, analizy wyników) jest zapewnienie wszystkim egzaminowanym jednakowych i maksymalnie sprzyjających warunków samodzielnej pracy nad zadaniami testu sprawdzającego. Podczas egzaminu tak masowego, jak sprawdziany kompetencji w wybranych województwach, trzeba przygotować wielką liczbę egzaminatorów, znaleźć duże i odpowiednio wyposażone sale lekcyjne, przećwiczyć rozwiązywanie podobnych zadań z młodzieżą i wykonać sporo innych ważnych zabiegów organizacyjnych standaryzujących sytuację egzaminacyjną tysięcy uczniów. W przypadku stosowania zadań zamkniętych podpowiadanie i „ściągnięcie” rozwiązań jest szczególnie łatwe, toteż od kierowania przebiegiem testowania mocno zależą wszystkie poprzednio wymieniane (w punktach a -d) zalety pomiaru.

d. Zebrane materiały.

Materiały, na których oparto ekspertyzę, dzielą się na trzy grupy:

A. *Testy i wyniki testowania. Przejrzałem zeszyty testowe o następujących nazwach i symbolach:*

- a. „Karty Badania Kompetencji” P7Z03A, P7Z03B, P8002A, P8002B, M8Z02A, M8Z02B, M8Z03B,
- b. „Testy Kompetencji Ucznia”, wersje W, X, Y i Z.
- c. „Testy Kompetencji Szkolnych” z języka polskiego i matematyki, wersje A i B.

Wyniki testowania przesłano mi na dyskietkach komputerowych ze Słupska, Piły, Krosna i Wałbrzycha. Ich gruntowną analizę muszę jednak odłożyć na inną okazję, gdyż nie mieści się w planie tej pierwszej ekspertyzy.

B. *Wyniki kwestionariusza „Sprawdzian kompetencji. Opinia o egzaminie”.*

Kwestionariusz został skonstruowany według hierarchii niezbędnych właściwości pomiaru sprawdzającego scharakteryzowanych w części dotyczącej założeń metodologicznych i problematyki ewaluacji. Jego tekst stanowi *Załącznik 1*. Analizie poddałem opinie około 100 uczniów, 40 nauczycieli i 20 dyrektorów szkół w każdym z dwu przedmiotów egzaminacyjnych. badani stanowili próby incydentalne (najłatwiej dostępne), dobrane po połowie z województw słupskiego i pińskiego, przy czym ta pierwsza, słupska, dotyczyła klasy VII w czerwcu 1997 roku, a ta druga, pińska, klasy VIII w styczniu 1998 roku. te różnice muszą być brane pod uwagę przy dokonywaniu porównań między opiniami respondentów z dwu województw.

C. *Inne źródła informacji.*

Na tę grupę składają się materiały o bardzo różnym pochodzeniu, znaczeniu, zasięgu, rozmiarze i jakości opracowania:

1. *Instrukcja do badania kompetencji (ogólnie stosowana, bez autora i wydawcy).*
2. *Biuletyn informacyjny (zeszyt 1). Badanie kompetencji uczniów klas ósmych w roku szkolnym 1997/98, Kuratorium Oświaty w Słupsku, 50 stron.*
3. *Analizy statystyczne wyników badania kompetencji w województwie słupskim i pińskim (dokonane w wojewódzkich ośrodkach metodycznych).*
4. *Badanie kompetencji uczniów klas siódmych w województwie słupskim, maszynopis, Słupsk, wrzesień 1997, Pracownia Pomiaru Dydaktycznego, 25 stron.*
5. *Harmonogram prac przygotowawczych do przeprowadzenia badań kompetencji uczniów klas siódmych i ósmych z języka polskiego i matematyki w roku szkolnym 1997/98, Słupsk 1997, Kuratorium Oświaty.*
6. *Badanie kompetencji absolwenta szkoły podstawowej - sprawdzian równoważny egzaminowi wstępnemu do szkół ponadpodstawowych. Materiał informacyjny - wstęp do dyskusji na radę kuratorów, Warszawa, sierpień 1997 r., Ministerstwo Edukacji Narodowej, 34 strony.*
7. *Ankieta Uczniowie o sobie i swojej przyszłości, Instytut Studiów Społecznych UW.*
8. *J. Sokolowska i D. Sroka Raport o eksperymencie wałbrzyskim, Wałbrzych, listopad 1997, Kuratorium Oświaty w wałbrzychu. 174 strony.*
9. *Bogdan Cichomski Środowisko rodzinne ucznia a wyniki testów osiągnięć szkolnych. Analiza wyników „eksperymentu wałbrzyskiego” w szkołach podstawowych. Suplement do „Raportu o eksperymencie wałbrzyskim”. Warszawa 1997, Instytut Studiów Społecznych UW. 32 strony.*
10. *G. Wieczorkowska, I. Zinserling, P. Radkiewicz Czy test kompetencji może zastąpić egzamin wstępny?, maszynopis, Instytut Studiów Społecznych UW, 14 stron.*
11. *Reforma systemu edukacji. Koncepcja wstępna, Warszawa, styczeń 1998, Ministerstwo Edukacji Narodowej.*
12. *Rozmowy z działaczami eksperymentu wałbrzyskiego na naradach w Warszawie (16 stycznia br) i w Ustce (13 - 14 lutego br) oraz z zespołem Pracowni Pomiaru Dydaktycznego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.*
13. *Publicystyka („Głos Nauczycielski”, „Gazeta Wyborcza”, „Polityka”, „Monitor Szkolny”)*

Podsumowanie ewaluacji

Podsumowanie ewaluacji będzie dokonane w formie odpowiedzi na pytania stanowiące problematykę tej ewaluacji (punkt IIc na s. 5 6 niniejszej ekspertyzy).

1. *Czy sprawdzian pozwala na uzyskanie obiektywnego obrazu kompetencji ucznia w zakresie przewidzianym podstawami programowymi odpowiednich przedmiotów?*

W obecnej formie sprawdzian dostarcza jedynie ogólnego zarysu takiego obrazu. Kompetencje szkolne są wyliczane i, lepiej lub gorzej, definiowane, ale wynik pomiaru

jest przedstawiany tylko w postaci (surowej) liczby punktów. Brak informacji o poziomie opanowania poszczególnych kompetencji ucznia. Nauczyciele nie są przekonani, że umiejętności zaprezentowane przez uczniów w toku rozwiązywania zadań sprawdzianu są tymi, których powinni przede wszystkim nauczać.

Wysiłek organizatorów eksperymentu wałbrzyskiego zmierzał pierwotnie do dostarczania szkołom informacji o ich względnej pozycji w stosunku do innych szkół objętych pomiarem kompetencji uczniów z dwu przedmiotów. Tworzenie takich rankingów prowadzi jednak do rozgoryczenia w szkołach pracujących w gorszych warunkach, nie zachęca szkół do uczciwego egzaminowania, akcentuje rywalizację zamiast realizacji programu. To uczniowie i nauczyciele, a nie szkoły, powinni być głównymi adresatami wniosków ze sprawdzianu.

2. *Jakie osiągnięcia uczniów są mierzone sprawdzianem kompetencji i z jakim skutkiem dla motywacji do dalszej nauki?*

W poczuciu uczniów i wielu nauczycieli, obecne sprawdziany kompetencji zawierają duży ładunek intelektualny, ale są tak trudne, a typ zadań jest tak różny od podręcznikowych i rozwiązywanych na lekcji, że duża część uczniów stara się raczej zgadnąć gotową odpowiedź lub uzyskać ją od sąsiada. sprawdzian z matematyki dla klasy VII nie powinien być stosowany już w styczniu. nauczyciele powinni być uprzedzeni o zakresie programowym i formie zadań.

Ważna dla motywacji dalszego uczenia się jest ogólna trudność zadań sprawdzianu. ze zględu na różnicowanie uczniów, procent prawidłowych rozwiązań zadań z czterema lub pięcioma odpowiedziami do wyboru powinien wynosić około 65 - 70. (9). ze względu na motywację dalszego uczenia się, wskazane są raczej zadania łatwiejsze, zwłaszcza w początkowych latach wdrażania sprawdzianów. Wiele błyskotliwych zadań matematycznych z obecnych sprawdzianów kompetencji nadawałoby się raczej do początkowych etapów olimpiad przedmiotowych.

3. *Jaki jest błąd pomiaru kompetencji uczniów z języka polskiego i matematyki oraz jaka jest świadomość tego błędu u organizatorów i uczestników sprawdzianu?*

Standardowy błąd pomiaru dokonywanego obecnymi sprawdzianami jest dość znaczny, gdyż wynosi około 3 punktów, a tylko dla matematyki może być pomniejszony do około 2 punktów. Jego świadomość jest wśród propagatorów sprawdzianów kompetencji, nauczycieli i uczniów niewielka. Są oni raczej skłonni sugerować się długością skali (0-40 punktów) niż precyzją pomiaru, szacowaną za pomocą współczynników rzetelności.

Testy psychologiczne są zawsze zastrzeżone do użytku dla wykształconych psychologów, którzy znają ich ograniczenia i nie dopuszczają do przeceniania wyników. Testy osiągnięć szkolnych są często stosowane i interpretowane przez *osoby bez elementarnej*

przygotowania pomiarowego, skłonne do ich bezwarunkowej akceptacji lub równie kategorycznego odrzucenia, a także do raptownego przeskoku z jednej skrajności do drugiej.

4. *Jaka jest przydatność zadań zamkniętych do pomiaru kompetencji absolwentów szkół podstawowych z języka polskiego i matematyki?*

Ku szczeremu zadowoleniu autora tej ekspertyzy, zadania wyboru wielokrotnego nie zostały generalnie odrzucone przez uczniów i większość nauczycieli. Uwagi o sploteniu pracy uczniów rozwiązujących takie zadania są niewątpliwie uzasadnione, zrozumiała jest także niechęć wielu polonistów do, niemożliwych już zresztą na szerokim świecie, podejść analitycznych. Mimo to większość nauczycieli skłonna jest uznać przydatność zadań wyboru wielokrotnego w państwowych egzaminach kompetencji, pod warunkiem, że ich trudność będzie umiarkowana, uczniowie będą dobrze przećwiczeni w ich rozwiązywaniu, a informacja w ten sposób uzyskana nie będzie jedyną informacją o osiągnięciach absolwenta szkoły podstawowej.

Potrzeba nam jeszcze powszechnej świadomości (jawnego przyznania się), że sięgamy do zadań zamkniętych ze względów ekonomicznych, gdyż sprawdzanie wyników zadań otwartych kosztuje w Polsce co najmniej dziesięciokrotnie drożej (w USA i Europie zachodniej - trzydziestokrotnie drożej) niż sprawdzanie wyników zadań zamkniętych. Nie należy także nazywać optycznego czytania wyników „technologią XXI wieku”, gdyż jest to raczej technologia połowy dwudziestego wieku (rozwinęła się w USA w okresie II wojny światowej)! Obecnie wyżej ceni się zadania otwarte, w tym zwłaszcza - zadania praktyczne, do których należy między innymi próba literacka ucznia oraz praca nad złożonym zadaniem matematycznym o treści wyraźnie związanej z własnymi doświadczeniami uczniów.

5. *Jakie warunki pracy zapewniono uczniom, by mogli i chcieli zaprezentować opanowane czynności z zakresu kompetencji szkolnych?*

Prawie nikt nie skarży się na braki organizacyjne sprawdzania kompetencji w tym na brak objaśnienia, na czym miała polegać praca ucznia, ale uwagi o nieuczciwości i niesumienności uczniów w pracy nad zadaniami powtarzają się we wszystkich badanych szkołach. Pilni uczniowie mają słabszym za złe „ściąganie” i bezmyślne „strzelanie”, prowadzące, przy pewnej dozie szczęścia, do niezasłużenie wysokich wyników. Na dłuższą metę grozi to obniżeniem motywacji do wysiłku u jednych i drugich. Degradacja pracy uczniów i demoralizacja będzie z pewnością postępować, jeśli nie położymy jej tamy.

Stosunkowo mało narzekano na stres egzaminacyjny. To, oczywiście, dobrze. Wszelkie zaostrzenie kontroli samodzielności pracy (rozstawianie ławek, uważny nadzór, ostre interwencje) natychmiast zaowocują jednak zwiększeniem tego stresu, i to niekoniecznie wśród słabych uczniów. Jak z tego wynika, zostało jeszcze wiele do zrobienia w dziedzinie zapewnienia niezależności sytuacji egzaminacyjnej każdego ucznia w toku sprawdzania jego kompetencji.

Wnioski i zalecenia

Należy uznać, że „eksperyment wałbrzyski” uzyskał już, imponująco szybko, masę krytyczną jako innowacja, co powoduje, iż wchodzi on teraz w fazę intensywnej harmonizacji z istniejącym i projektowanym systemem edukacyjnym w Polsce, to jest w fazę decydującą o jego wkładzie w ten system w przyszłych latach (10). O tej fazie tak pisze Anthony Nitko, znany teoretyk pomiaru sprawdzającego: *„Reformy programowe i szkolne często prowadzą do niskiej zgodności między intencją innowacji programowych a tym, co pojawia się na egzaminach państwowych (...). Doniosłość egzaminów dyplomowych i selekcyjnych dla ucznia czyni z nich potężne narzędzie oddziaływania na to, co robią nauczyciele w klasie szkolnej. Jeżeli egzaminy nie są dobrze dopasowane do reform programowych i pożądaných praktyk edukacyjnych, jest bardzo trudno wprowadzić zmiany tak szybko, jak życzą sobie tego politycy. Pewien rodzaj spójności nazywam «połączeniem bezszwowym». Połączenie bezszwowe znaczy, że bez względu na to, czy ocenianie jest dokonywane przez nauczycieli, czy przez ośrodek krajowy, jest ono natychmiast rozpoznawane przez administrację szkolną, nauczycieli, uczniów, rodziców i opinię publiczną jako wymagające tego samego zakresu wiadomości, umiejętności, sprawności i dyspozycji, które nie tylko są pożądane do nauczania się, ale rzeczywiście były nauczane przez czas dłuższy. W ten sposób nauczanie i ocenianie stają się dopasowane i zintegrowane (...). Przez doniosłe egzaminy ocenianie kieruje nauczaniem. Z nakazu moralnego nauczyciele muszą orientować się w nauczaniu na maksymalizację szans uczniów na doniosłych egzaminach. Gdy ocenianie jest bezszwowe i w pełni reprezentatywne dla programu nauczania, nauczyciele będą (i powinni) pomijać te części programu, które nie liczą się w decyzjach dyplomowych i selekcyjnych. Gdy nie ma połączenia bezszwowego, ocenianie nie jest właściwie dopasowane do programu nauczania”.* (11)

Ten długi cytat ma nas przekonać o konieczności zaprojektowania zmian w zakresie sprawdzania kompetencji uczniów, które ograniczyłyby wykryte braki i zapewniły możliwie pełną harmonizację tych doniosłych egzaminów państwowych z istniejącym i projektowanym systemem edukacji narodowej. Oznacza to stopniową adaptację eksperymentu wałbrzyskiego, opartego na uznanych, ale już historycznych wzorach międzynarodowych, wyprowadzonych głównie z założeń psychologicznych (pomiar różnicujący, ukierunkowany na różnice między uczniami i szkołami), a nie dydaktycznych (pomiar sprawdzający, ukierunkowany na sprawdzenie wyników uczenia się). Adaptacja eksperymentu wałbrzyskiego do systemu edukacji narodowej musi uwzględniać przekonania i doświadczenia polskich nauczycieli w dziedzinie nauczania i sprawdzania osiągnięć uczniów.

Swoje zalecenia ujmę w piętnaście następujących punktów:

Zalecenia

I. Sprawdziany kompetencji uczniów powinny być w łatwo czytelny sposób oparte na podstawach programowych i standardach edukacyjnych odpowiednich przedmiotów. Każdy uczestnik egzaminu powinien być odpowiednio wcześniej poinformowany, jak ma się do niego przygotować i jakie wymagania ma spełnić.

II. Wynik sprawdzania powinien być przedstawiony jako układ wykazanych przez ucznia kompetencji z określeniem poziomu ich opanowania. Podobnie należy przedstawiać - indywidualnie, - do użytku nauczycieli i dyrektorów szkół, a nie do wiadomości osób postronnych - wyniki oddziałów szkolnych.

III. Nie należy publikować zestawień średnich wyników szkół i rejonów szkolnych bez dokładnego objaśnienia warunków pracy każdej szkoły i podania reguł wnioskowania o osiągnięciach szkoły na podstawie jednorazowego zastosowania niedoskonałe obiektywnego, trafnego i rzetelnego narzędzia.

IV. Sprawdzian kompetencji powinien mieć budowę dwustopniową lub trójstopniową, a grupy zadań podstawowych, rozszerzających i dopełniających powinny być wyraźnie rozróżnione. Każdy, w zasadzie, uczeń powinien znaleźć w każdym sprawdzianie kompetencji grupy zadań, które mógłby skutecznie rozwiązywać.

V. Punktowe skale pozycyjne, pozwalające jedynie na porównywanie wyników danego ucznia i szkoły z wynikami innych uczniów i szkół powinny mieć w sprawdzianach kompetencji charakter jedynie pomocniczy. Wskazana jest zamiana surowych wyników na centyle lub wartości standardowe, by uniezależnić się od różnic między wersjami sprawdzianu i zmienności rozkładu punktów.

VI. zalecane jest co najmniej dwukrotne stosowanie sprawdzianów kompetencji w szkole podstawowej. W takich przypadkach informacja o postępie ucznia uzyskanym między kolejnymi sprawdzianami powinna być brana pod uwagę.

VII. Przyjęcie ucznia do szkoły średniej powinno odbywać się na łącznej podstawie świadectwa szkolnego i sprawdzianu kompetencji. Egzamin państwowy w postaci sprawdzianu kompetencji może wydatnie wspomagać ocenianie szkolne, ale nie powinien go eliminować lub osłabiać.

VIII. Organizatorzy egzaminów państwowych w zakresie kompetencji szkolnych powinni mieć co najmniej elementarne przygotowanie w dziedzinie pomiaru dydaktycznego. W szczególności powinni rozumieć pojęcia obiektywizmu, trafności i rzetelności pomiaru oraz ograniczenia wszelkich egzaminów szkolnych pod tym względem.

IX. Dyrektorzy szkół i nauczyciele powinni być zaopatrzeni w podręczniki sprawdzania kompetencji uczniów. Podręczniki te powinny krótko przedstawiać podstawy teoretyczne egzaminów oraz zawierać instrukcje wykonawcze i sposoby interpretacji wyników sprawdzania kompetencji.

X. Organizatorzy sprawdzania kompetencji szkolnych powinni zachować skromność i samokrytycyzm we wszystkich wypowiedziach publicznych na temat tych egzaminów. W przypadku jawnego nadużycia tematu przez kontaktujących się z nimi publicystów są zobowiązani niezwłocznie opublikować odpowiednie objaśnienia i sprostowania.

XI. Wojewódzkie i lokalne ośrodki i sieci szkół powinny mieć możliwość wyboru między sprawdzianami złożonymi z zadań otwartych i zamkniętych. Powinny być także dokładnie poinformowane o konsekwencjach swojego wyboru dla obiektywizmu, trafności i rzetelności każdej formy oraz o wysokim koszcie zobiektywizowanego sprawdzania zadań otwartych.

XII. Szkoły stosujące sprawdziany kompetencji złożone z zadań zamkniętych powinny przeprowadzić co najmniej kilka godzin ćwiczeń w rozwiązywaniu takich zadań. Ćwiczenia te powinny objąć język polski i matematykę oraz wszystkie kompetencje przewidziane aktualnym programem egzaminu.

XIII. Szkoły przygotowujące się do sprawdzania kompetencji uczniów, zwłaszcza te, które będą stosowały zadania zamknięte, powinny przeprowadzić kilkukrotne ćwiczenia organizacyjne egzaminu w auli, sali gimnastycznej lub kilku dużych izbach szkolnych. Uczniowie powinni przywyknąć do pracy w takich pomieszczeniach.

XIV. Ćwiczenia egzaminacyjne mogą być, dla uniknięcia stresu, wykonywane anonimowo, to jest bez podpisywania karty odpowiedzi. Nauczyciele powinni wszakże obserwować pracę uczniów i zapobiegać pozorowaniu rozwiązywania zadań.

XV. Egzaminy państwowe z zakresu kompetencji szkolnych powinny być co roku poddawane ewaluacji dydaktycznej. Objęmuje to udział czołowych dydaktyków przedmiotowych w planowaniu i recenzowaniu sprawdzianów, oraz udział specjalistów pomiaru dydaktycznego w rozwijaniu koncepcji egzaminów i ocenie jakości realizacji tej koncepcji.

Przypisy:

- 1) B. Niemierko *Drogi i bezdroża ewaluacji*, „Kwartalnik Pedagogiczny”, w druku.
- 2) B. Niemierko *O potrzebie badań dydaktycznych i uczenia się ich metodologii*, „Edukacja” 1998 nr 1.
- 3) B. Niemierko *Drogi...* W artykule przedstawiam przykłady ewaluacji dokonywanej „pod sponsora”.
- 4) M. Scriven *The Methodology of Evaluation (w:) Perspectives of Curriculum Evaluation: AERA Monograph Series on Curriculum Evaluation*, Chicago 1967, Rand McNally.
- 5) B. Niemierko *Pomiar sprawdzający w dydaktyce*, Warszawa 1990, PWN, s. 119-121.
- 6) P.W. Airasian, G.F. Madaus i J.J. Pedulla *Minimal Competency Testing*. Englewood Cliffs 1979, Educational Technology Publications, s.5
- 7) tamże, s. 91n.
- 8) *Reforma systemu edukacji. Koncepcja wstępna*, Warszawa, styczeń 1998, Ministerstwo Edukacji Narodowej, s. 8.
- 9) *Proces kształcenia - podejście systemowe. Przewodnik dla nauczycieli*. Warszawa 1986, WSiP, s.133 n.
- 11) *Model egzaminów państwowych opartych na programie nauczania, sprawdzających i różnicujących, przeznaczonych do dyplomowania i selekcji uczniów*. (w:) B. Niemierko *Perspektywy diagnostyki edukacyjnej* (w druku)

Wybrane z:

Bolesław Niemierko

„Ewaluacja sprawdzianu kompetencji przeprowadzonego w szkołach podstawowych województw śląskiego i pińskiego”

Gdańsk, marzec - maj 1998, Materiał powielony - Słupsk, ODN 1998, ss.2-8 (I,II) i 30 -35 (V, VI).

Pominięto szczegółowe analizy zawarte w rozdziałach: III - Przegląd zagadnień sprawdzianu, s. 8 - 29 oraz IV - Synteza przeglądu opinii, s. 29 - 32.

*mgr Grażyna Durka
mgr Walentyna Czarnik*

Świadomość uczniów o szkodliwości picia alkoholu (na przykładzie wybranych szkół podstawowych i ponadpodstawowych w Słupsku)

Ważnym elementem procesu edukacji młodzieży szkolnej jest uświadomienie jej, jak niebezpieczne jest picie alkoholu. W skutecznym zwalczaniu alkoholizmu wśród dzieci i młodzieży musi brać udział całe społeczeństwo: rodzice, szkoła, uczniowie, przedstawiciele prawa, organizacje religijne i środowisko. Wszystkie te grupy, muszą zjednoczyć swoje siły aby skutecznie zwalczać alkohol zagrażający zdrowiu młodych ludzi.

W Polsce niemal wszyscy piją. W 1989 roku – abstynencję deklarowało 20% badanych, a w 1992 roku już tylko 10% (J. Raczkowska 1994, nr 2, 3).

Nawet małe dzieci są zachęcane do próbowania alkoholu. 70% niepełnoletnich miało kontakt z alkoholem, z czego ponad połowa pije alkohol systematycznie (co najmniej raz w tygodniu). Wśród uczniów szkół średnich jest zaledwie 15% abstynentów. Piwo pije 73% chłopców i 67% dziewcząt. Ponad połowa młodych ludzi pije alkohol we własnym domu, 14% - u krewnych, a co dziesiąty u przyjaciół. Co piąte dziecko poniżej 16 roku życia przynajmniej raz w życiu było pijane. Najmłodszy pacjent warszawskiej izby wytrzeźwień miał 8 lat (A. Pacewicz 1997, s. 3-4).

Szczególną rolę w zwalczaniu alkoholizmu odgrywa szkoła. Tutaj młodzież spędza dużo czasu, tutaj czerpie wzory, które naśladuje w życiu dorosłym. Dlatego szkoła powinna nie tylko informować o szkodliwości picia, ale także stwarzać programy i metody przeciwdziałające spożywaniu i rozpowszechnianiu alkoholu.

Rodzina – tak jak szkoła może stać się podstawowym przykładem właściwego i zdrowego zachowania. W rodzinie zaspakajane są podstawowe potrzeby dziecka, a poziom i sposób ich zaspokajania decyduje o kierunku i poziomie jego rozwoju. W zakresie spożywania alkoholu – też!

W okresie przemian społecznych i gospodarczych zachodzących w kraju daje się zauważyć znaczny wzrost picia alkoholu w naszym społeczeństwie, w tym szczególnie dzieci i młodzieży.

To niepokojące zjawisko spowodowało potrzebę przeprowadzenia badań na Pomorzu Zachodnim – regionie dotkniętym bezrobociem, z którym wiąże się wzrost spożycia alkoholu. Badania przeprowadzono w Słupsku wśród uczniów wybranych szkół podstawowych i ponadpodstawowych jesienią 1996 roku. Objęto nimi 360 uczniów. W tym 210 uczniów szkół podstawowych w klasach VII i VIII (58m3%) oraz 150 uczniów w szkołach ponadpodstawowych z klas III

i IV średnich ogólnokształcących oraz III i V średnich zawodowych (41,7%). Wśród badanych było 190 chłopców w wieku 14-15 lat i 18-19 lat (52,8%) oraz 170 dziewcząt w tym samym wieku (47,2%). Młodzież pochodziła ze środowiska inteligenckiego – 23,6%, robotniczego – 66,1% oraz chłopskiego – 23,6%.

Zastosowano celowy i losowy wybór populacji do badań. Młodzież zagrożoną alkoholizmem wytypowali pedagodzy szkolni (wybór szkoły). Natomiast w tych szkołach, które zostały wskazane przez pedagogów szkolnych, dokonano wyboru losowego klas do badań spośród wszystkich klas równoległych VII i VIII oraz I i IV lub III i V.

Przedmiotem badań uczyniono stan wiedzy uczniów o szkodliwości nadużywania alkoholu. Celem natomiast – uzyskanie stanu zagrożenia dzieci i młodzieży szkolnej alkoholizmem. Szukano odpowiedzi na pytanie: Jaki jest stan świadomości uczniów szkół podstawowych i ponadpodstawowych o szkodliwości picia alkoholu?

Podstawową metodą zbierania informacji na interesujący problem był sondaż diagnostyczny. Do badań skonstruowano ankietę audytoryjną, która składa się z 16 pytań dotyczących wiedzy, oceny i stosunku uczniów do alkoholizmu. W kwestionariuszu występowały zarówno pytania otwarte jak i zamknięte. Za pomocą ankiety zebrano materiał badawczy na temat:

1. źródeł wiedzy o szkodliwości picia alkoholu i dostępu do niego;
2. klasyfikacji gatunkowej alkoholi;
3. pierwszego kontaktu z alkoholem;
4. własnych doświadczeń, samopoczuciu po wypiciu alkoholu, środków finansowych na jego zakup;
5. częstotliwości i rodzajów pitych alkoholi;
6. picia alkoholu w klasie;
7. próby zerwania lub nie zerwania z nałogiem picia;
8. postawy wobec namawiania do picia alkoholu;
9. możliwości podjęcia rozmowy o problemie alkoholowym i obrony przed nim;
10. propozycji dotyczących sposobu postępowania z młodzieżą alkoholizującą się;

1. Źródła wiedzy o szkodliwości picia alkoholu i dostępu do niego

Głównym źródłem informacji o szkodliwości picia są własne doświadczenia z nadużywania alkoholu zarówno wśród dziewcząt (25,1%) jak i chłopców (30,2%). Również środki masowego przekazu, szczególnie prasa i programy telewizyjne, są źródłem informacji o szkodliwości picia alkoholu. Młodzież szkół podstawowych częściej słyszała od znajomych (8,5%) niż młodzież szkół ponadpodstawowych (4,5%). Większy odsetek młodzieży w szkole podstawowej (10,4%) niż w szkole średniej (5,0%) nie przejawia zainteresowań na temat szkodliwości picia alkoholu. Większy procent uczniów szkół podstawowych w stosunku do uczniów szkół średnich (8,5%), nie udzieliło odpowiedzi na ten temat. Uczniowie zdają sobie sprawę ze szkodliwości picia alkoholu (63,0%), tylko niewielki odsetek uczniów w szkole podstawowej nie zastanawiało się nad tym problemem (1,5%).

Pomimo zakazu sprzedaży alkoholu w sklepie młodzieży do lat 18 ta forma zdobycia alkoholu jest najbardziej dostępna (31,9%). Często sprzedawcy nie pytają się o wiek uczniów kupujących alkohol (31,9%). Alkohol można także kupić od kolegów (8,6%), albo podebrać rodzicom z barku (5,8%).

2. Klasyfikacja gatunkowa alkoholi

Młodzież klasyfikowała alkohole na lepsze i gorsze gatunkowo.

Za najlepsze gatunkowo		Za najgorsze gatunkowo	
Uznane zostały w kolejności			
Piwo	17,4%	Wódki tańsze np. Żytnia	21,9%
Szampan	16,3%	Wina "Bełty"	12,3%
Wino	14,0%	Wszystkie	11,0%
Wódki droższe np. Smirnoff	12,9%	Bimber	9,3%

Uczniowie szkół ponadpodstawowych problem ten mniej interesuje i częściej nie posiadają wiedzy na ten temat (914,5%) niż uczniowie szkół średnich (7,1%). Również więcej uczniów w szkole podstawowej (13,6%) niż w szkole średniej (7,1%) nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie.

3. Pierwsze próby picia alkoholu

Spśród badanych uczniów szkół podstawowych ich pierwszy kontakt z napojami alkoholowymi przypada na IV – VI klasy (21,4%); drugą grupę stanowią uczniowie, którzy po raz pierwszy spróbowali alkoholu w klasach VII – VIII (13,3%). Pewna grupa uczniów (8,6%) swój pierwszy kontakt z alkoholem miała w klasach I – III. Cieszy fakt, że 40,9% uczniów szkół podstawowych zdecydowanie nie próbowała i nie pije napojów alkoholowych.

Największy procent młodzieży szkół średnich próbowała napoje alkoholowe w klasach VII – VIII (36,0%), albo w klasie I szkoły ponadpodstawowej (15,3%). 18,7% badanych uczniów szkół średnich nie próbowało i nie pije alkoholu.

Napoje alkoholowe były najczęściej pite za namową kolegów (23,9%). Również członkowie rodziny namawiali dzieci do próbowania alkoholu (15,3%). Pewna grupa młodzieży sama z własnej inicjatywy spróbowała po raz pierwszy alkoholu (13,0%). Ci, którzy przyznali się, pierwsze swoje próby zaczynali od picia piwa (22,4%) oraz szampana (18,9%). W dalszej kolejności występują wódka (8,3%) oraz wino (7,8%).

Najczęstszą okazją do próbowania alkoholu są uroczystości rodzinne (28,3%), prywatki, zabawy szkolne, dyskoteki (10,5%). Okazja taka nadarza się szczególnie w wakacje, podczas wyjazdów na biwaki i wycieczki szkolne (7,8%). Wśród badanej młodzieży 31,7% nie próbowało i nie miało kontaktu z piciem alkoholu, chociaż w ich środowisku takie sytuacje zdarzały się.

4. Własne doświadczenia, samopoczucie po wypiciu alkoholu

Uczniowie, którzy alkoholizują się najczęściej piją wspólnie z kolegą, koleżanką (20,5%) lub swoją paczką (11,5%). Niepokojącym zjawiskiem jest wspólne picie z rodzicami – matką lub ojcem (13,2%).

Najczęstszym miejscem spożywania alkoholu jest pub, klub, kawiarnia (15,5%). Nieco rzadziej pije się alkohol we własnym domu (12,7%) i to często w sposób jawny za przyzwoleniem rodziców. Prywatka, zabawa, dyskoteka (11,4%) – to miejsce, gdzie młodzież chętnie spędza czas, pije alkohol.

Młodzież pije najczęściej w towarzystwie, dla odprężenia, wtedy, kiedy się bawi (30,4%). Nieco mniejszy procent (14,3%) pije bez konkretnego powodu. Trzecią grupę stanowią ci uczniowie, którzy piją wtedy, gdy są zdenerwowani, w chwilach przygnębienia lub złości (5,6%). Niepowodzenia w nauce (4,3%), samotność, odrzucenie (3,9%) również może być przyczyną picia. Piją także, bo sprawia im to przyjemność (36,8%), bo koledzy piją (15,2%).

Wśród badanej młodzieży, która zadeklarowała picie alkoholu bardzo często i często pije się piwo (28,9%), drinki (8,6%), wódkę (6,8%).

czasami:	nigdy:
szampan 63,1%	bimber 71,4%
piwo 30,0%	koniak 63,1%
wino 27,8%	wódka 55,3%
drinki 23,1%	wino 42,5%
wódka 15,8%	drinki 41,9%

Ci, co piją i próbowali alkohol w szkole podstawowej (51,9%), w szkole średniej (81,3%) określali swoje samopoczucie po wypiciu napojów alkoholowych: normalnie poczuło się 17,4%, świetnie "super" – 17,2%, źle czyli niezbyt dobrze – 9,4%, dziwnie "głupio" – 7,5%, tyle samo nie pamięta swoich odczuć (7,5%). Jest też grupa osób, która mówi wprost, że była pijana (4,8%), ale są też i tacy, co chcieliby spróbować, ale się boją (1,3%) i nie mają pewności, czy kiedyś nie sięgną po napoje alkoholowe.

Pieniądze na zakup alkoholu respondenci głównie czerpią z kieszonek (13,5%), podbierają pieniądze albo alkohol rodzicom (13,2%). Otrzymują pieniądze okazjonalnie (11,2%) lub próbują samodzielnie je zdobyć (7,0%).

Te same źródła finansowe posiadają również rówieśnicy: kieszonek – 29,4%, podbieranie – 12,5%, okazjonalnie – 10,9%. 11,9% badanych nie wie, skąd ich koledzy biorą pieniądze na zakup alkoholu.

5. Częstotliwość picia alkoholu

Niepokoi częstotliwość picia alkoholu przez uczniów. Robi to: *3,3% - bardzo często, *13,6% - często, *47,2% - czasami, *31,7% - nigdy nie pije.

Młodzież obraca się w kręgu rodzinnym, gdzie pije się alkohol. Według ich obserwacji, różnie kształtuje się częstotliwość picia alkoholu przez członków rodziny:

*Bardzo często i często pije ojciec i krewni – 18,0%, oraz

dziadek – 13,9%. * Czasami pije: ojciec- 53,9%, krewni- 47,8%, matka – 41,9%, dziadek-33,9%. *Pocieszającym jest fakt, że młodzież spostrzega członków rodziny nie pijących w ogóle: babcia – 45,3%, siostra-37,8%, matka-33,1%, brat- 31,4%.

6. Problem picia alkoholu w klasie

Wśród badanej młodzieży szkół podstawowych – 22,7% twierdzi, że w ich klasie nikt nie pije. Zupełnie odwrotnie przedstawia się sytuacja w szkołach średnich – 26,7% badanych twierdzi, że pije większość kolegów w klasie, a tylko 5,2% twierdzi, że nikt nie pije. Zarówno w szkołach podstawowych jak i w średnich piją częściej chłopcy niż dziewczynki (18,9%). Jest również grupa uczniów, która nie jest zorientowana, jak wygląda problem picia alkoholu w ich klasie (6,5%).

7. Próba zerwania lub nie zerwania z picciem alkoholu

Nie pije i nie musi dokonywać prób zerwania z alkoholem 25,7% badanej młodzieży. Nie wszyscy jednak wykazują chęć zerwania z picciem (9,0%). Niektórzy tłumaczą się, że piją pod presją kolegów (5,0%), a także, że mają zbyt częste okazje (6,1%). Duża grupa młodzieży (40,3%) usprawiedliwia się i mówi, że pije tylko okazjonalnie. Pewien odsetek respondentów nie udzielił odpowiedzi na to pytanie (11,7%).

Wśród uczniów, którzy próbowali zerwać z picciem alkoholu, porażkę ponieśli ci, którym się to nie udało ze względu na uleganie kolegom (14,1%) lub słabą wolę (9,1%).

Niektórzy nie muszą próbować dokonywać wyboru, ponieważ nie piją wcale (29,7%). Inni natomiast tłumaczą się tym, że nie piją nałogowo (26,0%).

8. Postawa wobec namawiania do picia alkoholu

Ponieważ dostęp do alkoholu jest wyjątkowo łatwy, obroną przed rozpowszechnieniem się tego zagrożenia staje się umiejętność kategorycznej odmowy przyjęcia alkoholu:

- 28,1% ma odwagę w ogóle powiedzieć "nie",
- 19,8% przekonuje pijących o słuszności swojego postępowania,
- 15,6% czyni to tak z troski o własne zdrowie,
- 8,6% rozmawia w domu na ten temat.

Nie wszyscy badani potrafią przeciwstawić się temu szkodliwemu zjawisku. Najczęściej sięgają po alkohole, poddając się naciskowi i wywieranej presji na nich (15,5%), wykluczenia z paczki (10,8%), pogardy (8,8%). Są też i tacy, którzy chętnie i z przyjemnością piją (12,4%).

9. Możliwość podjęcia rozmowy o problemie alkoholowym

Najlepszym partnerem do podjęcia rozmowy na temat alkoholizowania się jest rówieśnik: kolega lub koleżanka (14,1%), w następnej kolejności dopiero rodzice – ojciec lub

matka (12,4%). Dość duża grupa osób (10,4%) nie chce w ogóle rozmawiać na ten temat. Są też i tacy, którzy nie mają z kim porozmawiać o problemie alkoholowym (7,9%). Niestety, nauczyciel, pedagog szkolny ani ksiądz nie jest osobą godną zaufania (3,0% - 2,0%).

10. Propozycje dotyczące sposobu postępowania z młodzieżą pijącą alkohol

Surowe są propozycje respondentów dotyczące postępowania z młodzieżą pijącą napoje alkoholowe: *23,5% domaga się kategorycznego zakazu picia, * 15,7% uważa, że trzeba karać pijących, * 13,6% domaga się surowego karania sprzedających. Młodzież proponuje również, by uświadomić dzieci i młodzież o szkodliwości picia (16,4%).

Są i tacy, którzy uważają, że należy pozwolić pić uczniom szkół średnich (3,8%), lub nie zabraniać w ogóle (10,8%). Niektórzy mają zupełnie obojętny stosunek do tego zjawiska (3,5%).

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że zarówno wśród uczniów szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych istnieje duża świadomość o szkodliwości picia napojów alkoholowych. Badana młodzież posiada określony obraz zjawiska alkoholizmu. Swoją wiedzę czerpie z własnych doświadczeń i ze środków masowego przekazu.

Uczniowie dobrze są zorientowani w możliwościach kupna alkoholu i dostępu do niego. Potrafią wskazać wśród swoich rówieśników i najbliższej rodziny osoby, które piją, a także skąd czerpią środki finansowe na zakup alkoholu.

Istotnym elementem młodzieżowego stylu życia jest spożywanie alkoholu. Niewątpliwie niemałe znaczenie mają tu także zakorzenione w polskim społeczeństwie wzorce w zakresie konsumpcji alkoholu. Młodzież naśladuje zachowania osób dorosłych, często swoich rodziców i przynosi je do swoich środowisk.

Z przeprowadzonych badań wynika, że 31,7% to uczniowie, którzy nigdy nie próbowali alkoholu: 40,9% - uczniowie szkół podstawowych, 18,7% - uczniowie szkół ponadpodstawowych. Kontakt z alkoholem miało 64,2% badanych (51,9% w szkołach podstawowych i 81,3% w szkołach ponadpodstawowych).

Niepokojącym jest fakt, że dla niektórych uczniów alkohol stał się stałym składnikiem ich życia. Do bardzo częstego picia przyznało się 3,3%, do częstego 13,6% badanych, co stanowi 16,9% - młodzieży najbardziej zagrożonej uzależnieniem się od alkoholu.

Wiedza o negatywnym wpływie nadużywania alkoholu dla organizmu dla tej grupy młodzieży nie jest, niestety, środkiem odstrasającym przed tą trującą używką. Porównując uzyskane wyniki z własnych badań z badaniami A. Pacewicz (1977), prowadzonymi w tym samym czasie okazuje się, że są zbliżone; np.:

- wśród uczniów szkół ponadpodstawowych nigdy nie piło alkoholu: 18,7% (badania własne), 15,0% (A. Pacewicz)
- w badanej populacji uczniowie kontakty z alkoholem miało: 64,2% (badania własne), 70,0% (A. Pacewicz).

W przeciągu ostatnich kilku lat zauważa się wzrost spożycia alkoholu zarówno wśród młodzieży szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych. Potwierdzają to badania przeprowadzone przez Instytut Polityki Społecznej UW (J. Raczkowska, 1994, nr 2) w porównaniu z badaniami własnymi (Instytut Pedagogiki WSP Słupsk):

- wśród uczniów szkół podstawowych po raz pierwszy próbowało pić alkohol:

28,0% chłopców i 11,0% dziewcząt (Raport UW)

29,4% chłopców i 26,1% dziewcząt (badania własne);

- w badanej populacji uczniów bardzo często i często pije alkohol:

6,0% uczniów szkół i 15,0% uczniów szkół (raport UW)

podstawowych ponadpodstawowych

11,9% uczniów szkół i 24,0% uczniów szkół (badania własne)

podstawowych ponadpodstawowych

Ponieważ alkohol jest trwałym elementem polskiej kultury i zwyczajów, istnieje konieczność przeciwdziałania pijaństwu, leczeniu uzależnionych, minimalizacji szkodliwych skutków picia. Skuteczna profilaktyka i zwalczanie uzależnień zależy w znacznym stopniu od znajomości rozpowszechnienia, struktury dynamiki i uwarunkowań występowania tego zjawiska w określonym miejscu i czasie.

Zarówno w programach centralnych – głównie resortów edukacji narodowej i zdrowia – jak też w działalności rozmaitych organizacji i stowarzyszeń wiele uwagi poświęca się prewencji oraz ochronie dzieci i młodzieży przed skutkami uzależnienia. Większa odpowiedzialność za ochronę dzieci przed zagrożeniem skutkami pijaństwa spada na rodzinę, szkołę i inne instytucje opiekuńczo – wychowawcze.

Obniżający się stale wiek inicjacji alkoholowej nakłada na wychowawców obowiązek podejmowania starannie przemyślanych działań profilaktycznych obejmujących: rozwijanie zainteresowań i ukazywanie możliwości wartościowego gospodarowania własnym czasem wolnym, skłanianie do autorefleksji, ambitnego kształtowania i stopniowego realizowania wizji własnego życia, uczenie rozwiązywania sytuacji trudnych bez uciekania się do środków dopingujących, przekazywanie wiedzy o zagrożeniach, jakie wywołuje pijaństwo.

“Komu drogi nasz kraj, komu leży na sercu pomyślna teraźniejszość i przyszłość naszego narodu, ten nie może przechodzić obojętnie obok zjawiska pijaństwa, obok jego wysoce szkodliwych wpływów, pustoszących to co dla człowieka najcenniejsze: zdrowie, umysł, charakter, talenty i szczęście osobiste” (B. Krupiński 1972, s.37).

Bibliografia: * Krupiński B., Nie wystarczy mówić i pisać W: Alkohol w kulturze i obyczaju, red. J. Górski, K. Moczarski, Warszawa 1972. * Pacewicz A., Jak pomóc dziecku nie pić, Warszawa 1997. * Raczkowska J., Nadużywanie alkoholu zagrożeniem rozwoju dzieci i młodzieży, “Problemy Opiekuńczo – Wychowawcze” 1994, nr 2.

mgr Mirosława Kucharska
SP Nr 11 w. Słupska

Testy osiągnięć szkolnych z historii - próba konstrukcji

Testy osiągnięć szkolnych są zbiorem zadań, dostosowanych do określonych treści nauczania w taki sposób, by na podstawie wyników testowania można było ustalić, w jakim stopniu treści te zostały opanowane przez uczniów; przeznaczone są do rozwiązywania w toku jednej godziny lekcyjnej.

Testy możemy podzielić na standaryzowane i nieformalne. My, nauczyciele, posługujemy się najczęściej testami nieformalnymi. Układamy je w ciągu jednego dnia i bezpośrednio po napisaniu stosujemy.

Standaryzacja testu polega na jego ulepszeniu przez wypróbowanie poszczególnych zadań, dobranie właściwego czasu i warunków pracy uczniów oraz sporządzenie tabel zawierających wyniki reprezentatywnej grupy uczniów lub ocenę trudności testu przez reprezentatywną grupę nauczycieli (metodyków przedmiotu). Proces ten jest bardzo złożony, obfituje w analizy jakościowe i statystyczne, a efektem jego jest uzyskanie testu standaryzowanego, to jest narzędzia ulepszanego.

Postanowiłam dokonać próby standaryzacji testu nieformalnego dotyczącego Polski pierwszych Piastów (od powstania państwa polskiego do rządów Bolesława Śmiałego). Standaryzacji dokonałam zgodnie z etapami opracowywania testu dydaktycznego. Kolejno wykonałam:

1. merytoryczną i logiczną analizę zrealizowanych treści,
2. sprecyzowałam cele nauczania w kategoriach operacyjnych,
3. przyjąłam taksonomię H. Suchojady,
4. zaplanowałam test,
5. określiłam symptomy osiągnięć celów,
6. skonstruowałam test,
7. obliczyłam współczynnik rzetelności.

Niżej podaję szczegółową analizę poszczególnych czynności .

Projekt testu

I. Analiza treści (celów)

Po zrealizowaniu działu - Polska pierwszych Piastów - uczeń powinien znać:

1. nazwy plemion: Pomorzanie, Polanie, Mazowszanie, Łędzianie, Wiślanie, Słężanie, Bobrzanie, Opolanie;
2. wiedzieć jak plemię zamienia się w państewko, a państewko w państwo;
3. znać nazwy państewek: Polanie, Wiślanie, wiedzieć z jakich plemion powstały;
4. wiedzieć dlaczego i jak Polanie utworzyli Polskę;
5. znać etymologię nazwy - Polska;
6. znać imiona legendarnych Piastów: Siemomysł, Lestek, Siemowit;
7. znać imię pierwszego władcy historycznego - Mieszko I;
8. znać fakty dotyczące kierunków jego polityki - przyjęcie chrztu, obrona i rozszerzenie granic, wewnętrzna organizacja państwa;

9. umieć ocenić decyzje Mieszka I w sprawie wprowadzenia chrześcijaństwa, organizacji państwa, granic;
10. umieć ocenić panowanie Mieszka I;
11. znać imię następcy Mieszka I - Bolesław Chrobry;
12. znać zasady objęcia tronu przez Bolesława i fakty z tym związane;
13. znać kierunki polityki Bolesława i fakty oraz wydarzenia z nimi związane dotyczące: misji św. Wojciecha, zjazdu w Gnieźnie, wojny z Henrykiem II, wyprawy na Ruś, koronacji;
14. umieć ocenić kierunki polityki Bolesława dotyczące poparcia dla misji i związanej z tym wizyty Ottona III, postawy Polaków podczas wojny z Niemcami, ingerencji na Rusi, koronacji;
15. ocenić panowanie Bolesława i zasadność jego przydomku;
16. uzasadnić stwierdzenie, że rządy Bolesława były kontynuacją panowania Mieszka I;
17. znać imiona kolejnych Piastów: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały;
18. znać fakty dotyczące wydarzeń w kraju i stosunków z sąsiadami (Niemcy, Czechy, Ruś) za ich panowania;
19. rozumieć zależność losów Polski od stosunków z sąsiadami;
20. rozumieć powiązania przydomków władców z prowadzoną przez nich polityką władzy;
21. rozumieć konieczność porozumienia między warstwami społecznymi na przykładzie panowania: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego;
22. umieć ocenić rządy: Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego;
23. udowodnić, że „historia kołem się toczy” na przykładzie rządów pierwszych Piastów.

Analiza celów na podstawie macierzy 0 - 1

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1	1																							
2		2																						
3			3																					
4				4																				
5					5																			
6						6																		
7							7																	
8								8																
9									9															
10										10														
11											11													
12												12												
13													13											
14														14										
15															15									
16																16								
17																	17							
18																		18						
19																			19					
20																				20				
21																					21			
22																						22		
23																							23	

II. Cele nauczania wg. taksonomii

H. Suchojada

Po realizacji działu - Polska pierwszych Piastów - uczeń powinien osiągnąć:

1. Wiadomości

A. W zakresie zapamiętania wiedzy

- pamiętać fakty, wydarzenia i zjawiska dotyczące: powstania państwa polskiego, kierunków polityki Mieszka I (przyjęcie chrztu, organizacja wewnętrzna państwa, formowanie granic); posunięcie Bolesława Chrobrego wobec: misji św. Wojciecha, przyjazdu Ottona III, wojny z Henrykiem II, wyprawy na Ruś, koronacji; wydarzenia krajowe i stosunki z sąsiadami za rządów Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego;
- miejsce wydarzeń: Polska;
- czas wydarzeń IX - XI wiek, pamiętać daty: 966, 1025, 1002 - 1018, 1018, 1033, 1076;
- znać nazwy państw: Niemcy, Czechy, Ruś, Węgry;
- znać nazwy miast: Gniezno, Kraków, Poznań, Kołobrzeg, Wrocław;
- znać imiona władców: Siemomysł, Siemowit, Lestek, Mieszko I, Bolesław Chrobry, Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały; Otto III, Henryk II, Jarosław Mądry, Świętopełk, Henryk IV
- znać imiona: św. Wojciech, Hodo, Gertruda (ks. ruska), Grzegorz VII, św. Stanisław
- znać pojęcia: ród, plemię, państewko, państwo, dynastia, wojna, bitwa, pokój, koronacja, papież, cesarz, książę, król;
- znać określenia: polityka zagraniczna, polityka krajowa, organizacja państwa, insygnia władzy, „historia kołem się toczy”. Chrobry, Odnowiciel, Śmiały, Szczodry, powstanie ludowe;
- znać ocenę: panowania wymienionych władców Polski;
- nazwy plemion: Polanie, Wiślanie, Mazowszanie, Łędzianie, Pomorzanie, Słężanie, Bobrzanie;
- nazwy państewek: Polanie, Wiślanie.

B. W zakresie rozumienia wiedzy:

- rozumieć jakie czynniki spowodowały powstanie państwa; jakie czynniki wyznaczyły kierunki polityki wewnętrznej i zagranicznej Mieszka II, Bolesława Chrobrego, Mieszka I, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego;
- rozumieć pojęcia, określenia, sądy wymienione w kategorii A;

- rozumieć czynniki warunkujące stosunki Polski z Niemcami, Czechami i Rusią i ich wpływ na wydarzenia w kraju za panowania Mieszka I - wojna z margrabią Hodo, wojna z Czechami o Śląsk, przyjęcie chrztu od Czech; za Bolesława Chrobrego - przyjazd Ottona, wojna z Henrykiem II, wyprawa na Ruś; za Kazimierza Odnowiciela - poparcie przez Ruś i Niemcy braci „buntowników”; za Mieszka II - jw.; za Bolesława Śmiałego - pomoc Izjasławowi i poparcie Grzegorza VII;
- widzieć wpływ polityki zagranicznej na rozwój gospodarki (Bolesław Śmiały, Kazimierz Odnowiciel);
- rozumieć wpływ władców na losy kraju - tu dążenie rządzących do umacniania państwa; wpływ społeczeństwa np. bunt możnych za panowania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela, Bolesława Śmiałego; powstanie ludowe za rządów Kazimierza Odnowiciela - i ich odpowiedzialność za nie;
- rozumieć prawo dziedziczenia tronu.

2. Umiejętności

C. W zakresie stosowania wiadomości w sytuacjach typowych

- umieć lokalizować na mapie plemiona, państewka, państwa i miasta wymienione w kategorii A;
- formułować opinie o posunięciach politycznych pierwszych Piastów;
- ocenić ich panowanie;
- interpretować teksty źródłowe dotyczące zjazdu w Gnieźnie, obrony Niemiec, szczodrości Bolesława, państwa Wiślan i chrztu.

D. W zakresie stosowania wiedzy w sytuacjach problemowych

- umieć udowodnić stwierdzenie „historia kołem się toczy”;
- umieć porównać „chrzest średniowieczny” z dzisiejszym.

III. Zaplanowanie testu

Czynnościowe ujęcie celów	Kat. celów	Wymagania					S	Lp. celu
		K	P	R	D	N		
• uczeń ma znać nazwy plemion: Pomorzanie, Polanie, Mazowszanie, Łędzianie, Wiślanie, Słężanie, Bobrzanie, Opolanie	A		X				+	1
• wiedzieć jak plemię zmienia się w państewko, a państewko w państwo	A				X			2
• znać nazwy państewek: Polanie, Wiślanie; wiedzieć z jakich plemion powstały	A				X			3
• umieć lokalizować na mapie plemiona i państewka	C		X				+	4
• wiedzieć jak Polanie tworzyli Polskę	A	X						5
• znać etymologię nazwy - Polska	A	X					+	6
• znać imiona legendarnych władców: Siemomysł, Lestek, Siemowit	A				X		+	7
• znać imię pierwszego władcy historycznego - Mieszko I	A	X					+	8
• znać fakty dotyczące kierunków jego polityki: przyjęcia chrztu, obrony i rozszerzenia granic, wewnętrznej organizacji państwa	A		P				+	9
• umieć ocenić decyzje Mieszka I w sprawie wprowadzenia chrześcijaństwa, organizacji państwa, granic, obrony	C				X			10
• umieć pokazać na mapie granice Polski na początku i pod koniec panowania Mieszka I	C	X					+	11
• umieć ocenić panowanie Mieszka I	C				X		+	12
• rozumieć czym spowodowane były posunięcia Mieszka I w polityce zewnętrznej i zagranicznej	B		X				+	13
• znać pojęcia: ród, plemię, państewko, państwo, dynastia	A		X					14
• rozumieć w/w pojęcia	B		X				+	15
• rozumieć czynniki warunkujące stosunki Polski z Niemcami, Czechami i Rusią za Mieszka I	B		X					16
• umieć interpretować tekst źródłowy dotyczący państwa Wiślan i chrztu	C				X			17
• umieć porównać chrzest średniowieczny z dzisiejszym	D					X	+	18
• znać imię następcy Mieszka - Bolesław Chrobry	A	X					+	19
• znać zasadę objęcia tronu	A			X				20
• rozumieć w/w zasadę	B			X				21
• znać kierunki polityki Bolesława i fakty ich dotyczące: misja św. Wojciecha, zjazd w Gnieźnie, wojny z Henrykiem II, wyprawy na Ruś, koronacji	A						+	22
• rozumieć przyczyny posunięć politycznych Bolesława Chrobrego	B			X			+	23
• znać pojęcia: bitwa, wojna, pokój, koronacja, książę, król	A	X						24
• rozumieć w/w pojęcia	B	X					+	25
• umieć pokazać granice państwa Bolesława Chrobrego na mapie	C		X					26
• umieć ocenić kierunki polityki zagranicznej Bolesława Chrobrego	C			X				27
• umieć ocenić całe panowanie Bolesława Chrobrego i wykazać zasadność przydomku „Chrobry”	C				X			28
• umieć uzasadnić, że rządy Bolesława Chrobrego były kontynuacją rządów Mieszka I	D				X			29
• znać imiona kolejnych Piastów: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały	A	X					+	30
• znać fakty dotyczące wydarzeń w kraju i z za granicą (sąsiadami) za ich panowania	A		X				+	31
• rozumieć czynniki, które wyznaczyły kierunki ich polityki wewnętrznej i zagranicznej	B		X				+	32
• rozumieć zależność losów Polski od stosunków z sąsiadami	B			X				33
• rozumieć powiązania przydomków władców z prowadzoną przez nich polityką władzy	B				X			34
• rozumieć konieczność porozumienia między warstwami społecznymi na przykładzie panowania Mieszka II, K. Odnowiciela, B. Śmiałego	B				X			35
• umieć ocenić rządy: Mieszka II, K. Odnowiciela, B. Śmiałego	C				X			36
• znać pojęcia: papież, cesarz	A	X						37
• określenia: polityka zagraniczna, polityka krajowa, insygnia władzy, powstanie ludowe, Chrobry, Odnowiciel, Śmiały, Szczodry	A	X						38
• rozumieć w/w określenia	B	X						39
• rozumieć wpływ władców na losy kraju i ich odpowiedzialność za nie	B					X		40
• umieć interpretować tekst źródłowy dotyczący zjazdu w Gnieźnie, obrony Niemiec, szczodrości Bolesława Śmiałego	C			X	X			41
• znać daty: 966, 1025, 1002-18, 1038, 1076	A	X					+	42
• umieć udowodnić stwierdzenie „historia kołem się toczy”	D					X	+	43

IV. Określenie symptomów osiągnięć przyjętych celów

Lp. celu	Symptomy osiągnięcia celu nauczania
1	spośród poznanych nazw plemion (8) uczeń powinien pamiętać choć jedną nazwę
2	umieć, znać schemat tworzenia się państwa (ród) + r + r + r = plemię + plemię + plemię = państewko + państewko = państwo
3	znać nazwę jednego państewka i plemiona, które je utworzyło
4	uczeń powinien zlokalizować na mapie choć jedno z państw polskich
5	umieć dostosować powstanie Polski do schematu celu 2
6	wiedzieć, że nazwa Polska pochodzi od nazwy plemienia, które ją utworzyło: Polanie
7	uczeń powinien znać jedno imię legendarnego władcy
8	znać imię: Mieszko I
9	uczeń powinien wiedzieć jak i od kogo przyjęliśmy chrzest, jakie dzielnice przyłączył Mieszko I (choćaj 1)
10	umieć dokonać oceny faktu przyjęcia chrztu i sposobu chrystianizacji
11	umieć pokazać na mapie granice Polski na początku rządów Mieszka i na końcu
12	uczeń powinien umieć skonstruować swoją opinię
13	rozumieć, że Mieszko I w swojej polityce zewnętrznej i wewnętrznej miał zawsze na uwadze dobro Polski i to warunkowało jego posunięcia
14	umieć wymienić choć jedno z wymienionych pojęć
15	umieć objaśnić je (choć jedno) własnymi słowami
16	podobnie jak w celu nr 13 uczeń musi wiedzieć, że wytyczną działania Mieszka I było dobro Polski
17	umieć określić (tekst dotyczący Wiślan) co stało się z tym państewkiem umieć opowiedzieć jak dawniej wyglądał chrzest
18	umieć wykazać różnicę między chrztem dzisiejszym a średniowiecznym
19	znać imię Bolesław Chrobry
20	wiedzieć, że zawsze tron obejmuje najstarszy syn
21	rozumieć, że gdyby było inaczej doszłoby do bratobójczych walk
22	wiedzieć jakie było znaczenie zjazdu w Gnieźnie i podać co najmniej jedno (Polska silna, bogata, równa królestwom, zgoda na koronację, utworzenie metropolii); znać czas trwania wojny z Henrykiem i jej rezultat, przyczynę wyprawy Bolesława Chrobrego na Ruś, datę koronacji
23	rozumieć, że wszystkie jego działania miały na celu (podobnie jak Mieszka I) dobro Polski - wykazanie jej potęgi
24	umieć wymienić choć jedno z wymienionych pojęć
25	objaśnić je własnymi słowami
26	zlokalizować w przestrzeni granice Polski za Bolesława Chrobrego posługując się legendą mapy
27	wywnioskować, że nadrzędnym hasłem politycznym Bolesława Chrobrego było umacnianie Polski jako państwa samodzielnego (wojna z Henrykiem II; dążenie do koronacji)
28	zw. + polityka wewnętrzna - wiedzieć, że zorganizował administracyjne państwo tak, że wszędzie miał swoich „urzędników”; w oparciu o drużynę, radę książęcą władał dla dobra kraju wiedzieć co znaczy słowo „Chrobry” - umieć zastosować je do rządów Bolesława
29	umieć wywnioskować, że Mieszko I stworzył ramy władzy wewnętrznej i polityki zagranicznej Polski, a Chrobry je wypełniał (poprawił błędy lub umacniał)
30	znać imiona: Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały (Szczodry)
31	znać fakty dotyczące powtarzalności losów za ich rządów a) przeciwko wszystkim zbuntowali się możni, b) dlatego, że nie doszli z nimi do porozumienia * wiedzieć, że za panowania Mieszka II insygnia władzy zostały oddane do Niemiec; że za Bolesława Polska odzyskuje koronę, że Bolesław pomaga odzyskać tron Izjasławowi * wiedzieć, że Kazimierz Odnowiciel odbudował kraj po powrocie ze zniszczeń spowodowanych bezkrólewem i najazdem Brzetysława oraz powstaniem ludowym; * wiedzieć, że przeniósł stolicę do Krakowa
32	rozumieć, że wszyscy wymienieni władcy chcieli dobra Polski - tym wyznacznikiem kierowali się w swojej polityce
33	rozumieć, że od przychylności i poparcia sąsiadów może zależeć los kraju; dać przykład: -Mieszko II - został wygnany, bo zbuntowanych braci poparli władcy: ruski i niemiecki, - K. Odnowiciel - odzyskał władzę dzięki pomocy Niemiec
34	umieć określić na podstawie rządów i charakteru władców dlaczego Kazimierza nazwano Odnowicielem, a Bolesława Śmiałym i Szczodrym - symptom - jeden przykład
35	rozumieć, że jeśli władca nie porozumie się z możnymi, to mogą go pozbawić tronu - wywnioskować, że rośnie rola możnych
36	umieć ocenić, że rządy w/w władców były dobre dla Polski choć poczyny ich nie zawsze były tak klarowne (Mieszko II) jak np. Bolesława
37	znać zwroty: cesarz, papież
38 +39	umieć posługiwać się wymienionymi zwrotami
40	rozumieć, że jakiegokolwiek niedociągnięcia np. brak porozumienia z możnymi, można spowodować załamanie - wygnanie króla, władcy czyli bezkrólewie, które może doprowadzić nawet do upadku kraju
41	umieć interpretować tekst dotyczący obrony Niemczy; uczeń powinien określić: wiek wydarzeń, podać imię panującego i opowiedzieć jakiego wydarzenia tekst dotyczy
42	powinien znać daty: 966, 1025, 1002 -1018, 1038, 1076 - chociaż jedną
43	podać choć jeden przykład udowadniający tezę np.: * wszyscy władcy rządili w imię dobra Polski *jeśli nastąpił brak porozumienia z możnymi ci buntowali się: Mieszko II, K. Odnowiciel, B. Śmiały * Bolesław Śmiały naśladował Bolesława Chrobrego (przydomek mają podobną wymowę) takie same były ich poczyny polityczne wobec Niemiec

V. Skonstruowanie testu

1. Z niżej podanych, podkreśl nazwy plemion zamieszkujących ziemię dzisiejszej Polski

- a) Wieleci d) Milczanie
b) Mazowszanie e) Ślężanie
c) Łużycanie f) Lędzianie

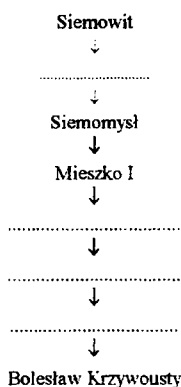
2. Umieść na mapie nazwy plemion: Polanie, Pomorzanie, Wiślanie, Ślężanie, Lędzianie zgodnie z ich geograficznym położeniem. (należy wykorzystać mapkę plemion)

3. Podkreśl właściwą odpowiedź:

Nazwa Polska pochodzi od wyrazu pole

- a) tak b) nie

4. Uzupełnij schemat wpisując w puste miejsca brakujące imiona władców, zachowując chronologię



5. Które, z niżej podanych przyczyn zdecydowały, że Mieszko I postanowił przyjąć chrześcijaństwo - podkreśl właściwe

- a) Mieszko I przyjął chrzest, ponieważ bał się najazdów pogańskich Wieleatów
b) nie chciał, aby Polskę spotkał los podobny do Czechów
c) podobały mu się zasady wiary chrześcijańskiej
d) chciał należeć do wspólnoty państw chrześcijańskich - średniowiecznej Europy

6. Uzupełnij tabelkę danymi znajdującymi się pod nią zachowując chronologię

data	wydarzenie	imię władcy

* Bolesław Śmiały * 972 * najazd Brzetysława * 1002-1018 * Mieszko I * koronacja * bitwa pod Cedynią * 1038 * Bolesław Chrobry * 1076 * wojna z Henrykiem II * Kazimierz Odnowiciel

7. Do podanych wydarzeń dopisz imiona władców, których dotyczyły.

- A. Wyprawił się na Rus i pomógł odzyskać tron Świętopelkowi -
- B. Wyprawił się na Rus pomógł odzyskać tron Izjasławowi -
- C. Za jego rządów insygnia władzy królewskiej zostały wywiezione do Niemiec -
- D. Powstanie ludowe miało miejsce za panowania

E. Przyłączył do Polski Śląsk i Pomorze -

8. Podkreśl właściwą odpowiedź:

Przyjazd Ottona III do Gniezna pomógł Bolesławowi udowodnić, że Polska jest państwem:

- a) potrzebującym pomocy silnego sąsiada by obronić swą niepodległość wobec najazdu Rusi
b) silnym i bogatym (wojsko liczyło kilkanaście tysięcy wojów: pancernych i tarczowników)
c) państwem, którego władca, choć książę, równy jest królowi
d) krajem, który nie wywiązuje się z obowiązku płacenia trybutu.

9. Poukładaj niżej wymienione wydarzenia w porządku chronologicznym dopisując do wydarzenia cyfrę od 1 do 7

- a) koronacja Bolesława Śmiałego
b) chrzest Polski
c) koronacja Bolesława Chrobrego
d) założenie metropolii w Gnieźnie
e) śmierć biskupa Stanisława
f) bunt braci wspomagany przez władców: ruskiego i niemieckiego
g) przeniesienie stolicy do Krakowa

10. Napisz, dlaczego wymienionym niżej władcom nadano takie przydomki

- a) Bolesławowi - Chrobry, ponieważ
- b) Kazimierzowi - Odnowiciel, ponieważ
- c) Bolesławowi - Śmiały i Szczodry, ponieważ

11. Za panowania Mieszka II, Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego dochodzi do wygnania ich z kraju - dlaczego? (podkreśl właściwą odpowiedź)

- a) ponieważ ciemniejszy lud, narzucali nań wysokie podatki - lud zbuntował się i wygonił ich z kraju
b) ponieważ władcy nie potrafili dojść do porozumienia z możnymi - możni organizowali przeciw nim bunt, bo chcieli mieć wpływ na rządy Polską

12. Połącz pojęcie z objaśnieniem wpisując w miejsce kropek odpowiednie cyfry

- A. bitwa..... 1. rodzina panująca
B. pokój..... 2. koronowany władca
C. król..... 3. władca niekoronowany
D. książę..... 4. część składowa wojny
E. dynastia... 5. zakończenie działań wojennych

13. Oceń panowanie pierwszych Piastów stosując wyrażenia zawarte w ramce

*Odnosił Polskę * Był twórcą Polski * Przywrócił władcom Polski tytuł króla * Próbuje przywrócić znaczenie silnej władzy królewskiej * Udowodnił, że Polska jest bogata i silna *

14. Przeczytaj uważnie poniższy fragment i dokonaj jego krótkiej interpretacji (czas - wiek, imię wówczas panującego, o czym opowiada).

"Cesarz nakazał naszym zbudować różnego rodzaju maszyny oblężnicze, ale niebawem ukazały się podobne do nich u przeciwnika. Nigdy nie słyszałem o oblężonych, którzy by z większą wytrwałością i zaradnością zabiegali o swoją obronę."

wiek..... władca..... wydarzenie.....

15. Podaj dwa przykłady z panowania pierwszych Piastów udowadniające tezę „historia kołem się toczy”

- a)..... b).....

Ustalenie punktacji

nr kolejny pytania	kategoria wg. taksononii	ilość punktów	wymagania
1	A	3	P
2	C	2,5	P
3	A	0,5	K
4	A	2	K
5	B	2	R
6	A	6	P
7	A	2,5	P
8	B	2	R
9	C	7	R
10	B	3	D
11	B	1	D
12	B	2,5	K
13	C	5	D
14	C	3	R
15	D	4	N
Razem		46	

Zasady przeliczania punktów na oceny

- Łączna ilość punktów 46
- Ilość punktów według wymagań
 - a) konkretnych 5 K
 - b) podstawowych 14 P
 - c) rozszerzających 14 R
 - d) dopełnieniowych 9 D
 - e) nieokreślonych 4 N

oceny	wymagania	ilość pkt. wyznaczająca ocenę
celująca	K + P + R + D + N 5 + 14 + 14 + 9 + 4	46 (100%)
b. dobry	K + P + R + D 5 + 14 + 14 + 9	42 - 45,5 (91% - 99%)
dobry	K + P + R 5 + 14 + 14	33 - 44,1 (71% - 98%)
dostateczny	K + P 5 + 14	19 - 32,5 (41% - 97%)
mierny	K do 5	5 - 18,5 (10,8% - 40%)
niedostateczny		<5 <10,8%

ROZWIĄZANIA DO ZADAŃ TESTOWYCH

1. b, e, f
3. b
4. Siemowit → Lestek → Siemomysł → Mieszko I → Bolesław Chrobry → Mieszko II → Kazimierz Odnowiciel → Bolesław Śmiały
5. b, d
6. 972 - bitwa pod Cedynią - Mieszko I
1002 - 1018 - wojna z Henrykiem II - Bolesław Chrobry
1038 - najazd Brzetysława - Kazimierz Odnowiciel
1076 - koronacja - Bolesław Śmiały
7. A - Bolesław Chrobry B - Bolesław Śmiały
C - Mieszko II D - Kazimierz Odnowiciel
E - Mieszko I
8. b, c
9. a → 6; b → 1; c → 3; d → 2; e → 7; f → 4; g → 5
10. a) był odważny, konsekwentny w dążeniu do celu, miał silny charakter
b) odbudował organizacyjnie władzę świecką i duchową, dążył do „odnowy” potęgi Polski
c) Szczodry - ponieważ był hojny

Śmiały - ponieważ polityka wewnętrzna i zagraniczna, którą prowadził była bardzo odważna- niestety doprowadziła do jego zguby.

11. b
12. A - 4 B - 5 C - 2 D - 3 E - 1

- 13.
- 1) Mieszko I utworzył Polskę, dzięki niemu jesteśmy
 - 2) Bolesław Chrobry udowodnił, podczas zjazdu w Gnieźnie, że Polska jest bogata i silna, a jej władca równy królom.
 - 3) Mieszko II mimo, że został wygnany wraca do kraju i próbuje przywrócić znaczenie silnej władzy królewskiej.
 - 4) Po latach bezkrólewia, chaosu - Kazimierz Odnowiciel - ponownie „zorganizował” władzę świecką i duchową by Polska znou mogła stać się potęgą.
 - 5) Bolesław Śmiały prowadząc odważną politykę wobec Niemiec przywraca władcom Polski tytuł króla.

- 14.
- a) Mieszko I, Bolesław Chrobry, Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały - mają na uwadze dobro Polski
 - b) Bolesław Chrobry, Bolesław Śmiały - ich poczynania wobec Rusi i Niemiec są podobne
 - c) Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel, Bolesław Śmiały - brak porozumienia z możliwymi powoduje ich wygnanie
 - d) Mieszko II, Kazimierz Odnowiciel - wracają i próbują przywrócić władzę królewską

VII. Obliczanie współczynnika rzetelności

Współczynnik rzetelności obliczyłam metodą szacunkową. Zgodnie z nią zestawiałam wyniki testowania; podzieliłam test na względnie symetryczne połówki (A i B), obliczyłam różnice połówek A - B, z uwzględnieniem znaku algebraicznego, wyodrębniłam 25% najwyższych i najniższych wartości z kolumn „wynik testowania” i „różnica wyników połówek A-B”. Największą różnicę wyników testowania połówek oznaczałam literą W, a najniższe - literą N. Zsumowałam wartości oznaczone literą W i N, obliczyłam różnicę sum oraz kwadraty różnic. Otrzymane dane podstawiłam do wzoru na obliczanie współczynnika rzetelności.

Współczynnik rzetelności testu obliczyłam dzieląc otrzymaną w kolumnie „różnica wyników połówek” przez wartość otrzymaną w kolumnie „wynik testowania”, a iloraz odejmując od jedności.

$$1 - \frac{625}{1681} = 1 - 0,37 = 0,63$$

Wynik wykazuje niską rzetelność testu. Nie może on być jedyną metodą interpretacji wyników nauczania. Moja pierwsza próba konstrukcji testu standaryzowanego skończyła się niepowodzeniem, bowiem test jest rzetelny dopiero wówczas kiedy jego wynik przekroczy 0,91. Na zakończenie podaję wszystkie wartości współczynnika rzetelności (r_{tt})

- * nierzetelny $r_{tt} < 0,50$
- * małorzetelny gdy $r_{tt} 0,51 - 0,80$
- * umiarkowany gdy $r_{tt} 0,81 - 0,90$
- * o wysokiej rzetelności od 0,91 w górę

Literatura: * Niemierko B. ABC testów. osiągnięć szkolnych, Warszawa 1975; * Kruszewski, Sztuka nauczania, Warszawa 1991; * Davis, Aleksander, Yemoł, Konstruowanie systemu kształcenia.

dr Marian Giernakowski
konsultant WOM Lublin

Konstruowanie programu autorskiego

(przedruk z: "Doskonalenie Otwarte" nr 4/97, s.10-15)

W związku z procesem budowania demokracji i gospodarki rynkowej w Polsce ujawniła się konieczność reformy systemu edukacji. Powstały stowarzyszenia, fundacje oświatowe, szkoły społeczne i prywatne. Pojawiły się nowe rozwiązania programowe, organizacyjne, metodyczne. Nauczyciele, którzy chcą skorzystać z szansy wprowadzenia autorskich programów nauczania, stanęli przed nowym i bardzo trudnym zadaniem tworzenia, a właściwie współtworzenia programów nauczania swoich przedmiotów na bazie podstawy programowej określonej przez Ministerstwo Edukacji Narodowej. Tymczasem teoria konstruowania programów szkolnych jest jeszcze w Polsce - w przeciwieństwie do krajów Europy Zachodniej - słabo rozwinięta. Jest to o tyle zrozumiałe, że do końca lat osiemdziesiątych funkcjonował w naszym kraju jeden obligatoryjny program nauczania. W tym kontekście pełniej uświadamiamy sobie potrzebę wymiany doświadczeń w konstruowaniu autorskich programów nauczania dla różnych dziedzin edukacyjnych.

I. ETAP DIAGNOZY

Konstruktor programu musi dysponować pewnymi danymi wyjściowymi. Stąd pierwszym etapem tworzenia autorskiego programu powinna być diagnoza, w wyniku której otrzymamy odpowiedź na pytanie: jaka jest przydatność dotychczasowego programu, jakie są jego wady a jakie zalety, czy wiedza proponowana przez program jest zbliżona do: aktualnych potrzeb w zakresie kształcenia ogólnego i wychowania, nowych osiągnięć naukowych, możliwości, potrzeb i zainteresowań uczniów. Prace programowe powinny mieć charakter procesu ciągłego. Diagnoza powinna uwzględnić zarówno stopień osiągania celów kształcenia, zakres realizacji materiału nauczania, jego dobór, jak też oceniać stosowne metody, środki dydaktyczne i formy organizacyjne¹, czyli wszystkie elementy składające się na organizację procesu dydaktyczno - wychowawczego w odniesieniu do konkretnego przedmiotu nauczania, a więc: cele, działalność dydaktyczno - wychowawczą skierowaną na ich realizację, czynniki utrudniające i ułatwiające realizację celów, kontrolę, pomiar i ocenę wyników.

II. ETAP PROJEKTOWANIA

1. Kompetencje konstruktora programu

Opracowanie dobrego, nowoczesnego programu autorskiego jest sprawą trudną, złożoną i odpowiedzialną. Wielu nauczycieli nie potrafi sprostać temu zadaniu. Dobrym konstruktorem programu jest nauczyciel, który:

- posiada wystarczającą wiedzę przedmiotową,

- zna dydaktykę ogólną i przedmiotową nie tylko z własnego doświadczenia, ale także z literatury najnowszej,
- zna dorobek polskiej dydaktyki w zakresie materiału nauczania, zasady jego doboru, selekcji i struktury, dysponuje wiedzą z psychologii rozwojowej, pozwalającą dostosować wymagania do możliwości i potrzeb poznawczych uczniów.²

2. Określenie koncepcji programu

Przystępując do opracowania programu autorskiego powinniśmy określić koncepcję tego programu. Pierwszą kwestią jest nazwa i adresaci programu, a więc szczeble i typ szkoły, klasa lub klasy, poziom uzdolnień, wiadomości i umiejętności uczniów. Nie można pominąć przeznaczenia programu, tzn. czy będzie on masowy czy elitarny, zastosowany w klasie, w której nauczycielem danego przedmiotu jest autor programu, w jednej szkole, w której niekoniecznie autor programu jest nauczycielem, w wybranych szkołach, regionie lub w całym kraju. W związku z tym konstruktor musi mieć na uwadze poziom kompetencji merytorycznej, metodycznej, doświadczenia zawodowego, nakładu czasu i wysiłku, a może nawet i szczególne cechy osobowościowe nauczycieli wdrażających program.³ Zaznaczyć należy, że program przeznaczony dla odbiorcy masowego do realizacji w trudnych warunkach. Natomiast wdrożenie programu elitarnego wymaga odpowiednich warunków. Należy więc wstępnie przewidzieć warunki ze względu na uczniów, nauczycieli, szkołę i rodziców.

Z kolei określamy, jaki to będzie program: dla jakiego przedmiotu czy modułowy w blokach tematycznych ujmujących treści przedmiotów pokrewnych, korelujących ze sobą. Natomiast ze względu na zasadę zagospodarowania programu decydujemy się na program minimum lub maksimum treści albo program pośredni.⁴

Następnie rozstrzygamy czy będzie to program jednolity dla danego typu (profilu) klas lub szkół, czy też zróżnicowany, a jeśli zróżnicowany, to w jakiej postaci? Podstawowa część programu może być obowiązująca dla danego poziomu kształcenia, natomiast część uzupełniająca stwarza możliwość utrwalania, poszerzania, pogłębiania wiedzy i umiejętności uczniów w wybranych zakresach. Możliwe są tutaj różne rozwiązania. Na przykład uczniowie wybierają zajęcia fakultatywne z danego przedmiotu nauczania, niekoniecznie jednakowe dla wszystkich uczniów w danej grupie. Umożliwi to respektowanie zainteresowań uczniów i pogłębienie wybranych przez nich zagadnień. W związku z tym w programie przewidujemy części:

- podstawową, ujmującą wspólny materiał dla wszystkich uczniów,
- rozszerzającą, przewidzianą dla pewnej części uczniów o określonych uzdolnieniach i zainteresowaniach,
- kontekstową, określoną przez czynniki związane ze środowiskiem otaczającym szkołę i zmienne odnoszące się do samej szkoły,
- zindywidualizowaną, określoną przede wszystkim przez indywidualne potrzeby, zainteresowania i uzdolnienia ucznia.⁵

Następnie próbujemy odpowiedzieć na takie pytania, jak: Co zamierzamy zmienić w treściach kształcenia danego przedmiotu, aby nadać im wartość i realne znaczenie w życiu uczniów? W jaki sposób rozwijać ich zainteresowania, kształtować umiejętności, postawy, co zmienić w zakresie metod, środków dydaktycznych i form organizacyjnych? Ustalamy zatem, czy autorski program będzie zawierał uzupełniające go składniki (obudowę). Właśnie te składniki programu, a nie tylko treści nauczania, mogą być oryginalne, nowatorskie. Jak uatrakcyjnić i uelastyczyć proces kształcenia? W jaki sposób osiągnąć aktywność intelektualną i emocjonalną uczniów? To również ważne zadanie konstruktora programu. Określamy liczbę godzin na realizację programu i ich usytuowanie w planie nauczania. Należy tu przykładowo nadmienić, że interesujący program autorski jest wdrażany w XII Liceum Ogólnokształcącym w Krakowie. Uczniowie poznają niezbędny kanon wiedzy historycznej w pierwszych dwóch latach w wymiarze 3 godzin tygodniowo. Mogą też uczestniczyć w historycznych wykładach monograficznych prowadzonych w grupach pozaklasowych. Natomiast przewidziano 4 godziny historii w klasie trzeciej i 4 godziny w klasie czwartej dla profilu humanistycznego, a dla profilu podstawowego przewidziano 1 godzinę w klasie trzeciej i 2 godziny w klasie czwartej.⁶

3. Sformułowanie celów

Kolejną czynnością konstruktora jest sprecyzowanie celów, którym program ma służyć, a więc odpowiedź na pytanie, jakie funkcje w procesie dydaktyczno - wychowawczym danego przedmiotu mają określone treści. Jako cel nauczania rozumiemy zamierzone właściwości uczniów w postaci nabytych dyspozycji do wykonywania określonych czynności. Warto w tym miejscu przypomnieć, że w toku nauczania wszystkich przedmiotów w szkole powinny być osiągane cele kształcenia ogólnego. Źródłami inspiracji do określenia celów w programie autorskim mogą być: cele kształcenia ogólnego, cele kształcenia danego przedmiotu, stan i tendencje rozwojowe dyscypliny naukowej stanowiącej podstawę danego przedmiotu szkolnego, związki dyscypliny naukowej z innymi naukami, techniką, kulturą, cywilizacją, ogólną taksonomią celów nauczania i taksonomie przedmiotowe.⁷ Dodatkowym źródłem jest dotychczasowe doświadczenie pedagogiczne konstruktora, cele wypracowane dla podstaw programowych poszczególnych przedmiotów, a także w aktualnych programach nauczania w szkole podstawowej i w szkołach ponadpodstawowych.

Tradycyjne cele kształcenia poszczególnych przedmiotów mogą być sprawdzone do trzech układów:

- celów poznawczych, a więc celów dotyczących wiadomości, jakie uczniowie w wyniku realizacji programu powinny zapamiętać i zrozumieć,
- celów kształcenia, które wyznaczają wymagania dotyczące umiejętności intelektualnych, teoretycznych i praktycznych,
- celów wychowawczych określających system wartości i wynikające z niego pożądane postawy społeczne.⁸

Należy w tym miejscu nadmienić, że dziedzina poznawcza obejmuje wiadomości i umiejętności. Może być uporządkowana za pomocą następującej taksonomii celów nauczania:

- A. Zapamiętanie wiadomości - gotowość do przypomnienia sobie wiadomości i rozumienie na poziomie elementarnym.
- B. Zrozumienie wiadomości - zdolność przedstawienia wiadomości w innej formie niż zapamiętana.
- C. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - umiejętności praktycznego posługiwania się wiadomościami według wzorów znanych z lekcji i podręcznika.
- D. Stosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - umiejętność samodzielnego zdobywania wiadomości i ich stosowania w sytuacjach poznawczych nie spotykanych na lekcjach lub w podręczniku.

Natomiast dziedzina emocjonalna (motywacyjna) celów nauczania obejmuje zainteresowania i postawy ucznia dotyczące wybranego przedmiotu szkolnego i może być uporządkowana za pomocą następującej taksonomii celów wychowania:

- A. Uczestnictwo w działaniu, ale bez wykazywania inicjatywy.
- B. Podejmowanie działania samorzutnie i z wewnętrznym zaangażowaniem w wykonywaniu danego rodzaju działalności.
- C. Nastawienie na działanie polegające na wykonywaniu danego rodzaju działania na skutek trwałej potrzeby wewnętrznej i dodatniego wartościowania jego wyników. Uczeń jest zwolennikiem danego działania i zachęca do niego innych; poglądom jego brak jednak szerszego uogólnienia i pełnej spójności.
- D. System działania polega na regulowaniu określonego typu działalności za pomocą zbioru zasad postępowania, z którymi uczeń identyfikuje się do tego stopnia, że może je uważać za cechy jego osobowości.

Dziedzina psychomotoryczna celów nauczania obejmuje złożone czynności ruchowe: pisanie, rysowanie, malowanie, gra na instrumencie, taniec, sport, obsługę urządzeń itp. Może być uporządkowana według taksonomii celów psychomotorycznych następująco:

- A. Naśladowanie działania z wykorzystaniem wzoru, pod kierunkiem nauczyciela.
- B. Odtwarzanie działania polegające na wykonywaniu w całości działania bez korzystania ze wzoru, ale jeszcze z niewielką płynnością i skutecznością.
- C. Sprawność działania w stałych warunkach, czyli dokładne wykonanie wyuczonego działania i osiągnięcie zamierzonego wyniku w okolicznościach niezmiennych.
- D. Sprawność działania w zmiennych warunkach - automatyzacja działania, pozwalająca na uzyskiwanie najwyższej skuteczności przy bardzo niewielkim nakładzie energii i czasu.⁹

Niestety, cele nauczania w dotychczasowych programach nauczania są formułowane w sposób ogólny, jako cele kierunkowe, określające jedynie najważniejsze zakresy osiągnięć uczniów w [poszczególnych kategoriach wiedzy, umiejętności i postaw]. Dlatego, ze względu na ich ogólnikowość, wymagają uszczegółowienia. W związku z tym dokonujemy operacjonalizacji celów ogólnych, ujmujemy je czynnościowo, uszczegółowiamy, ukonkretniamy i formułujemy precyzyjnie. Cele operacyjne określają to, co uczniowie powinni odtworzyć z pamięci, wymienić, wyjaśnić, opisać, rozpoznać, zbadać, wykryć, uzasadnić, uporządkować, zaplanować itp.¹⁰

Dlatego proponuję, aby w programie autorskim znalazły się nie tylko cele ogólne ale i operacyjne.

4. Dobór i układ materiału nauczania

Kolejna czynność to dobór i układ materiału nauczania. Jako materiał nauczania rozumiemy informację wykorzystywaną w nauczaniu, zarówno poznawaną przez uczniów w gotowej formie (podawaną), jak i wytworzoną (odkrywaną) przez niego w toku uczenia się.¹¹ Natomiast przez dobór materiału rozumiemy określony zakres materiału nauczania, a przez układ materiału celową jego strukturyzację naukową i dydaktyczną.

Przypomnijmy zatem, że struktura to układ stanowiący pewną całość, na którą składają się określone elementy oraz relacje zachodzące między tymi elementami. Punktem wyjścia do precyzowania materiału programowego są przyjęte cele i podstawa programowa. Jednak sprawa relacji między celami a materiałem nauczania jest złożona. W praktyce trudno oddzielić jedno od drugiego.

Podobnie złożona jest sprawa relacji między doбором a układem materiału. Czynność doboru jest wcześniejsza, jednakże sam proces strukturyzacji zwykle pociąga za sobą konieczność zmian w doborze materiału. Tak więc w fazie projektowania programu autorskiego mamy do czynienia z doбором materiału jak i uporządkowaniem go w określone układy.

Źródłem materiału nauczania jest cały dorobek wiedzy zawartej w poszczególnych dyscyplinach naukowych. Wyklucza to nauczanie wszystkiego.

W pracach programowych stosuje się zazwyczaj cztery kryteria selekcji materiału według:

- dyscypliny naukowej,
- zasady trwałości wiedzy,
- przydatności materiału w życiu społecznym,
- zainteresowań uczących się.¹²

B. Niemierko zaleca, aby w doborze materiału nauczania przedmiotów ogólnokształcących uwzględnić: naukowość, wartość kulturową, wartość społeczną, wartość kształcącą, łatwość opanowania, związek z życiem, przydatność zawodową.¹³

Specyficzność przedmiotów nauczania rzutuje na kryteria doboru materiału. Na przykład J. Maternicki proponuje następujące kryteria doboru materiału historycznego: metodologiczno - rzeczowe, społeczno-kulturowe, ideowo-wychowawcze, dydaktyczne.¹⁴

W toku doboru materiału nauczania wyeksponować należy naszą innowację pedagogiczną dotyczącą, na przykład, poszerzenia lub modyfikacji materiału. Oczywiście, niezbędne jest skorelowanie materiału z innymi przedmiotami. Specyficzność przedmiotów szkolnych rzutuje nie tylko na kryteria, ale na jego składniki i strukturę. Wśród składników materiału nauczania wyróżniamy postaci, zbiorowości, fakty, zjawiska, procesy, pojęcia, prawa, teorie, techniki, strategie, zasady etyczne, przekazy estetyczne.¹⁵

Materiał wyłoniony w wyniku selekcji i doboru przy zastosowaniu odpowiednich kryteriów wymaga odpowiedniego układu zgodnego z charakterem danej dyscypliny naukowej, regułami logiki i właściwościami procesu dydaktyczno - wychowawczego.

Znany psycholog amerykański J.S. Bruner podkreśla znaczenie organizacji materiału dla efektywnego opanowania wiedzy: *Wiadomości nabywane bez wiążącej je struktury stanowią wiedzę, która prawdopodobnie ulegnie zapomnieniu.*¹⁶

S. Palka wyróżnia cztery sposoby logicznej organizacji materiału nauczania: strukturalną, chronologiczną, funkcjonalną i przyczynowo - skutkową.¹⁷

J.S. Bruner uważa, że strukturę dydaktyczną przedmiotu nauczania można budować przyjmując za punkt wyjścia bądź strukturę odpowiedniej dyscypliny naukowej, bądź samą rzeczywistość. W pierwszym przypadku strukturę dydaktyczną wyznacza zagadnienie zasadnicze dla danego przedmiotu, np. główne prawa fizyki czy biologii. O tym, które z tych praw należy uwzględnić, decydują cele kształcenia. Zaznaczyć należy, że w naukach humanistycznych istnieje większa niż w naukach ścisłych możliwość układania różnorodnych struktur.

Struktura przedmiotu nie może być kopią struktury odpowiadającej mu dyscypliny. Struktura dydaktyczna różni się od naukowej tym, że ujęta jest w niej sieć związków i zależności między elementami wybranymi według różnych kryteriów. Jest to struktura uproszczona odnosząca się do układu faktów uznanych za najważniejsze ze względów naukowych i dydaktyczno - wychowawczych. Budując strukturę dydaktyczną za punkt wyjścia można przyjąć też samą rzeczywistość. Na przykład dla biologii może to być organizm i jego struktura w rozmaitych odmianach ekologicznych i funkcjonalnych.¹⁸

Do stosunkowo uniwersalnych procedur preparacji materiału nauczania należą: PERT (Program Evaluation and Review Technique), metoda dziesiętna, system Mechnera, Metoda RULEG, metoda macierzowa i metoda grafów.¹⁹

W dobrze skonstruowanym programie ogólnemu układowi materiału powinny być podporządkowane układy i podukłady coraz bardziej szczegółowe, połączone z całością i jej elementami za pośrednictwem więzi. Struktury bardziej ogólne stanowią materiał podstawowy, bardziej szczegółowe służą uzupełnianiu i wyjaśnianiu układów podstawowych.²⁰ Na przykład materiał w programie nauczania historii dzieli się na okresy historyczne, działy, jednostki tematyczne (metodyczne) lub lekcyjne.

Szeregowanie porcji materiału może być dokonywane w układzie linearnym lub koncentrycznym. Układ linearny

mają zazwyczaj programy przedmiotów ścisłych. W takim układzie hasła programów występują tylko jeden raz. W programie zbudowanym koncentrycznie materiał ułożony jest w kolejne cykle o różnym zakresie wiedzy i wymaganych umiejętnościach.

Na przykład w zależności od rodzaju systematyki materiału historycznego konstruujemy program:

- epizodyczny, zawierający zbiór oddzielnych epizodów,
- systematyczny, ujmujący ciągłość chronologiczną i ukazujący wzajemne związki między faktami i zjawiskami,
- spiralny, pozwalający na rozszerzenie i pogłębienie wiedzy poznanej na niższych szczeblach nauczania,
- koncentryczny, umożliwiający dwustopniowość nauczania.²¹

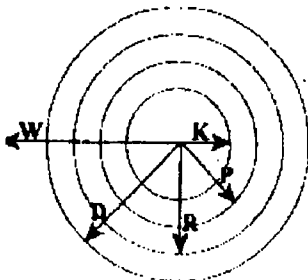
Ostatnią kwestią, którą trzeba podjąć dobierając materiał nauczania, jest wiedza i posiadana przez uczniów jej struktura. Planując wiadomości przewidziane do dostarczenia uczniom ustalamy rozmiar dawek wiadomości, ich kolejność, liczbę i rodzaj związków. uczenie się będzie o tyle doskonałe, o ile doskonała będzie struktura dostarczanych wiadomości. w istocie jest to jednak podejście niepełne. Dobierając materiał nauczania należy podjąć próbę ustalenia odpowiedzi na pytanie: Jaką wiedzę mają uczniowie na dany temat i skąd ona pochodzi? Przypomnijmy, że na przykład wiedza o społeczeństwie pełni funkcję integracyjną w odniesieniu zarówno do grupy przedmiotów humanistycznych, jak i do innych form pracy szkoły i oddziaływań ośrodków pozaszkolnych. Prawie każdy temat lekcyjny w szkole średniej jest w pewnym stopniu znany młodzieży przed jego realizacją. Wiele zagadnień uczniowie poznali już na innych lekcjach lub w wyniku kontaktów ze środowiskiem, oglądania audycji telewizyjnych, słuchania radia, czytania prasy, podejmowania rozmów z rodzicami i kolegami.²²

5. Ustalenie wymagań programowych

Ważną czynnością konstruktora programu jest określenie wymagań programowych, czyli oczekiwanych osiągnięć uczniów, polegających na skutecznym działaniu w określonych sytuacjach. Program autorski powinien być tak zbudowany, by wymagania programowe - szczególnie podstawowe - były jasne, co umożliwi zobiektywizowaną ocenę szkolną, czyli informację zwrotną dla uczniów i ich rodziców o wynikach uczenia się według tego programu.²³

Bardzo pomocny w określeniu wymagań może okazać się następujący schemat zaprezentowany przez Z. Serwę.

- K - wymagania konieczne na stopień mierny
- P - wymagania podstawowe (K+P) na stopień dostateczny
- R - wymagania rozszerzające (K+P+R) na stopień dobry
- D - wymagania dopełniające, pełne (K+P+R+D) na stopień bardzo dobry
- W - wymagania wykraczające (K+P+R+D+W), nie objęte programem na stopień celujący.



Wymagania konieczne K obejmują wiadomości i umiejętności: niezbędne w dalszej edukacji, potrzebne w życiu, wskazują na braki w opanowaniu wiadomości i umiejętności określonych w minimum programowym, opanowanie w znacznym stopniu wiadomości i umiejętności podstawowych.

Wymagania podstawowe P obejmują wiadomości i umiejętności: najważniejsze z punktu widzenia potrzeb edukacji, proste, łatwe do opanowania przez uczniów przeciętnie uzdolnionych, często powtarzane w programie, określone programem nauczania na poziomie nie przekraczającym wymagań zawartych w podstawie programowej, rozwijające zainteresowania.

Wymagania rozszerzające R obejmują wiadomości i umiejętności: mniej przystępne, bardziej złożone, poszerzające relacje między elementami treści, istotne w strukturze logicznej przedmiotu, o szerszym zakresie wiadomości, przekraczające wymagania podstawy programowej, przydatne ale nie niezbędne w dalszej edukacji; umiejętności umożliwiające stosowanie wiadomości w sytuacjach typowych według wzorów (przykładów) znanych z lekcji i podręcznika.

Wymagania dopełniające D: pełny zakres wiadomości i umiejętności określonych programem nauczania, wymagające korzystania z różnych źródeł wiedzy, złożone, ważne, trudne, umożliwiające rozwiązanie problemów, pośrednio użyteczne w życiu pozaszkolnym i pracy zawodowej.

Wymagania wykraczające W: obejmują wiadomości i umiejętności: znacznie wykraczają poza program nauczania, wynikające z indywidualnych zainteresowań uczniów, pełnego wykorzystania dodatkowych wiadomości.²⁴

6. Obudowa programu

Konstrukcja programu autorskiego nie kończy się na ustaleniu wymagań. Trzeba jeszcze opracować uzupełniające składniki programu. Mogą one być oryginalne lub wybrane spośród ogólnie dostępnych. A zatem zalecamy lub opracowujemy metody nauczania, kontroli i oceny, formy organizacyjne pracy uczniów, środki dydaktyczne, testy osiągnięć uczniów, podręczniki dla uczniów, dla nauczycieli, wykazy literatury przedmiotowej i dydaktycznej dla nauczycieli, wykazy literatury uzupełniającej dla młodzieży.

Podstawową kwestią, którą należy tu podjąć, dobór metod nauczania danego przedmiotu. Współcześnie dydaktyka akcentuje potrzebę kształcenia wielostronnego. Jednostronne stosowanie nawet nowoczesnych metod nie zapewnia dobrych wyników nauczania. Każda metoda ma swoje dodatnie i ujemne cechy oraz inne funkcje dydaktyczne. W pracy lekcyjnej - jak podaje W. Okoń - nie zawsze można stosować wszystkie drogi (sposoby) uczenia się i metody dydaktyczne (podające, poszukujące, eksponujące i praktyczne). Dobre wyniki daje stosowanie przemienne różnych metod nauczania, gdyż zapobiega to monotonii pracy lekcyjnej oraz rozwija różne formy osobowości ucznia, intelekt, pamięć, wyobraźnię, zdolność obserwacji, krytycyzm, sprawność itd. O doborze metod decyduje charakter materiału programowego, cele lekcji, poziom intelektualny uczniów.²⁵

W. Zaczyński podaje, że praktyczna realizacja kształcenia wielostronnego pociąga za sobą konieczność stosowania różnych środków dydaktycznych, form organizacyjnych, wyzwala stosunek emocjonalny nauczyciela do uczniów, jest też propozycją nauczania wychowującego.²⁶

7. Warunki wdrażania programu

Ostateczna czynność na etapie projektowania programu autorskiego to warunek wdrażania programu. Warunkami wdrożenia programu nauczania nazwiemy to wszystko, co jest niezbędne dla pomyślnego zastosowania programu. Określamy więc warunki ze względu na uczniów, czyli niezbędną dojrzałość poznawczą, emocjonalną i psychomotoryczną uczniów do uczenia się według programu autorskiego. Z kolei określamy poziom kompetencji merytorycznych, metodycznych, emocjonalnych i doświadczenia zawodowego nauczycieli wdrażających program. Na powodzenie wdrożenia programu mogą mieć wpływ takie właściwości szkoły, jak: baza lokalowa i dydaktyczna, liczba uczniów w klasie, demokratyczny styl kierowania szkołą, atmosfera twórczej pracy, poprawne stosunki międzyludzkie, życzliwość rodziców. Określamy też wysokość nakładów finansowych, a więc koszty wdrożenia programu ponoszone przez szkołę (zakup środków dydaktycznych, druk materiałów, reorganizacja zajęć itp.), ponoszone przez rodziców (zakup podręczników, zeszytów ćwiczeń, książek, opłacanie zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych, pomoc w wyposażeniu szkoły itp.).²⁷

W związku z tym będziemy się starać stworzyć odpowiednią atmosferę, aby zainteresować autorskim programem ucznia, spowodować przychylny stosunek dyrekcji, nauczycieli, rodziców.

III. ETAP EWALUACJI

Ostatni etap prac programowych polega na ewaluacji programu autorskiego. Termin ewaluacja bywa w polskiej literaturze i praktyce pedagogicznej używany od niedawna. Oznacza on ocenę, oszacowanie. W odniesieniu do programu autorskiego ewaluacja to próba ustalenia odpowiedzi na pytania typu:

- Czy program w ogóle jest możliwy do realizowania, a jeśli tak, to jakie czynniki sprzyjają, a jakie utrudniają realizację programu?
- Czy i w jakim stopniu cele określone przez program zostały osiągnięte?
- Jakie powinny być warunki osiągnięcia zamierzonych celów?
- Jakie są ewentualne uboczne następstwa (dodatnie i ujemne) realizacji programu?
- Jakie czynności należy wykonać dla udoskonalenia programu?

Ewaluacja programu jest badaniem i oceną samego programu oraz efektów jego realizacji zorientowanym na: osiągnięcie zamierzonych celów (z uwzględnieniem tzw. efektów ubocznych), warunki realizacji programu i analizę

zmiennych mających wpływ na tę realizację, określenie sposobu optymalizacji i modernizacji programu.

1. Fazy ewaluacji. Zwykle ewaluacja programu składa się z trzech faz:

Faza refleksyjna polega na badaniu opracowanego programu autorskiego przed jego realizacją. Obejmuje ona wykonanie takich czynności, jak: zbadanie, czy przy budowaniu programu uwzględnione zostały wszystkie kryteria doboru i układu materiału nauczania danego przedmiotu, analiza relacji między poszczególnymi elementami i częściami programu, ocenę trafności doboru materiału nauczania, metod, środków dydaktycznych, form organizacyjnych ze względu na przyjęte cele, analiza hipotetycznego funkcjonowania programu z pozycji ucznia, a więc czy program nie jest przeladowany, trudny, czy jego realizacja nie może powodować negatywnych skutków ubocznych.

Natomiast **faza kształtująca** polega na badaniu programu w toku jego realizacji. Dostosowujemy metody nauczania do określonych zadań i warunków, dobieramy środki dydaktyczne i rozwiązania organizacyjne, przygotowujemy narzędzia pomiaru osiągnięć uczniów. Stosujemy obserwację, wywiady, badania pilotażowe, analizy itp.

Wreszcie w **fazie podsumowującej** dokonujemy pomiaru osiągnięć uczniów, analizy końcowych efektów realizacji programu, oceniamy program jako całość i nanosimy określone zmiany w naszym programie.²⁸

Wykonując powyższe czynności badawcze nie zapominajmy o ich ograniczonej wiarygodności. Rzadko zdarza się nieudana próba wdrożenia programu autorskiego, nawet niezbyt doskonałego. Wiedza, duże zaangażowanie konstruktora programu, duże wymagania w stosunku do uczniów, pozytywne ich nastawienie powoduje, że nawet trudny i obszerny program może być w danej klasie zrealizowany.

2. Typy ewaluacji

Kolejną kwestią, którą trzeba podjąć, są typy ewaluacji. Ewaluuąc program autorski można zastosować typy ewaluacji następujące:

- kształtująca, dokonywana w toku realizacji programu,
- podsumowująca, odnosząca się do efektów zrealizowanego programu,
- nieoficjalna, dokonywana na własny użytek przez nauczyciela - konstruktora bądź realizatora programu,
- oficjalna, dokonywana przez badaczy z zewnątrz, np. wskazanych przez kuratora oświaty,
- procesu realizacji programu, ujawniająca tzw. wewnętrzne wartości programu,
- efektów kształcenia opartego na założeniach programu,
- opisowa, gromadząca dane (informacje),
- oceniająca program na podstawie przedstawionych danych.

Przedstawione typy ewaluacji mają swoje zalety i ograniczenia. Przykładowo ewaluacja nieoficjalna może spowodować z jednej strony subiektywizm oceny, a z drugiej

strony dostrzeżenie zjawisk niezauważalnych przez badaczy z zewnątrz. Ewaluacja oficjalna często również nie ma charakteru w pełni obiektywizowanego. Badacze wskazani przez kuratora oświaty nie zawsze dysponują trafnymi, rzetelnymi i wystandaryzowanymi narzędziami pomiaru autorskich programów nauczania.

3. Metody ewaluacji

Ostatnią kwestią, którą należy podjąć w badaniach nad wartością programu autorskiego, są metody ewaluacji. Do najbardziej znanych i stosowanych metod zaliczyć można ewaluację przy zastosowaniu testów osiągnięć szkolnych i samoocenę dokonywaną przez nauczycieli.

W obrębie pierwszej metody stosujemy testy szerokiego użytku, standaryzowane, a w przypadku ich braku - testy nauczycielskie, niestandaryzowane. Wyniki testowania poddajemy analizie.²⁹

Ważnym źródłem informacji o programie, jego realizacji i wynikach jest samoocena dokonywana przez konstruktora i realizatora programu, a także przez nauczycieli wdrażających program. Przydatne mogą też okazać się opinie nauczycieli metodyków, wizytatorów kuratorium oświaty i dyrektorów szkół. Warto też uwzględnić opinie uczniów i ich rodziców.³⁰

Istotną kwestią jest ocena przebiegu procesu kształcenia według danego programu na terenie klasy szkolnej. Relacje między uczniami, między nauczycielami i uczniami można zbadać za pomocą analizy interakcji, czynności uczniów i nauczyciela traktuje się tutaj jako akty porozumiewania się, które są opisywane i kategoryzowane. Znacznie pełniejszy opis całokształtu zjawisk w klasie daje analiza etnometodologiczna oparta na obserwacji uczestniczącej. W trakcie obserwacji staramy się dostrzec wszystkie zjawiska, które mogą mieć wpływ na przebieg procesu kształcenia według programu autorskiego. Przedmiotem ewaluacji mogą być wybrane elementy programów, a więc porównanie mające na celu wybór optymalnego rozwiązania.³¹

Ewaluacja programu autorskiego jest zabiegiem złożonym, trudnym, czasochłonnym, lecz bardzo potrzebnym. Wyniki ewaluacji uzasadniają potrzebę określonych zmian w programie i wytyczenia kierunków jego systematycznej modernizacji. Omówione metody ewaluacji nie wykluczają się wzajemnie. Prawidłowo zastosowane powinny służyć obiektywizacji oceny i preferować wartościowe programy.

ZAKOŃCZENIE

Warto przypomnieć na koniec, że dobry, nowoczesny program autorski powinien zawierać: wstęp z ogólną informacją o programie (autor, adresat, gena programu, koncepcja), cele programowe, obudowę dydaktyczną, warunki wdrożenia programu, informację o ewaluacji programu.

Zasygnalizowane zagadnienia związane z konstruowaniem programu autorskiego przedmiotów ogólnokształcących nie wyczerpują problematyki. Informują jednak o ważności i złożoności problemu oraz potrzebie

szerszego zainteresowania się nim. Niewątpliwym osiągnięciem opracowania byłby fakt traktowania przez Koleżanki i Kolegów Nauczycieli zawartych w nim rozważań teoretycznych i propozycji rozwiązań praktycznych jako inspiracji do ich weryfikacji, twórczych przemyśleń i poszukiwań. Opracowanie winno być traktowane jako pomoc, sugestia, propozycja, a niejako gotowa recepta do tworzenia programu autorskiego. Jest próbą ukazania trudnej drogi dochodzenia do dobrego, nowoczesnego programu. Mam nadzieję, że publikacja będzie przydatna w procesie konstruowania własnego programu autorskiego, a także wzbudzi zainteresowanie i wymianę doświadczeń w tworzeniu programów edukacyjnych.

Przypisy:

- ¹ J. Soczekwa: O konstruowaniu programu chemii. (w:) Problemy konstruowania programów szkolnych. Praca zbiorowa pod red. St. Fryciego i T. Wróbla. Warszawa 1982, s. 249.
- ² R. Pachociński: Konstruowanie szkolnych programów nauczania (przyczynek do debaty). „Nowa Szkoła” 1995 nr 1, s. 9-10
- ³ B. Niemierko: Inwentarz programowy. Kwestionariusz do analizy i rezerwy przydatności programów nauczania przedmiotów ogólnokształcących. Gdańsk 1995r., s.5, 6.
- ⁴ D. Koprowska, Zb. Kramek: Projektowanie i konstruowanie programów nauczania. „Edukacja Dorosłych” 1994 nr 3, s. 47.
- ⁵ Zb. Szurig: Op. cit., s. 23-25
- ⁶ R. Nowak: Autorski program nauczania historii w XII LO. „Wiadomości Historyczne” 1994 nr 2, s. 13-17.
- ⁷ Dokładnie przedstawia problematykę taksonomii celów nauczania B. Niemierko w książce „między oceną szkolną a dydaktyką”. Warszawa 1991, s. 59-74
- ⁸ H. Boniecki: Wybrane problemy konstruowania programu fizyki (w:) Problemy konstruowania..., s. 241-242
- ⁹ B. Niemierko: Op. cit., s.11-13.
- ¹⁰ Z. Serwa: Konstrukcja testów dydaktycznych. Poradnik. Warszawa 1994, s. 7. Zob. też M. Giermakowska: Jak można formułować cele nauczania - uczenia się? „Informacje” 1995 nr 3, s. 2-3. Tenże: Próba obiektywizacji sprawdzania i oceny pracy naturalnej z historii. Lublin 1996, s. 6-9.
- ¹¹ B. Niemierko: Op. cit., s. 15.
- ¹² M. Bondaruk - Sobańska: Op. cit., s. 159.
- ¹³ B. Niemierko: Op. cit., s. 15.
- ¹⁴ J. Maternicki: Kryteria doboru treści nauczania historii. „Wiadomości Historyczne” 1992 nr 5, s. 288.
- ¹⁵ B. Niemierko: Op. cit., s. 15
- ¹⁶ J.S. Bruner: Proces kształcenia. Warszawa 1965, s.35.
- ¹⁷ St. Palka: Warunki efektywności nauczania w szkole średniej. Warszawa 1977, s.94.
- ¹⁸ B. Gofron: Zasady i techniki konstruowania programów kształcenia. Prace Naukowe Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Częstochowie. Pedagogika 1991 z. 2, s.168-17.
- ¹⁹ Ibidem s. 171-176; Zob. też Z.M. Zimny: Kształcenie szkolne. Konstrukcja programów. Częstochowa 1988, s. 54-6
- ²⁰ B. Gofron: Op. cit., s. 169.
- ²¹ Metodyka nauczania historii w szkole podstawowej. Praca zbiorowa pod red. Cz. Majora. Warszawa 1988, s. 76.
- ²² J. Mańdziuk: Propoedeutyka nauki o społeczeństwie. Poradnik metodyczny. Lublin 1983, s. 21.
- ²³ B. Niemierko: Op. cit., s. 19-2.
- ²⁴ Z. Serwa: Op. cit., s. 1. M. Sobczak: O wymaganiach programowych. „Wiadomości > Opinie > Myśli”, 1992 nr 4, s. 17-18; Ta sama: O wymaganiach programowych raz jeszcze. Tamże 1992 nr 5, s.5.
- ²⁵ W. Okoń: Podstawy wykształcenia ogólnego. Warszawa 1976, s. 13.
- ²⁶ W. Zaczyński: Uczenie się przez przeżywanie. Warszawa 199, s.9.
- ²⁷ B. Niemierko: Op. cit., s. 26-27.
- ²⁸ Za. Szurig: Op. cit., s. 27-3. Zob. też Z. M. Zimny: Op. cit., s. 87-9
- ²⁹ Zb. Szurig: Op. cit., s. 32-34
- ³⁰ B. Niemierko: Op. cit., s. 28
- ³¹ Zb. Szurig: Op. cit., s. 35-36

Z działalności Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w r. szk. 1997/98

I. Warunki pracy i zadania

W placówce zatrudnionych jest 17 osób na 14 1/3 etatach pedagogicznych (wg. stanu z 30.06.1998) 11 konsultantów na pełnym etacie, 2 konsultantów na 1/2 etatu, jeden konsultant na 1/3 etatu oraz 4 doradców na 1/2 etatu każdy oraz 14 osób na 12 etatach w grupie pracowników administracyjno – ekonomicznych i obsługi. Ośrodek koordynował działanie 41 doradców metodycznych.

Zgodnie z Zarządzeniem MEN z dnia 10.08.1992r, Statutem Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i jego aneksem z dnia 26 maja 1997r. oraz planem pracy, działania Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku skupiły się głównie na realizacji niżej wymienionych zadań:

1. Diagnozowanie potrzeb w zakresie doskonalenia nauczycieli (ankiety, zgłoszenia nauczycieli, informacje od metodyków).

2. Prowadzenie doskonalenia nauczycieli poprzez organizowanie kursów i warsztatów problemowych, przedmiotowych, kwalifikacyjnych oraz kierowanie (z braku własnych ofert) nauczycieli do innych ośrodków.

3. Opracowywanie programów kursów szczególnie metodycznych jak i wynikających z koncepcji wstępnej reformy systemu oświaty, m.in.:

- szkoła centrum edukacji w gminie,
- lider oświaty gminnej,
- moderator rad pedagogicznych,
- regionalizacja w nauczaniu,
- demokratyzacja życia w szkole,
- uspołecznienie szkoły,
- zapobieganie agresji.

4. Wspieranie działań innowacyjnych nauczycieli oraz doskonalenie wewnątrzszkolne w ramach rad pedagogicznych

5. Działalność wydawnicza

6. Działalność pracowni problemowych

7. Doradztwo metodyczne

8. Prace związane z programami Nowa Matura, oraz Edukacja Europejska

9. Współpraca z innymi placówkami doskonalenia nauczycieli oraz instytucjami wspierającymi:

- Uniwersytet Warszawski
- Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Słupsku
- Uniwersytet Gdański
- ośrodki doskonalenia nauczycieli w: Koszalinie, Gdańsku, Pile, Szczecinie - ZPCE, Warszawie - Fundacje Wychowawców i Młodzieży "Prom"
- Teatr "Stop" – Koszalin
- Towarzystwo Psychologiczne – Warszawa
- Helsińska fundacja praw Człowieka

- Stowarzyszenie Edukatorów – Warszawa
- Biuro Wystaw Artystycznych – Słupsk
- Ośrodek Teatralny "Rondo" – Słupsk
- Biblioteka Narodowa – Warszawa
- Ośrodek Badania kompetencji – Wałbrzych
- Ministerstwo Edukacji Narodowej – Departament Strategii i Reformy Edukacyjnej, Departament Doskonalenia Zawodowego.
- Kolegium Językowe Polskiego Towarzystwa Neofilologicznego
- Kuratorium Oświaty – Słupsk
- Wojewódzka Biblioteka Pedagogiczna - Słupsk

10. Badanie kompetencji uczniów klas VII i VIII

11. Udział pracowników pedagogicznych ośrodka i doradców metodycznych w formach doskonalenia i kształcenia zawodowego (kursy i studia podyplomowe).

12. Działalność Filii Komisji ds. Stopni Specjalizacji Zawodowej Nauczycieli

13. Modernizacja i remont sal i pracowni oraz zakup sprzętu i wyposażenia.

Plan pracy ODN został zrealizowany poza wznowieniem w pełni działań Zespołu ds. Innowacji pedagogicznych. Innowacjami zajmowali się doradcy metodyczni.

Pełna realizacja zadań w rozbiórce na poszczególne działy, pracownie i osoby przedstawiona jest w załączonej dokumentacji.

II. Doskonalenie dyrektorów, wicedyrektorów i liderów rad pedagogicznych

Od trzech lat w miesiącu wrześniu szkoły i placówki oświatowe w województwie otrzymują ofertę Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku z propozycją tematów i wykazem osób prowadzących zajęcia w ramach doskonalenia wewnątrzszkolnego.

Liczba placówek korzystających z usług ODN powiększa się, a ewaluacja świadczy o przydatności tego typu doskonalenia. Jednocześnie uważamy, że dorywcze kilkugodzinne szkolenie rady pedagogicznej jest mniej racjonalne niż przygotowanie liderów (moderatorów) WDN w każdej szkole i placówce, natomiast w terenie – liderów oświaty gminnej.

Przygotowanie liderów jest celowe również i ze względu na plany innego umiejscowienia doradztwa metodycznego w nowym systemie oświatowym.

Dlatego też nasze działania zostały ukierunkowane na przygotowanie liderów.

W roku szkolnym 1997/98 zorganizowaliśmy dwie edycje 100 – godzinnego kursu (64 godziny zajęć dydaktycznych i 36 – pracy własnej) szkolącego liderów oświaty gminnej.

Przy czym pod pojęciem "Oświata" rozumiemy wszystkie ośrodki mające wpływ na rozwój edukacji lokalnego społeczeństwa ze szkołą jako centrum tejże edukacji, natomiast pod pojęciem "gmina" – zarówno dużą gminę miejską jak i małą wiejską.

Oferta Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli została skierowana do wszystkich wójtów i burmistrzów z sugestią, aby na szkolenie kierowano dwie osoby: jedną - urzędnika odpowiedzialnego za oświatę w gminie, drugą - radnego, dyrektora wyróżniającej się szkoły, aktywnego nauczyciela.

W większości uczestnikami obu szkoleń byli dyrektorzy szkół.

Swoje odczucia o zajęciach, ich przebiegu i przydatności oraz o samej organizacji uczestnicy wyrażali na bieżąco poprzez "wypisywanie się" na ankietach ewaluacyjnych (w załączeniu kopie arkuszy ewaluacyjnych).

Osobami prowadzącymi zajęcia byli edukatorzy TERM, odpowiedzialną za organizację - konsultant ds. współpracy z samorządem lokalnym - ukończyła kurs wojewódzkich koordynatorów w ramach Programu Rozwoju Oświaty w Gminie - Szkoła Wszystkich, opracowanego przez CODN i CEN w Gdańsku.

W roku szkolnym 1998/99 planujemy zorganizowanie III (jesienią '98) i IV (wiosną '99) edycji kursu "Lider Oświaty Gminnej" oraz "Lider WDN". Ten ostatni kierujemy do wicedyrektorów szkół i wytypowanych nauczycieli.

Na życzenie uczestników I i II edycji kursu w dniach 15 - 18 października 1998r. organizujemy 24-godzinne szkolenie - kontynuację kursu "Lider Oświaty Gminnej" poszerzając tematykę o ROS i WDN.

Z całą odpowiedzialnością możemy stwierdzić, że jesteśmy przygotowani do prowadzenia szkoleń z zakresu "Lider Oświaty Gminnej" (WDN) zarówno na szczeblu województwa jak i dla zainteresowanych z makroregionu i całego kraju.

III. Udział konsultantów i doradców w doskonaleniu wewnątrzszkolnym

- Alicja Nykiel, Elżbieta Trojanowicz: Mogę mieć wpływ na to, kim jestem. Liczba uczestników szkolenia - 58
- Alicja Talewska: Rola motywacji w procesie kształcenia. Liczba uczestników szkolenia - 123
- Regian Franczak: Demokracja w szkole - jaki uczeń, jaki nauczyciel? Liczba uczestników szkolenia - 80
- Irena Czyż: Edukacja prozdrowotna. Reforma oświatowa. Liczba uczestników - 135
- Irena Kołakowska: Dysleksja, dysgrafia. Liczba uczestników szkolenia: 30
- Lech Kowalewski: Stosowanie regulaminu oceniania. Liczba uczestników szkolenia: 51
- Łucja Knop: Dialog zamiast agresji. Bariery innowacji. Liczba uczestników szkolenia: 113
- Maria Kozak: Skuteczna szkoła. Jakość w pracy szkoły. Zmiany w mojej szkole - od czego zacząć? Liczba uczestników szkolenia: 107

• Łucja Knop, Maria Kozak: Rada pedagogiczna inaczej. Liczba uczestników szkolenia: 29

• Bożena Żuk, Mariusz Barański: Pomiar dydaktyczny. Liczba uczestników szkolenia: 205

IV. Zespół Doradców Metodycznych

Od 1.09.1997 roku pracę rozpoczęło 39 doradców metodycznych (jedna osoba - doradca metodyczny języka polskiego - mgr Ewa Dębicka korzystała z urlopu zdrowotnego). W II półroczu prace podjęli: mgr Alina Rabowska - wychowanie przedszkolne i mgr Ewa Maleszka - ekologia z biologią.

Rok szkolny 1997/98 kończy 41 doradców metodycznych.

Praca doradców opierała się głównie na konsultacjach indywidualnych, których przeprowadzono 2118 oraz na formach zbiorowych spotkań z nauczycielami tj. konsultacjach zbiorowych, konferencjach metodycznych, zespołach metodycznych oraz prezentacji lekcji własnych doradczy.

Porównując z rokiem ubiegłym ilość spotkań zespołowych spadła na rzecz konsultacji indywidualnych:

	1996/97	1997/98	różnica
konsultacje indywidualne	1942	2118	+176
konsultacje zespołowe	176	150	-26
zespoły samokształceniowe	366	344	-22
konferencje	167	148	-19
lekcje własne	26	23	-3

Porównując trzy ostatnie lata :

	1995/96	1996/97	1997/98
konsultacje indywidualne	2457	1942	2118
konsultacje zespołowe	258	176	150
zespoły samokształceniowe	378	366	344
konferencje	139	167	148
lekcje własne	31	26	23
SUMA	3263	2677	2783

Należy stwierdzić, że zmniejsza się liczba spotkań z nauczycielami poprzez prezentowanie własnych lekcji jak również na spotkaniach zespołów, konferencjach i konsultacjach zespołowych.

Dużo więcej czasu doradcy poświęcali na przygotowanie konkursów przedmiotowych, olimpiad i konkursów tematycznych oraz na przygotowanie materiałów metodycznych. Szczególnie dotyczy to doradców:

- biologii (B. Kozłowska) - 34 dni- konkursy, 30 dni - materiały metodyczne
- matematyki (B. Bykowska) - 48 dni - konkursy, 45 dni - materiały metodyczne
- geografii (St. Rymon-Lipiński) - 27 dni - konkursy, 11 dni - materiały metodyczne
- jęz. rosyjskiego (T. Prolejo) - 28 dni - konkursy, 20 dni - materiały metodyczne

- historii (A. Meksuła) – 10 dni - konkursy, 37 dni - materiały metodyczne

Ilość wymienionych w ankiecie dni przeznaczonych na publikacje i materiały jest mało adekwatna do opracowań luźnych i zwartych wydawanych przez Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli .

Publikacje zwarte zostały opracowane przez niżej wymienionych doradców:

- Alicja Talewska, Marianna Rogala, *Zbiór zadań z konkursów chemicznych IX-XIV*
- Alicja Talewska, *Sylabus, Budowa materii*
- Marianna Rogala, *Chemia. Testy dla kl. VII-VIII.*
- Stefan Czerwiński, *Propozycje sprawdzianów wiadomości z techniki dla kl. VI-VI szkół podstawowych specjalnych*
- Stefan Rymon – Lipiński, *Propozycje map sprawdzających stopień opanowania wiadomości z mapy w klasach IV-VIII szkoły podstawowej.*
- Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, *Formy pracy bibliotek szkolnych (konspekty zajęć i scenariusze imprez, wystawy). Zeszyt 4 – szkoły podstawowe*
- Maria Pietryka, Elżbieta Pliszka, Grażyna Wieczorek, *Formy pracy bibliotek szkolnych (konspekty zajęć i scenariusze imprez, wystawy). Zeszyt 5 – szkoły ponadpodstawowe*
- red. Maria Pietryka, *Konfitury ze Słońca. Wybór wierszy i opowiadań z XIV Konkursu Literackiej Twórczości Dziecięcej*
- Elżbieta Pliszka, *Jak prowadzić dokumentację w bibliotece szkolnej*
- Józef Rosołowski, *Programowanie sterowników mikroprocesorowych*

Zamieszczono także artykuły w *Informatorze Oświatowym*. Dotyczyły one konkursów przedmiotowych, informacji metodycznej, sprawozdań z konferencji, warsztatów i kursów, analizy ankiet itp. Artykuły te najczęściej zamieszczali: J. Liszewski, J. Paczkowski, E. Pliszka, M. Pietryka, B. Kozłowska, B. Łobocka, W. Wójcik, W. Czarnik.

Opracowano też materiały na potrzeby innych instytucji np. sejmiku samorządowego, Kuratorium Oświaty, dyrektorów szkół. Były to między innymi opinie i recenzje programów, informacje o pracy nauczycieli, propozycje konspektów lekcji, testów, sprawdzianów, zestawy egzaminacyjne, opinie o kursach i spotkaniach. Przesyłano informacje o kursach, warsztatach i konkursach do gazet: "Głos Pomorza" i "Głos Słupski" oraz "Merkurysza Człuchowskiego".

Łączna ilość dni pracy z nauczycielami wahała się od 140 dni - mgr E. Wild, 92 - mgr W. Czarnik, 90 - mgr A. Panczerzyńska, 89 - mgr I. Czyż i mgr M. Pietryka, 87 - mgr E. Pliszka, do 39 - Z. Janeczko, 36 - mgr A. Zgórska.

Nie objęto opieką nauczycieli plastyki i techniki (w sporadycznych przypadkach dyrektor ODN udzielał pomocy metodycznej) z uwagi na brak doradców

metodycznych z tych przedmiotów. Nauczycielom języka angielskiego pomagała konsultant d/s współpracy z zagranicą mgr D. Werbińska.

Jak wynika z przedstawionych przez doradców sprawozdań, praca ich opierała się na trzech grupach nauczycielskich tj.

- z *nauczycielami rozpoczynającymi pracę*, udzielano pomocy w opracowywaniu planów pracy, urządzenia sal, klasopracowni, pomocy przy pisaniu konspektów rozkładów materiału, wyborze podręczników, wyjaśnianiu kryteriów oceny pracy szkolnej, stosunków nauczyciel-uczeń, proponowaniu lektur metodycznych, omawianiu ogniw lekcji, prezentowaniu lekcji pokazowych, zapraszaniu do bazy doradców, proponowaniu wykorzystania pomocy naukowych, maszyn i urządzeń znajdujących się w szkole nauczyciela, udostępnianiu własnych opracowań i biblioteki doradcy
- z *nauczycielami o stażu 3-15 lat i powyżej*, praca polegała na obserwacji lekcji, omawianiu połączonym z instruktażem metodycznym, organizowaniu lekcji pokazowych (koleżeńskich i w szkole bazowej doradcy), wymianie doświadczeń, opracowywaniu sprawdzianów, zadań zamkniętych i otwartych, omawianiu formy i metody pracy. Podjęto próby zmiany myślenia nauczycieli przy pokazywaniu i stosowaniu metod aktywnych i sposobów podmiotowego traktowania ucznia. Kierowano na kursy (językowe), proponowano różne formy doskonalenia, tak ODN w Słupsku, jak i w innych ośrodkach, udzielano informacji na temat studiów podyplomowych. Przekazywano bieżącą informację o pracach związanych z reformą oświaty.
- z *nauczycielami nowatorami*; praca polegała na zachęcaniu do wdrażania innowacji pedagogicznych, pomocy w opracowywaniu materiałów metodycznych i publikacji, pomocy w przygotowaniu dokumentacji, opracowywaniu opinii o programach lub czynnościach związanych z ich realizacją, upowszechnianiu osiągnięć nauczycieli innowatorów w grupach przedmiotowych podczas zespołów samokształceniowych, konferencji i spotkań w pracowniach oraz w *Informatorze Oświatowym*.

W ramach konferencji i zespołów samokształceniowych odbywały się spotkania z wydawnictwami, na których omawiano podręczniki i pomoce dydaktyczne oraz programy autorskie opracowane dla realizacji programu nauczania w oparciu o dany podręcznik. Współpracowano z niżej wymienionymi wydawnictwami:

Arka - Poznań	- doradcy historii, nauczania początkowego, j. polskiego
Didesko	- nauczanie początkowe, wychowanie przedszkolne
Juka	- nauczanie początkowe
Prószynski i S-ka	- nauczanie początkowe
M. Rożak - Gdańsk	- język polski
MAC-Kielecka Ofic. Wyd.	- nauczanie początkowe, surdofrenopedagogika
Amilens - Warszawa	- wychowanie przedszkolne
GRAF	- wychowanie przedszkolne, historia
Kleks - B. Biała	- matematyka

WSiP	- matematyka, niemiecki, rosyjski, surdofrenopedagogika, przedmioty elektryczne i mechaniczne
Promo (Lider)	- wychowanie fizyczne
PWN	- język niemiecki, rosyjski
BGW	- geografia
Gdańskie Wyd. Oświat	- matematyka, historia
Rea - Olsztyn	- język rosyjski
ALEKS	- muzyka
Quadvivium - Wrocław	- fizyka
Debit - B. Biała	- fizyka
ABC - Inowrocław	- biologia
Łódzkie Wyd. Oświat.	- biologia, matematyka
Operon	- biologia
Nowa Era	- biologia, chemia, geografia
Res Polonia	- nauczanie początkowe
Czarny Kruk	- informatyka

Przedstawiciele wydawnictw wzięli udział w 75 spotkaniach z nauczycielami naszego województwa.

W ciągu całego roku odbywało się szkolenie doradców metodycznych w ramach:

- pracowni w Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli lub w spotkaniach wyjazdowych
- udziału w szkoleniach organizowanych przez CODN
- udziału w kursach doskonalących organizowanych przez ODN
- kursów metodycznych organizowanych przez wyższe uczelnie (UMK, UW, UG)
- udziału w kursach organizowanych przez inne WOM-y
- udziału w warsztatach organizowanych przez Wydawnictwa, Przedstawicielstwa i inne organizacje

Łącznie przeznaczono na wyżej wymienione formy doskonalenia 522 dni, co daje średnio na osobę około 13 dni. Ilość dni przeznaczonych przez doradców na te formy samodoskonalenia wahała się od 45 - mgr I. Czyż (m.in. 100/1 Nowa Szkoła), 27 dni -mgr St. Rymon-Lipiński, do 4 dni - mgr H. Kotłowska i mgr W. Czarnik.

Wnioski do pracy w r.szk. 1998/99

1. Konferencje metodyczne zorganizować we wrześniu (2, 3, 4 sobota) – dla spotkań w województwie, konferencje gminne lub w rejonach po godzinie 15⁰⁰ w ciągu tygodnia.
2. W większym stopniu pracować nad zmianą własnej osobowości jak i nauczyciela w realizacji zadań dotyczących kreatywności i komunikatywności.
3. Doskonalić stosowanie metod i form pracy aktywnej.
4. Permanentna pomoc nauczycielom w realizowaniu zadań reformy oświatowej.
5. W większym stopniu propagować pracę nauczycieli nowatorów.
6. Zorganizować konferencję nauczycieli nowatorów.
7. Zmniejszyć ilość konsultacji indywidualnych w terenie.
8. Wprowadzić dyżury stałe doradców metodycznych w ODN lub w szkole bazowej.
9. W trakcie spotkań pracowni przedmiotowych dokonywać analiz ankiet ewaluacyjnych spotkań zbiorowych, ustalać tematykę spotkań oraz opracowywać harmonogramy

warsztatów cyklicznych dotyczących zadań wynikających z reformy oświatowej.

10. Odciążać doradcę metodycznego od prac związanych z konkursami i olimpiadami.

11. Opracowywanie tematów maturalnych i konkursowych – traktować jako pracę zleconą dodatkową umową.

Pomimo różnych trudności (brak czasu, trudności finansowe, wyjazdy na szkolenia doradców) praca doradców była doceniona przez nauczycieli i dyrektorów szkół. Zgłaszano podziękowania ustne jak i pisemne za szczególne zorganizowane spotkanie zbiorowe jak i prowadzenie posiedzeń Rad Pedagogicznych, oraz za ilość i jakość dostarczonych materiałów dydaktycznych.

Realizację zadań w ujęciu ilościowym przedstawiają:

1. Rozliczenie ilościowe pracy zespołu doradców (na podstawie comiesięcznych sprawozdań).
2. Zestawienie udziału zespołu doradców metodycznych w doskonaleniu nauczycieli województwa śląskiego w okresie 08.1997 – 05.1998.
3. Zestawienie udziału zespołu doradców metodycznych w doskonaleniu nauczycieli w latach 1995 – 1998.

V. Uczestnicy szkoleń w ramach programów europejskich

I. Rada Europy – szkolenia:

1. Anna Zgórska – Niemcy - LO nr 2 Słupsk
2. Dorota Konkol – Niemcy – SP nr 2 Słupsk
3. Helena Górniewicz – Niemcy – SP nr 9 Słupsk
4. Ewa Cieślińska – Szwecja – SP nr 8 Słupsk

II. Program Sokrates – Comenius:

1. Hanna Drozdewicz – SP nr 7 Słupsk
2. Anna Kiepuszewska – SP nr 8 Słupsk
3. SP nr 2 Słupsk – brak potwierdzenia z Biura Sokrates

III. Program Sokrates – Lingua:

1. Violetta Regina – Iwańska – SP nr 6 Słupsk
2. Maryńczak – LO Bytów
3. Iwona Tyborska – LO nr 2 Lębork
4. Maria Bukszana – Społeczne LO nr 1 Słupsk
5. Elżbieta Dudka – LO nr 1 Słupsk

IV. Program Sokrates – Avion:

1. Julian Stefańczyk – ASLO Lębork
2. Bazyli Wolanik – CKU Słupsk
3. Dorota Werbińska – ODN Słupsk

V. Bornholm:

1. Paweł Daczkowski – Liceum Medyczne Słupsk
2. Agnieszka Stajkowska – Społeczne LO Słupsk
3. Izabela Ledeman – LO nr 5 Słupsk
4. Iwona Wołoczniak – LO nr 2 Lębork
5. Andrzej Lewandowski – LO Miastko
6. Monika Dymek – LO Ustka

VI. Kursy CODN

1. dla szkół podstawowych:
 - W. Białogłowa – Kowal – SP nr 15 Słupsk
 - B. Tatarska – SP nr 5 Lębork
2. dla szkół ponadpodstawowych:
 - A. Stajkowska – Społeczne LO Słupsk

mgr Łucja Knop
Dyrektor ODN w Słupsku

Zapraszamy do udziału w doskonaleniu

Szanowni Państwo! Pragniemy wywiązać się z nałożonych na nas obowiązków, łącząc je z zadaniami wynikającymi z reformy edukacyjnej, która daje ogromną autonomię zespołom nauczycielskim. Nowa Szkoła to szkoła samorządowa, szkoła przyjazna uczniom i nauczycielom, szkoła nowych wartości i nowych metod, szkoła, która respektując standardy krajowe oraz potrzeby edukacyjne środowiska lokalnego może sama opracowywać programy. Zaproponowane państwu kursy, warsztaty i seminaria będą pomocne w realizacji tych zadań stawianych przed szkołą w przededniu reformy oświatowej, a szczególnie w zakresie:

- ⇒ *kreatywnego kierowania oświatą*
- ⇒ *diagnozowania i oceniania osiągnięć szkolnych*
- ⇒ *ewaluacji działań nauczyciela*
- ⇒ *aktywizujących metod pracy*
- ⇒ *komunikacji interpersonalnej*
- ⇒ *zdobywania nowych kwalifikacji.*

Serdecznie zapraszamy do udziału w proponowanych Państwu szkoleniach, które prowadzone będą przez doskonałych wykładowców w naszej właściwie przygotowanej bazie dydaktycznej.

Wszelkie informacje dotyczące opłat i programów szczegółowych uzyskają Państwo u konsultanta d/s doskonalenia pani Elżbiety Trojanowicz, tel.435-472 w. 43.

*Łucja Knop
Dyrektor ODN w Słupsku*

OFERTA FORM DOSKONALENIA

Semestr I

I. WARSZTAT PRACY NAUCZYCIELA

1. Kurs metodyczny - WYCHOWANIE W PRZEDSZKOLU

Adresat: nauczyciele przedszkoli i oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych
Liczba godzin: 75

2. Kurs metodyczny-NOWE METODY WCZESNEJ NAUKI CZYTANIA I PISANIA

Adresat: nauczyciele przedszkoli i nauczania początkowego
Liczba godzin: 70

3. Warsztaty - ELEMENTY EDUKACJI GEOGRAFICZNEJ W NAUCZANIU POCZĄTKOWYM

Adresat: nauczyciele nauczania początkowego
Liczba godzin: 30 UWAGA! Zajęcia odbywać się będą w terenie.

4. Warsztaty - ANIMACJE TWÓRCZE I TEATRALNE

Adresat: nauczyciele szkół podstawowych i ponadpodstawowych z przygotowaniem polonistycznym
Liczba godzin: 40

5. Warsztaty - KOMUNIKATYWNE METODY NAUCZANIA JĘZYKÓW OBCYCH

Adresat: nauczyciele języka rosyjskiego szkół ponadpodstawowych
Liczba godzin: 20

6. Kurs metodyczny - REGIONALIZM W NAUCZANIU GEOGRAFII

Adresat: nauczyciele geografii szkół podstawowych i ponadpodstawowych
Liczba godzin: 40 UWAGA! Większość zajęć odbywać się będzie w terenie.

7. Warsztaty - LEKCJE BIOLOGII W TERENIE

Adresat: nauczyciele biologii szkół podstawowych
Liczba godzin: 20

8. Warsztaty - EKSPERYMENT W NAUCZANIU FIZYKI

Adresat: nauczyciele fizyki uczący w szkołach podstawowych bez przygotowania kierunkowego
Liczba godzin: 40

9. Kurs metodyczny - ŚRODOWISKO TECHNICZNE UCZNIÓW I JEGO WPLYW NA FORMY AKTYWNOŚCI TWÓRCZEJ

Adresat: nauczyciele techniki i plastyki uczący w klasach IV- VIII
Liczba godzin: 75

10. Warsztaty -METODY AKTYWIZUJĄCE NA LEKCJACH MUZYKI

Adresat: nauczyciele uczący muzyki w kl. IV - VIII
Liczba godzin: 20

11. Seminarium - ZMIANY W KLASYFIKACJI DZIESIĘTNEJ-UKD

Adresat: nauczyciele bibliotekarze ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych
Liczba godzin: 12 UWAGA! Zajęcia odbywać się będą w terminie 18.09-19.09.1998r. Zgłoszenia prosimy przysyłać na adres ODN do dnia 10.09.1998r.Liczba miejsc ograniczona.

12. Warsztaty - METODY TWÓRCZEGO KIEROWANIA TECHNIKAMI NAUCZANIA I UCZENIA SIĘ

Adresat: nauczyciele bibliotekarze ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych (w przypadku wolnych miejsc - inni zainteresowani nauczyciele)
Liczba godzin: 40

13. Kurs - SYSTEM BIBLIOTEKA SZKOLNA-PROGRAM MOL

Adresat: nauczyciele bibliotekarze wszystkich typów placówek oświatowych, którzy ukończyli kurs komputerowy z zakresu podstaw obsługi komputera
Liczba godzin: 20

14. Kurs specjalny - GIMNASTYKA KOREKCYJNA

Adresat: nauczyciele wychowania fizycznego, nauczania początkowego i nauczyciele przedszkoli
Liczba godzin: 90

II OPIEKA I WYCHOWANIE

15. Warsztaty - TERAPIA DZIECI NADPOBUDLIWYCH

Adresat: pedagodzy, wychowawcy świetlic szkolnych, wychowawcy domów dziecka, internatów i kurs
Liczba godzin: 40

16. Kurs - NOWOCZESNE METODY PRACY WYCHOWAWCZEJ Z KLASĄ

Adresat: nauczyciele - wychowawcy klas ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych
Liczba godzin: 60

17. Warsztaty - ZAJĘCIA INTEGRUJĄCE WYCHOWAWCĘ Z KLASĄ

Adresat: wychowawcy klas starszych ze szkół podstawowych oraz wychowawcy klas ze szkół ponadpodstawowych
Liczba godzin: 20

18. Warsztaty -KOMUNIKACJA W GRUPIE WYCHOWAWCZEJ

Adresat: wychowawcy domów dziecka i innych placówek opiekuńczo - wychowawczych
Liczba godzin: 20

19. Warsztaty - KOMUNIKOWANIE MIĘDZYŁUDZKIE W MIEJSCU PRACY

Adresat: nauczyciele szkół, przedszkoli, dyrektorzy szkół i innych placówek oświatowo - wychowawczych
Liczba godzin: 20

20. Seminarium - WOKÓŁ PRAW DZIECKA

Adresat: nauczyciele - wychowawcy klas ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, pedagodzy szkolni, wychowawcy internatów, domów dziecka, ośrodków wychowawczych
Liczba godzin: 30 UWAGA! Istnieje możliwość zorganizowania zajęć w placówce zainteresowanej przeszkoleniem nauczycieli

III. DIAGNOZOWANIE I OCENIANIE OSIĄGNIĘĆ SZKOLNYCH

21. Kurs - POMIAR DYDAKTYCZNY W PRACY NAUCZYCIELA

Adresat: grupa I-nauczyciele nauczania początkowego, grupa II-nauczyciele przedmiotów humanistycznych, grupa III-nauczyciele przedmiotów matematyczno-przyrodniczych, grupa IV-nauczyciele przedmiotów zawodowych, grupa V-dyrektorzy szkół i wizytatorzy
Liczba godzin: 100

22. Warsztaty - PRACA Z "RAPORTEM BADAŃ KOMPETENCJI UCZNIÓWSZKÓŁ PODSTAWOWYCH"

Adresat: nauczyciele, dyrektorzy szkół podstawowych
Liczba godzin: 20

23. Warsztaty - BADANIE KOMPETENCJI UCZNIÓW Z MATEMATYKI

Adresat: nauczyciele matematyki szkół podstawowych
Liczba godzin: 20

24. Warsztaty - MIERZENIE JAKOŚCI PRACY SZKOŁY

Adresat: dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych, pracownicy nadzoru pedagogicznego
Liczba godzin: 24

IV. DOSKONALENIE ZARZĄDZANIA OŚWIATĄ

25. Kurs- LIDER OŚWIATY GMINNEJ - III EDYCJA

Adresat: radni, pracownicy samorządowi, kadra kierownicza szkół, wyróżniający się nauczyciele
Liczba godzin: 100

26. Warsztaty - LIDER OŚWIATY GMINNEJ - II CZĘŚĆ

Adresat: uczestnicy I i II edycji kursu "LIDER OŚWIATY GMINNEJ"
Liczba godzin: 24

27. Kurs - PROJEKTOWANIE I URUCHAMIANIE ZMIAN

Adresat: wszyscy zainteresowani
Liczba godzin: 40

28. Kurs-LIDER DOSKONALENIA WEWNĄTRZ-SZKOLNEGO - I EDYCJA

Adresat: wicedyrektorzy, wyróżniający się nauczyciele
Liczba godzin: 100

29. Seminarium - REFORMA SYSTEMU OŚWIATY

Adresat: pracownicy i działacze samorządowi odpowiedzialni za funkcjonowanie oświaty - 2 grupy po 20 osób
Liczba godzin: 15

30. Seminarium - REFORMA SYSTEMU EDUKACJI

Adresat: dyrektorzy szkół i innych placówek oświatowych - 11 grup x 20 osób
Liczba godzin: 12

V. SZKOLNICTWO ZAWODOWE.

31. Kurs - REFORMA SZKOLNICTWA ZAWODOWEGO

Adresat: nauczyciele praktycznej nauki zawodu
Liczba godzin: 50

32. Warsztaty - NOWE NORMY W RYSUNKU TECHNICZNYM

Adresat: nauczyciele przedmiotów mechanicznych, elektrycznych, budowlanych, drzewnych
Liczba godzin: 12

33. Kurs - PROGRAMOWANIE OBRABIAREK STEROWANYCH KOMPUTEROWO - TOCZENIE

Adresat: nauczyciele przedmiotów mechanicznych i drzewnych
Liczba godzin: 40

34. Kurs - PROGRAMOWANIE OBRABIAREK STEROWANYCH KOMPUTEROWO - FREZOWANIE

Adresat: nauczyciele przedmiotów mechanicznych
Liczba godzin: 40

VI. EDUKACJA INFORMATYCZNA.

35. Kurs - PODSTAWY OBSŁUGI KOMPUTERA IBM PC

Adresat: nauczyciele różnych specjalności ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz innych placówek oświatowo-wychowawczych, pracownicy administracyjni szkół
Liczba godzin: 40

36. Kurs komputerowy - PODSTAWY UŻYTKOWANIA KOMPUTERA IBM PC

Adresat: zgłoszeni nauczyciele szkół podstawowych biorący udział w szkoleniu w ramach projektu "Pracownia Internetowa w każdej gminie" - 8 grup
Liczba godzin: 35

37. Kurs - OBSŁUGA EDYTORA TEKSTÓW WORD

Adresat: nauczyciele różnych przedmiotów i specjalności, pracownicy administracyjni placówek oświatowo-wychowawczych
Liczba godzin: 40 UWAGA! Warunkiem przyjęcia na kurs jest ukończenie podstawowego kursu komputerowego z zakresu podstaw obsługi komputera

VII. KURSY KWALIFIKACYJNE

38. Kurs - OLIGOFRENOPEDAGOGIKA

Adresat: nauczyciele i wychowawcy ze szkół i placówek specjalnych, a także klas specjalnych integracyjnych oraz inni nauczyciele pracujący z dziećmi upośledzonymi umysłowo. Uczestnikami kursu mogą być nauczyciele z wyższym wykształceniem i przygotowaniem pedagogicznym oraz absolwenci SN ze stażem pracy 20 lat i więcej.
Liczba godzin: 260 UWAGA! Kurs pełnopłatny - 700 zł.

39. KURS PEDAGOGICZNY DLA NAUCZYCIELI PRAKTYCZNEJ NAUKI ZAWODU

Adresat: nauczyciele praktycznej nauki zawodu posiadający świadectwo dojrzałości technikum lub innej szkoły równorzędnej lub posiadający tytuł mistrza w zawodzie, a uzupełniający jedynie brak przygotowania pedagogicznego.

Liczba godzin: 150 UWAGA! Kurs pełnopłatny – 400 zł.

40. KURS PEDAGOGICZNY DLA CZYNNYCH ZAWODOWO NAUCZYCIELI

Adresat: nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących lub teoretycznych przedmiotów zawodowych posiadający wyższe wykształcenie ze specjalnością zgodną lub zbliżoną z nauczaniem przedmiotem a uzupełniający brak przygotowania ogólnego i metodycznego.

Liczba godzin: 270 UWAGA! Kurs pełnopłatny – 600 zł.

41. KURS KWALIFIKACYJNY Z ZAKRESU WYCHOWANIA PRORODZINNEGO

Adresat: nauczyciele z przygotowaniem pedagogicznym uczący przedmiotu "Wiedza o życiu seksualnym człowieka", a nie posiadający kwalifikacji do nauczania tego przedmiotu.

Liczba godzin: 200

VIII. INNE FORMY DOSKONALENIA**42. Seminarium - JAK PRZYGOTOWYWAĆ SIĘ DO ZDOBYWANIA STOPNI SPECJALIZACJI ZAWODOWEJ ?**

Adresat: kadra kierownicza szkół i innych placówek oświatowo-wychowawczych, nauczyciele przedszkoli, szkół podstawowych i ponadpodstawowych różnych specjalności

Liczba godzin: 6

43. Kurs - JĘZYK NIEMIECKI DLA POCZĄTKUJĄCYCH

Adresat: nauczyciele zainteresowani

Liczba godzin: 80 UWAGA! Kurs pełnopłatny – 250 zł.

Semestr II.**1. Kurs- INTEGRACJA W NAUCZANIU POCZĄTKOWYM**

Adresat: nauczyciele nauczania początkowego

Liczba godzin: 100

2. Warsztaty - JAK INTEGROWAĆ TREŚCI PROGRAMOWE W EDUKACJI WCZESNOSZKOLNEJ

Adresat: nauczyciele nauczania początkowego

Liczba godzin: 20

3. Warsztaty - NOWE ZABAWY I ĆWICZENIA PRZY AKOMPANIAMENCIE MUZYKI

Adresat: nauczyciele nauczania początkowego i nauczyciele przedszkoli

Liczba godzin: 20

4. Kurs - REGIONALIZM W NAUCZANIU HISTORII

Adresat: nauczyciele historii ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych

Liczba godzin: 40

5. Kurs - JAK ORGANIZOWAĆ ZAJĘCIA SZKOLNE W RAMACH BLOKU PRZYRODNICZEGO

Adresat: nauczyciele biologii, geografii, fizyki, chemii ze szkół podstawowych

Liczba godzin: 40

6. Warsztaty - DOSKONALENIE PRACY NAUCZYCIELA JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Adresat: nauczyciele języka niemieckiego ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych

Liczba godzin: 40

7. Kurs - LITERATURA NAJNOWSZA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Adresat: nauczyciele języka polskiego oraz nauczyciele bibliotekarze ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych

Liczba godzin: 40

8. Warsztaty - JAK ORGANIZOWAĆ ZAJĘCIA W RAMACH BLOKU ARTYSTYCZNO-SPRAWNOŚCIO - WEGO

Adresat: nauczyciele muzyki, plastyki i techniki – uczący w klasach IV-VIII szkół podstawowych

Liczba godzin: 40

9. Warsztaty - OCENA PISEMNYCH PRAC UCZNIOWSKICH Z ZAKRESU ANALIZY I INTERPRETACJI UTWORÓW LITERACKICH - PROGRAM "NOWA MATURA"

Adresat: nauczyciele języka polskiego szkół średnich uczący w klasach przedostatnich

Liczba godzin: 12

10. Warsztaty - OCENIANIE I RECENZOWANIE PISEMNYCH PRAC EGZAMINACYJNYCH - PROGRAM "NOWA MATURA"

Adresat: nauczyciele matematyki szkół średnich

Liczba godzin: 20

11. Warsztaty - PROGRAM "NOWA MATURA" – 6 grup

Adresat: nauczyciele szkół średnich uczący następujących przedmiotów: historia, biologia, geografia, fizyka, chemia, języki obce

Liczba godzin: 12

12. Kurs - BUDOWANIE ZADAŃ OTWARTYCH I ZAMKNIĘTYCH SPRAWDZAJĄCYCH WIADOMOŚCI I UMIEJĘTNOŚCI UCZNIÓW

Adresat: nauczyciele j. polskiego szkół podstawowych i ponadpodstawowych

Liczba godzin: 80

13. Seminarium - BADANIE KOMPETENCJI UCZNIĄ W SZKOLE PODSTAWOWEJ

Adresat: dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych, nauczyciele szkół podstawowych

Liczba godzin: 10

14. Kurs - POMIAR DYDAKTYCZNY W PRACY NAUCZYCIELA

Adresat: dyrektorzy, wicedyrektorzy, nauczyciele różnych przedmiotów ze szkół podstawowych i ponadpodstawowych, pracownicy nadzoru pedagogicznego

Liczba godzin: 80

15. Kurs - LIDER OŚWIATY GMINNEJ – IV EDYCJA

Adresat: radni, pracownicy samorządowi, kadra kierownicza, wyróżniający się nauczyciele

Liczba godzin: 100

16. Kurs-LIDER DOSKONALENIA WEWNĄTRZ-SZKOLNEGO – II EDYCJA

Adresat: wicedyrektorzy, wyróżniający się nauczyciele

Liczba godzin: 100

17. Kurs - GIMNASTYKA KOREKCYJNA

Adresat: nauczyciele wychowania fizycznego, nauczania początkowego oraz nauczyciele przedszkoli

Liczba godzin: 90

18. Kurs - PRACA W ZESPÓŁACH WYRÓWNAWCZYCH

Adresat: nauczyciele uczący w klasach I - III ze szkół podstawowych

Liczba godzin: 80

19. Warsztaty - JAK TWORZYĆ PROGRAMY WYCHOWAWCZE

Adresat: nauczyciele wszystkich przedmiotów i specjalności uczący w klasach IV - VIII

Liczba godzin: 20

20. Warsztaty - ŚCIEŻKI MIĘDZYPRZEDMIOTOWE W GIMNAZJUM

Adresat: nauczyciele wszystkich przedmiotów i specjalności uczący w szkołach ponadpodstawowych

Liczba godzin: 20

21. KURS PRZYGOTOWAWCZY DLA KANDYDATÓW NA WYCHOWAWCÓW PLACÓWEK WYPOCZYNKU DLA DZIECI I MŁODZIEŻY

Adresat: studenci szkół wyższych, których program obejmuje przygotowanie pedagogiczne, słuchacze kolegiów nauczycielskich, instruktorzy harcerscy, przewodnicy turystyki kwalifikowanej, instruktorzy PTTK

Liczba godzin: 36

22. KURS INSTRUKTAŻOWY DLA KIEROWNIKÓW PLACÓWEK WYPOCZYNKU DZIECI I MŁODZIEŻY

Adresat: nauczyciele, czynni instruktorzy harcerscy, inne osoby posiadające co najmniej 3-letni staż pracy opiekuńczo-wychowawczej lub dydaktyczno-wychowawczej

Liczba godzin: 10

Wzór**ZGŁOSZENIE**

NA DOSKONALENIE PROWADZONE PRZEZ OŚRODEK DOSKONALENIA NAUCZYCIELI w Słupsku

NAZWISKO

IMIĘ

DATA URODZENIA:

DZIEŃ MIESIĄC ROK

MIEJSCE URODZENIA

WYKSZTAŁCENIE

NAZWA UKOŃCZONEJ UCZELNI

WYDZIAŁ / KIERUNEK

ROK UKOŃCZENIA

NAZWA SZKOŁY/PLACÓWKI

MIEJSCOWOŚĆ KOD

ULICA TELEFON

STANOWISKO/NAUCZANY PRZEDMIOT

STAŻ PRACY PEDAGOGICZNEJ

ADRES ZAMIESZKANIA/MIEJSCOWOŚĆ

KOD ULICA TELEFON

WYBRANA FORMA DOSKONALENIA

.....

DATA, PODPIS I PIECZĄTKA

DATA I PODPIS

DYREKTORA

ZGŁASZAJĄCEGO SIĘ

Podyplomowe Studium Pedagogiki Korekcyjno - Kompensacyjnej

UMK w Toruniu ogłasza przyjęcie na rok 1998/99 na Podyplomowe Studium Pedagogiki Korekcyjno - Kompensacyjnej o profilu: terapia pedagogiczna uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, przeznaczone jest przede wszystkim dla nauczycieli z tytułem magistra: nauczania początkowego, wychowania przedszkolnego i pedagogiki. W wyjątkowych przypadkach o przyjęcie mogą ubiegać się nauczyciele z wykształceniem wyższym różnych specjalności zainteresowani pomocą psychologiczną wobec uczniów w szkołach podstawowych.

Ukończenie Studium będzie podstawą do nadania kwalifikacji nauczyciela - terapeuty. Program zajęć ma charakter interdyscyplinarny i zawiera się w 10 blokach tematycznych realizowanych w systemie wykładów, ćwiczeń audytoryjnych, ćwiczeń laboratoryjnych i praktyk terenowych oraz konwersatoriów i seminariów dyplomowych.

Ramowy program w wymiarze 430 godzin obejmuje następujące przedmioty:

1. wybrane zagadnienia z pedagogiki specjalnej,
2. wybrane zagadnienia z pediatrii i neuropsychiatrii wieku rozwojowego,
3. terapia pedagogiczna specyficznych trudności w uczeniu się,
4. wybrane zagadnienia z logopedii i logorytmiki,
5. arteterapia,
6. terapia przez muzykę,
7. psychoprofilaktyka i poradnictwo wychowawcze,
8. wybrane zagadnienia z gimnastyki korekcyjno - kompensacyjnej,
9. praktyki terenowe,
10. seminarium dyplomowe.

Studium jest 3 -semestralne, zajęcia odbywać się będą 1 raz w miesiącu systemem piątkowo - sobotnim. Oprócz tego przewidziane są tygodniowe zjazdy w czasie ferii letnich i zimowych. Koszt I semestru wynosi 750 zł, II - 810zł, III - 880 zł.

Wszelkich informacji udziela sekretariat Instytutu Pedagogiki (studia zaoczne), ul. Asnyka 2, tel. 61-14-668, oraz wtorki - od 11.00 -12.00 - tel. 61-14-672 - pok.151. Osoby zainteresowane proszone są o złożenie odpisu dyplomu magisterskiego, podania oraz kwestionariusza osobowego do dnia 15 grudnia 1998 roku. Warunkiem podjęcia nauki będzie wynik rozmowy kwalifikacyjnej.

Przedmiot:**„Wiedza o życiu seksualnym człowieka”**

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 kwietnia 1998 r. zostawia dyrektorom swobodę w wyborze terminu realizacji obowiązujących zagadnień w zakresie przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka”. Zatem stosownym czasem będzie realizacja programu zarówno w pierwszym jak i w drugim semestrze.

Dodatkowe środki finansowe przeznaczone na organizację zajęć tego przedmiotu w roku 1998 decyzją Ministra Finansów, przekazane zostały samorządom, kuratoriom i placówkom oświatowym w dziale: wydatki rzeczowe (a nie płace). Pozwala to na pokrycie kosztów prowadzenia zajęć tylko w tym przypadku, gdy realizowane one będą na podstawie umowy - zlecenia lub umowy o dzieło. Z drugiej strony Karta Nauczyciela nie przewiduje zatrudniania nauczycieli na takiej umowie. Praktycznie do końca 1998 roku nie można więc tych dodatkowych środków przeznaczyć na płace dla nauczycieli prowadzących zajęcia z wiedzy o życiu seksualnym człowieka. Samorządy gminne mogą jednak dokonać przeniesienia tych środków z działu wydatki rzeczowe do działu płace.

Rozporządzenie MEN z dnia 21 kwietnia 1998 roku w sprawie wprowadzenia do nauczania szkolnego przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka” oraz zakresu jego treści programowych określa w paragrafie 5 kwalifikacje osób, które mogą prowadzić zajęcia z tego przedmiotu. W I semestrze roku szkolnego 1998/99 należy skierować najbardziej doświadczonych nauczycieli, mających najlepszy kontakt z młodzieżą, na kursy doskonalące, uzupełniające lub kwalifikacyjne. Wyjątkowo w tym roku szkolnym zajęcia z tego przedmiotu mogą prowadzić osoby nie posiadające dokumentu stwierdzającego nabycie kwalifikacji, pod warunkiem, że podejmą stosowne doskonalenie i uzyskają akceptację zainteresowanych rodziców.

Można powierzyć prowadzenie zajęć jednemu specjalistcie, zatrudniając go w wymiarze co najmniej pół etatu. Istnieje wtedy możliwość uzupełniania etatu w innych szkołach.

Zagadnienia objęte przedmiotem „Wiedza o życiu seksualnym człowieka” należy skorelować z programem wychowawczym danej klasy. Wynika z tego, że osoba prowadząca zajęcia z tego przedmiotu powinna współpracować z wychowawcą klasy. Z rozporządzenia MEN wynika też obowiązek dokonania stosownych uzgodnień z rodzicami uczniów.

Adam Sasiuk

*konsultant ds. wdrożenia przedmiotu
„Wiedza o życiu seksualnym człowieka”*

Wzór deklaracji rodziców

„Państwa strony podejmą wszelkie możliwe starania dla pełnego uznania zasady, że oboje rodzice ponoszą wspólną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. Rodzice lub

w określonych przypadkach opiekunowie prawni ponoszą główną odpowiedzialność za wychowanie i rozwój dziecka. jak najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka ma być przedmiotem ich największej troski” (Międzynarodowa Konwencja Praw dziecka. Art. 18)

„Rodzice, ponieważ dali życie dzieciom, mają pierwotne, niezbywalne prawo i pierwszeństwo do wychowania potomstwa i dlatego muszą być uznani za pierwszych i głównych jego wychowawców (...). W szczególności wychowanie seksualne, stanowiące podstawowe prawo rodziców, winno dokonywać się zawsze pod ich troskliwym kierunkiem, zarówno w domu, jak i wybranych przez nich ośrodkach wychowawczych”. (Karta Praw rodziny. Art.5)

Deklaracja rodziców

Będąc odpowiedzialnym za wychowanie mojego dziecka wyrażam zgodę / nie wyrażam zgody

(deklarowaną odpowiedź należy podkreślić)

na uczestnictwo.....

(imię i nazwisko dziecka, klasa)

w zajęciach przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka”

realizowanym przez.....

data i podpis

Proponowane opracowania**Książki dla ucznia**

1. Fijałkowski Włodzimierz, Jędrzejewska - Wróbel Roksana: *Oto jestem !* Ilustrowana opowieść o pierwszych miesiącach życia człowieka. Wydawnictwo Makmed, Gdańsk 1998 (Publikacja przeznaczona dla uczniów młodszych klas szkoły podstawowej).
2. Grabowscy Madalena i Wiesław, Niemyscy Anna i Marek, Wołochowiczowie Mariola i Piotr: *Zanim wybierzesz...* Przygotowanie do życia w rodzinie - podstawy wychowania seksualnego dla szkół ponadpodstawowych. Wydawnictwo Szkolne PWN, Warszawa 1998r
3. Król Teresa (red.): *Wędrując ku dorosłości*. Przygotowanie do życia w rodzinie dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej. Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków 1997
4. Pulikowski Jacek, Urbaniakowie Grażyna i Andrzej: *Młodzi i miłość*. Oficyna Współczesna, Wrocław 1997 (książka dla młodzieży w ujęciu katolickim).
5. Ryś Maria (oprac.) *O miłości, małżeństwie i rodzinie*. Przygotowanie do życia w rodzinie dla młodzieży szkół ponadpodstawowych. Oficyna Wydawnicza - Poligraficzna "ADAM", Warszawa 1998
6. Sławiński Stanisław: *Dojrzewać do miłości*. Rozmowy o samowychowaniu. Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 1990 (przygotowywane wznowienie).

Programy, scenariusze i materiały dla nauczycieli

1. Augustyn Józef: *Integracja seksualna*. Przewodnik w poznawaniu i kształtowaniu własnej seksualności. Wydawnictwo WAM, Kraków 1998 (w ujęciu katolickim, przeznaczona również dla rodziców)
2. Braun - Gałkowska Maria: *W tę samą stronę*. Książka dla nauczycieli o wychowaniu i lekcjach wychowawczych, tom 1-2 *Antologia tekstów do lekcji wychowawczych*. Wydawnictwo Krupski i S-ka, Warszawa 1994

3. Grabowscy Madalena i Wiesław, Niemyscy Anna i Marek, Wołochowiczowie Mariola i Piotr: *Program działań wychowawczych dla szkół ponadpodstawowych*. Wydawnictwo AND, Warszawa 1994 (przygotowywane wznowienie)
4. Król Teresa, Maśnik Krystyna, Węglarczyk Grażyna: *Propozycje programów wychowania prorodzinnego dla klas IV-VIII*. Oficyna Wydawnicza "Impuls", Kraków 1996.
5. Kwiek Maria, Nowak Iwona: *Dorastanie do miłości*. Propozycje działań wychowawczych dla uczniów klas IV-VIII szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wydanie 2 poszerzone. Oficyna Współczesna, Wrocław 1994
6. Miazgowiec Janina (red.): *Wychowanie prorodzinne i seksualne*. Scenariusz lekcji. Materiał pomocnicze dla nauczycieli szkół podstawowych i ponadpodstawowych. Wydawnictwo "Pamiętnik Rodzin", Katowice 1998 (przygotowane do druku).
7. Ostrowska Krystyna, Ryś Maria (red.): *Przygotowanie do życia w rodzinie*. Materiały pomocnicze dla nauczycieli i wychowawców. Oficyna Wydawnicza - Poligraficzna "Adam", Warszawa 1997
8. Papis Wanda Elżbieta: *Życie i miłość. Część I. Wzrastam w mądrości*. Poradnik dla nauczycieli i Książka dla ucznia z ćwiczeniami na godziny wychowawcze. Wydawnictwo "Busola", Warszawa 1996 (program wychowawczy do realizacji po ukończeniu warsztatu).

Wychowanie prorodzinne i seksualne - wykaz uczelni

Częstochowa: Przygotowanie do życia w rodzinie. Wyższa Szkoła Języków obcych i Ekonomii, ul. Pułaskiego 4/6, 42-200 Częstochowa, tel. (034) 24-45-36, 24-96-62

Gdańsk: Podyplomowe Studium Wychowania do Życia w Rodzinie. Uniwersytet Gdański, Wydział Nauk Społecznych - Instytut Pedagogiki, ul. B. Krzywoustego 19, 80-952 Gdańsk-Oliwa, tel. (058) 557-20-475, 527-21-12

Kraków: Studium Podypolowe "Wychowanie Prorodzinne" Katedra Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN, ul. Ingrardena 4, 30-084 Kraków, tel. (012) 634-26-24 w. 414, 415

Kraków: Podypolowe Studium Wychowania Prorodzinnego. Papieska Akademia Teologiczna, ul. Franciszkańska 1, 31-004 Kraków

Kraków: Studium Podypolowe "Wychowanie zdrowotne i prorodzinne" Instytut Biologii wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN, ul. Podbrzezie 3, 30-084 Kraków, (012) 422-07-55 lub (012) 422-26-86

Lublin: Międzyzakładowe Podyplomowe Studium Rodziny. KUL, al. Raławickie 14, 20-950 Lublin, tel. (081) 833-08-29

Olsztyn: Podypolomowe Studium Wychowania Rodzinnego i Seksualnego. Zakład Psychologii Wyższej Szkoły Pedagogicznej, ul. Głowackiego 17, 10-447 Olsztyn, tel. (089) 527-26-15

Opole: Podyplomowe Studium Rodziny. Uniwersytet Opolski, Wydział Teologiczny, ul. Drzymały 1a, 35-342 Opole, tel. (077) 53-72-22, 54-93-84

Ostrowiec Świętokrzyski: Studium Podyplomowe "Pedagogika rodziny z wiedzą o życiu seksualnym człowieka". Wyższa Szkoła Biznesu i Przedsiębiorczości, Osiedle Pułanki 28, 20-400 Ostrowiec Świętokrzyski, tel. (047) 263-21-10, 263-21-20

Poznań: Podypolomowe Studium "Edukacja do życia w rodzinie" - Wydział Biologii im. Adama Mickiewicza, ul. Fredy 10, 61-701 Poznań, tel. (061) 652-11-16 w. 274

Siedlce: Podypolomowe Studium "Wiedza o życiu seksualnym człowieka" - Wydział Humanistyczny Wyższej Szkoły Rolniczo - Pedagogicznej, ul. Żytnia 23, 08-110 Siedlce, tel. (025) 44-10-11 w. 1706

Tarnów: Studium Podypolomowe "Wychowanie Prorodzinne" Katedra Pedagogiki Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. KEN w Krakowie oraz Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Tarnowie, ul. Nowy Świat 30, 33-100 Tarnów, tel. (014) 751-38-99

Warszawa: Podypolomowe Studium Nauk o Rodzinie. Instytut Studiów nad Rodziną Akademii Teologii Katolickiej, ul. Baczyńskiego 9, 05-120 Łomianki k. Warszawy, tel. (022) 751-38-99

Warszawa: Podypolomowe Studium Wychowania Seksualnego. Wydział Rehabilitacji Ruchowej Akademii Wychowania Fizycznego, ul. Marymoncka 34, 01-800 Warszawa, tel. (022) 834-06-36

Warszawa: Podypolomowe Studium Wychowania Seksualnego Uniwersytet Warszawski, Wydział Pedagogiczny, ul. Mokotowska 16/20, 00-561 Warszawa, tel. (022) 629-51-72

Dodatkowy Konkurs Projektów

Dział I. Międzynarodowe Wymiany i Staże

Programu Unii Europejskiej Leonardo da Vinci na rzecz wdrożenia polityki Wspólnot Europejskich w dziedzinie kształcenia i szkolenia zawodowego

Krajowe Biuro Programu (KBP) Unii Europejskiej Leonardo da Vinci ogłasza DODATKOWY konkurs projektów na rok 1998 w ramach Programu LEONARDO DA VINCI. Konkurs obejmuje projekty międzynarodowych wymian i staży w Dziale I. Rozwój i doskonalenie krajowych systemów kształcenia i szkolenia zawodowego, a w nim:

- I.1.2.a Międzynarodowe staże dla uczniów i absolwentów szkół zawodowych wchodzących na rynek pracy; krótkoterminowe (3-12 tygodni) oraz długoterminowe (3-9 miesięcy)
- I.1.2.b Międzynarodowe staże dla młodych pracowników i nie pracujących, mające na celu doskonalenie kwalifikacji oraz uzupełnienie przygotowania do zawodu; długoterminowe (3-12 miesięcy)
- I.1.2.c Program wymiany kadry zajmującej się nauczaniem zawodu, planowaniem i organizacją szkoleń (wymiana między przedsiębiorstwami i instytucjami edukacyjnymi); krótkoterminowe (2-8 tygodni).

Program LEONARDO DA VINCI dofinansowuje:

- granty dla uczestników staży i wymiany do 5000 ECU na osobę. Maksymalne dofinansowanie jest możliwe tylko w przypadku wymiany i staży długoterminowych (12 miesięcznych);
- ogólne koszty organizacji do 200 ECU na uczestnika stażu lub wymiany. Kwota ta nie może przekroczyć 25 000 ECU rocznie na organizatora projektu.

Wysokość dofinansowania projektów wymiany i staży zależy od ich długości.

Zgodnie z ogłoszeniem Komisji Europejskiej z dnia 9 grudnia 1997r. w konkursie projektów 1998r. obowiązują następujące priorytety:

1. nabywanie nowych umiejętności;
2. tworzenie ściślejszych powiązań pomiędzy przedsiębiorstwami a instytucjami kształcenia i szkolenia zawodowego;
3. zwalczanie ograniczeń w dostępie do rynku pracy i życia zawodowego;
4. promowanie inwestowania w zasoby ludzkie;
5. promowanie dostępu do nowych umiejętności za pomocą narzędzi typowych dla społeczeństwa informacyjnego (w ramach uczenia się przez całe życie).

Termin składania projektów upływa z dniem 9 października 1998r. o godz. 18.00. Szczegółowych informacji o Programie Leonardo da Vinci oraz konkursie projektów na rok 1998 udziela: Krajowe Biuro Programu Leonardo da Vinci, Biuro Koordynacji Kształcenia Kadr Fundacji „Fundusz Współpracy”, ul. Koszykowa 79, 02-008 Warszawa, tel. (022) 622-48-46, faks: (022) 625-28-05, e-mail: bkkk@cofund.org.pl. Informacje o programie dostępne są na stronach WWW Funduszu Współpracy: <http://www.cofund.org.pl/bkkk> lub poprzez serwer Komisji Europejskiej: <http://europa.eu.int/en/comm/dg22/leonardo.html>

Program Unii Europejskiej Leonardo da Vinci

Kto może zgłosić projekt: Program jest przeznaczony dla wszystkich instytucji zaangażowanych w rozwój kształcenia i szkolenia zawodowego. Mogą w nim uczestniczyć np. * placówki oświatowe/firmy szkoleniowe, ośrodki lub instytucje naukowe - badawcze; * przedsiębiorstwa sektora publicznego i prywatnego; * partnerzy społeczni; * władze publiczne; * inne instytucje. Wnioski mogą składać tylko osoby prawne.

Które kraje uczestniczą w programie: * 15 krajów członkowskich UE (uczestnictwo w projekcie reprezentanta jednego z tych krajów jest obligatoryjne); * państwa Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (European Free Trade Association) należące do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (European Economic Area) - Islandia, Liechtenstein, Norwegia; * państwa Europy Środkowej i Wschodniej - Węgry, Rumunia, Czechy, Polska, Słowacja; * Cypr.

Zapraszamy do Krajowego Biura Programu Leonardo da Vinci, które: * udziela szczegółowych informacji nt. programu, warunków konkursu projektów oraz udostępni formularze zgłoszeniowe; * służy radą w opracowaniu propozycji projektu i przygotowaniu formalnych wniosków o dofinansowanie staży z funduszy Programu; * pomaga w znalezieniu partnerów w innych krajach uczestniczących w programie.

Podsumowanie konkursu “KANGUR ’98”

W dniu 28.V.br w sali audytorijnej Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku odbyło się spotkanie, podczas którego podsumowano konkurs “KANGUR ’98” w woj. słupskim. Obecni byli najlepsi uczestnicy konkursu, ich opiekunowie, najbliżsi. Wicekurator oświaty, mgr Sławomira Szmielińska oraz członkowie Wojewódzkiego Komitetu Organizacyjnego “Kangura”, mgr Jerzy Paczkowski i mgr Bogusława Bykowska wręczyli nagrody 65 najlepszym laureatom konkursu (tj. tym uczniom, którym przyznano wycieczki i tzw. nagrody duże). Pozostałe nagrody odbierali opiekunowie w późniejszym terminie.

W tegorocznej - czwartej już w woj. słupskim - edycji konkursu udział wzięło ok. 4900 uczniów ze 169 szkół. Eliminacje konkursowe w formie jednorazowego testu wyboru

przeprowadzone zostały w dniu 20.III.br. w 123 szkołach - tzw. “punktach kangurowych”.

Nagrody za bardzo dobre wyniki przyznano 172 uczniom (z 62 szkół), w tym 18 nagród w formie wycieczki zagranicznej bądź obozu naukowego (Heide-Park w Niemczech, Zakopane, Czechy, Węgry). Ponadto za dobre wyniki w konkursie przyznano dyplomy 261 uczniom (z 69 szkół). Szkołom, które nie otrzymały nagród, przyznano uczniom 108 dyplomów za uzyskanie najlepszego wyniku w szkole - dołączono do nich książeczkę “Miniatury matematyczne”.

Łącznie 541 uczniom przyznano nagrody i dyplomy.

Maksymalna liczba punktów uzyskana przez uczniów w woj. słupskim wg poszczególnych klas - poniżej:

szkoły podstawowe

- klasa 3 - 95,00 pkt. Borys Piechowski (SP-5 Lębork)
- klasa 4 - 105,00 pkt. Jędrzej Wichkowski (SP-1 Bytów)
- klasa 5 - 128,00 pkt. Barbara Biela (SP Poblocie)
- klasa 6 - 150,00 pkt. Łukasz Graliński (SP-3 Sławno)
- klasa 7 - 126,00 pkt. Piotr Bykowski (SP-4 Lębork)
- klasa 8 - 130,00 pkt. Mariusz Sawicki (SP Wrześnica)

szkoły ponadpodstawowe

- klasa I - 129,75 pkt. Wojciech Majchrowski (II LO Słupsk)
- klasa II - 92,75 pkt. Jacek Kowalski (II LO Słupsk)
- klasa III - 88,75 pkt. Krzysztof Ruciński (II LO Słupsk)
- klasa IV - 133,75 pkt. Łukasz Kłosowski (I LO Lębork)

Dla porównania: maksymalna liczba punktów do uzyskania:

- klasy 3-4 (szk. podst.) - 105,00 pkt.
- klasy 5-8 (szk. podst.) - 150,00 pkt.
- klasy I-IV (szk. ponadpodst.) - 150,00 pkt.

Nauczyciele odpowiedzialni za organizację i przebieg konkursu matematycznego “KANGUR ’98” wszystkich szkół biorących w nim udział otrzymają w październiku br. książeczkę pt. “Miniatury matematyczne”, fundowaną przez Krajowy Komitet “Kangura” w Toruniu - jako formę podziękowania - natomiast szczególnie wyróżniający się “Dyplomami uznania”.

Tak duża popularność konkursu oraz wysokie wyniki uzyskiwane przez uczniów są w dużej mierze zasługą nauczycieli matematyki. Dzięki nim wzrosła liczba uczniów szkół średnich uczestniczących w konkursie. Coraz więcej jest zgłaszających się szkół wiejskich. Sprawna organizacja i przebieg konkursu to zasługa tychże nauczycieli, a także dyrektorów szkół - zwłaszcza tych, w których przeprowadzane były eliminacje testowe. Bez akceptacji i wsparcia ze strony dyrektorów konkurs nie mógłby się odbyć.

Wojewódzki Komitet Organizacyjny Międzynarodowego Konkursu Matematycznego “KANGUR” pragnie przekazać podziękowania wszystkim nauczycielom matematyki i dyrektorom szkół, a także wizytatorom oddziałów KO za popularyzację konkursu i pomoc organizacyjną, w szczególności zaś dyrekcji Zespołu Szkół Zawodowych Nr 1 w Słupsku (“Elektrykowi”) za to, że po raz drugi gościli w swych murach “kangurowców”.

*mgr Jerzy Paczkowski
doradca metodyczny matematyki*

Udział i osiągnięcia uczniów szkół ponadpodstawowych w konkursach i olimpiadach wiedzy i umiejętności. (dane z informacji nadesłanych przez szkoły)

L.p	Konkurs	Szkoła	Osiągnięcie
1	Międzywojewódzki Konkurs o Tytuł Najlepszej Uczennicy w zawodzie krawiec o-dzieży damskiej lekkiej	Zespół Szkół Mechanicznych w Miastku	Krzyżanowska Małgorzata - III klasa, laureatka
2	Wojewódzki Turniej Wiedzy Fizycznej	ZSZ nr 1 w Słupsku	Stępniewski Grzegorz - V miejsce zespołowo - IV miejsce
3	Międzyszkolny Wojewódzki Konkurs Matematyczny klas I i II	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku	udział 3 uczniów
		Zespół Szkół Rolniczych w Łodzierzy III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	wyróżnienie w konkursie na szczeblu wojewódzkim udział Marty Pęcek i Elżbiety Sobczyk z klasy II b
4	Międzynarodowy Konkurs Matematyczny "Kangur"	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku	udział 36 uczniów - 2 nagrody, 5 dyplomów
		Zespół Szkół Rolniczych w Łodzierzy	wyróżnienie w konkursie na szczeblu wojewódzkim
		Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	udział Macieja Brzezińskiego z klasy I TA
		III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Barbary Zabko, Katarzyny Zabko i Patrycji Kolańskiej w grupie "Student" oraz Grzegorza Pieńka, Tomasza Załuskiego, Izabeli Żmijewskiej, Małgorzaty Kuli i Piotra Graczyka w grupie "Junior"
5	Rejonowe Mistrzostwa Pierwszej Pomocy Przedmedycznej PCK	ZSZ nr 1 w Słupsku	udział na szczeblu rejonowym
		Zespół Szkół Drzewnych w Słupsku	III miejsce drużynowo
		Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	I miejsce drużynowo na szczeblu lokalnym i okręgowym, V miejsce w kraju
		Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie	III miejsce drużynowo na szczeblu okręgowym
6	Miejska Olimpiada Młodzieży Szkół Ponadpodstawowych	ZSZ nr 1 w Słupsku	zespołowo - IV miejsce szachy - II miejsce piłka siatkowa - III miejsce piłka koszykowa chłopców - II miejsce pływanie chłopców - II miejsce
		Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku	zespołowo chłopcy - II miejsce
		Zespół Szkół Mechanicznych w Słupsku	zespołowo - III miejsce
		Zespół Szkół Drzewnych w Słupsku	III miejsce w halowej piłce nożnej zespołowo - V miejsce chłopców i VII miejsce dziewcząt lekka atletyka chłopców - III miejsce sztafeta 4x400 chłopców - II miejsce
		ZSZ nr 1 w Słupsku	piłka siatkowa - III miejsce piłka koszykowa chłopców - VI miejsce
		Zespół Szkół Mechanicznych w Słupsku	piłka siatkowa - II miejsce
		ZSZ nr 1 w Słupsku	II miejsce
		ZSZ nr 1 w Słupsku	II miejsce
7	Mistrzostwa Województwa	ZSZ nr 1 w Słupsku	piłka siatkowa - III miejsce piłka koszykowa chłopców - VI miejsce
		Zespół Szkół Mechanicznych w Słupsku	piłka siatkowa - II miejsce
8	XIII Wojewódzkie Zawody Ratowników Wodnych	Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku	II miejsce
9	XI Olimpiada Wiedzy Ekonomicznej	Zespół Szkół Ekonomicznych w Łęborku	udział 5 uczniów w zawodach okręgowych II stopnia
10	IV Wojewódzki Konkurs na Najlepszą Pracę Dyplomową	Zespół Szkół Ekonomicznych w Łęborku	Katarzyna Kaczmarek i Monika Reszczyńska - I miejsce w kategorii: pozostałe dziedziny
		Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku	Patrycja Fons i Dominika Bogdanowicz - I miejsce w kategorii: budownictwo i architektura
		Technikum Przemysłu Skózanego w Słupsku	Anna Dąbrowska - I miejsce w kategorii: chemia i przemysł lekki
		Zespół Szkół Zawodowych nr 1 w Słupsku	Piotr Kudrymski i Karol Tomasiński - I miejsce w kategorii: elektronika i elektrotechnika
		Zespół Szkół Rolniczych w Słupsku	Monika Jasnoch: I miejsce w kategorii: ochrona środowiska
		Zespół Szkół Gastronomicznych i Hotelarskich w Słupsku	Renata Jankowska - I miejsce w kategorii: przemysł rolno-spożywczy oraz wyróżnienie na eliminacjach centralnych
		Zespół Szkół Rolniczych w Łodzierzy	udział
11	XXIV Olimpiada Geograficzna i Nautologiczna	Zespół Szkół Ekonomicznych w Łęborku	Arkadiusz Mielewczyk - wyróżnienie w zawodach II stopnia
12	Strzelectwo	Zespół Szkół Ekonomicznych w Łęborku	I miejsce drużynowo w kategorii dziewcząt i chłopców w wojewódzkich mistrzostwach o "Srebrne Muszkiety"

			II miejsce w kategorii dziewcząt i chłopców w zawodach makroregionu pomorskiego o "Srebrne Muszkiety"
			V miejsce w kategorii dziewcząt oraz VIII miejsce w kategorii chłopców w XXXVII centralnych zawodach strzeleckich o "Srebrne Muszkiety"
13	Konkurs Wiedzy o Węgrzech	Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Rolniczych w Łęborku	Izabella Bronowicka - klasa II b - I miejsce - opiekun: mgr Maria Siejko
			Przemysław Brozdowski - klasa II b - I miejsce - opiekun: mgr Maria Siejko
		Technikum Rolnicze w Zespole Szkół Rolniczych w Łodzi	Andrzej Misiewicz - klasa II - I miejsce - opiekun: mgr Grzegorz Jończyk
			Małgorzata Franków - klasa III - I miejsce - opiekun: mgr Grzegorz Jończyk
		Liceum Agrobiznesu w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku	Ewelina Próchnicka - klasa I - I miejsce - opiekun: mgr Stanisław Turczyk
		Technikum Ochrony Środowiska w Zespole Szkół Rolniczych w Słupsku	Małgorzata Stepniewska - klasa II - I miejsce - opiekun: mgr Stanisław Turczyk
		Liceum Ekonomiczne w Zespole Szkół Rolniczych w Łęborku	Sebastian Jabłoński - klasa II b - I miejsce - opiekun: mgr Maria Siejko
		Technikum Inżynierii Środowiska i Melioracji w ZSRolniczych w Sławnie	Kamilla Choina - klasa II - III miejsce - opiekun: mgr Krystyna Ziarkiewicz
14	IV Ogólnopolski Turniej Szkół Rybackich	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	zespołowo - II miejsce na szczeblu centralnym
15	XI Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Budowlanych	Technikum Budowlane w Słupsku	Michał Tyszka - klasa Vb - finalista etapu centralnego - opiekun: Arkadiusz Woś
16	XXIV Olimpiada Wiedzy Technicznej	Technikum Budowlane w Słupsku	Michał Tyszka - klasa Vb - laureat etapu okręgowego - opiekun: Arkadiusz Woś
			Grzegorz Juszczyński - klasa Vb - laureat etapu okręgowego - opiekun: Arkadiusz Woś
17	Turniej Budowlany	Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku	Piotr Skrzyniarz - klasa III - I miejsce w zawodach okręgowych - opiekun: M. Nickel
			Dawid Bloch - klasa III - I miejsce w zawodach okręgowych - opiekun: M. Nickel
			Mariusz Rokita - klasa III - VI miejsce w zawodach centralnych - opiekun: M. Nickel
			Daniel Ziomek - klasa III - VI miejsce w zawodach centralnych - opiekun: M. Nickel
		Zespół Szkół Budowlanych w Łęborku	Grzegorz Dźwiniel i Marcin Lica - klasa murarz - X miejsce w etapie centralnym (II miejsce w kraju pod względem umiejętności praktycznych)
			Remigiusz Kowalik i Krzysztof Miszka - klasa stolarz - I miejsce na szczeblu okręgowym
18	Halowy Turniej Piłki Nożnej Chłopców	Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku	II miejsce, opiekun: Wł. Dykty
19	Zawody strefowe "Sprawni jak żołnierze"	Zespół Szkół Budowlanych w Słupsku	II miejsce chłopców, opiekun: Cz. Łachan
		Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	II miejsce na szczeblu rejonowym
20	Turniej Motoryzacji oraz Międzywojewódzki Konkurs "Bezpieczeństwo w Ruchu Drogowym"	Zespół Szkół Mechanicznych w Słupsku	drużynowo - I miejsce na szczeblu wojewódzkim, V miejsce na szczeblu strefowym
		Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	II miejsce na szczeblu okręgowym
		Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie	Tomasz Antonowicz - III miejsce
21	XLIII Eliminacje Ogólnopolskiego Konkursu Recytatorskiego	Zespół Szkół Drzewnych w Słupsku	Anna Darul - klasa III TM a - wyróżnienie
		I LO w Słupsku	Anna Muchnicka - nagroda w kategorii "poezja śpiewana"
22	Turniej Szachowy o Mistrzostwo Miasta Słupska	Zespół Szkół Drzewnych w Słupsku	Michał Bylica - klasa II TMb - I miejsce
23	Konkurs Sprawności Praktycznej w Zawodzie Stolarz dla uczniów szkół zasadniczych Pomorza Środkowego	Zespół Szkół Drzewnych w Słupsku	Paweł Olechnowicz (III f), Daniel Chwarzyński (III g), Tomasz Mazurkiewicz (III e) - I miejsce drużynowo
			Daniel Chwarzyński - I miejsce indywidualnie
24	konkurs historyczny "Jak widzę pocztę XXI wieku"	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	wyróżnienie na szczeblu wojewódzkim

25	Ogólnopolska Olimpiada Języka Niemieckiego	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	udział w konkursie na szczeblu okręgowym
		III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Joanny Wydmuch, Jacka Rogowskiego i Jacka Bieleckiego w konkursie na etapie szkolnym
26	Wojewódzki Turniej Historyczny "Losy Żołnierza Polskiego"	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	udział w konkursie na szczeblu wojewódzkim
27	Międzywojewódzki Konkurs Orki	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	V miejsce na szczeblu okręgowym
28	II Wojewódzki Konkurs "Bezpieczna Praca w Rolnictwie"	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	I miejsce na szczeblu wojewódzkim
29	Ogólnopolski Turniej Wiedzy Motoryzacyjnej	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	VI miejsce na szczeblu wojewódzkim
30	III Międzywojewódzki Konkurs "Bezpieczeństwo, Higiena i Prawo Pracy w Rolnictwie"	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	I miejsce na szczeblu wojewódzkim oraz udział w konkursie na szczeblu okręgowym
		Zespół Szkół Rolniczych w Lęborku	Rafał Gadula – I miejsce (szczebel okręgowy)
		Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie	Sylwia Bogdańska – II miejsce (szczebel okręgowy), Agnieszka Wera – IV miejsce (szczebel okręgowy), Adam Pruske – V miejsce (szczebel okręgowy)
		ZS Ekonomiczno – Rolniczych w Bytowie	Anna Kapeluch – III miejsce (szczebel okręgowy)
31	XXII Olimpiada Wiedzy i Umiejętności Rolniczych	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	laureaci na szczeblu okręgowym (zdobycie indeksów szkół wyższych)
		Technikum Rolnicze przy ZSR w Słupsku	K. Wiczowski – III miejsce w bloku tematycznym: produkcja roślinna (szczebel okręgowy)
		Technikum Ogrodnicze przy ZSR w Słupsku	A. Wielikdzien – II miejsce w bloku: ogrodnictwo (szczebel okręgowy)
		Technikum Technologii Żywności w ZSR w Lęborku	R. Cieśla – III miejsce w bloku; żywienie człowieka i gospodarstwo domowe; Beata Laddach – V miejsce w tym samym bloku (oboje na szczeblu okręgowym)
		Zespół Szkół Rolniczych w Sławnie	Piotr Gajewicz, Barbara Marszałek i Dorota Mróz – zdobycie indeksów szkół wyższych (szczebel okręgowy)
32	Olimpiada ochrony środowiska	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	udział w konkursie na szczeblu okręgowym
33	Konkurs wiedzy o zdrowiu	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	II miejsce na szczeblu rejonowym
34	XIII Wojewódzka Olimpiada Wiedzy Ekologicznej	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	udział w konkursie na szczeblu wojewódzkim
35	Ogólnopolska Olimpiada Wiedzy o AIDS	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	I miejsce na szczeblu rejonowym
36	Turniej Wiedzy o Miastku	Zespół Szkół Rolniczych w Łodzi	II miejsce na szczeblu rejonowym
37	XVIII Olimpiada Położnicza	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	laureaci III etapu: Irena Kosnowska, Judyta Visioli, Małgorzata Barska
38	Szkolny konkurs wiedzy na temat AIDS	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	laureaci: Monika Dobruk, Katarzyna Nizioł, Agnieszka Glińska, Katarzyna Plotka, Joanna Turek, Ilona Heleniak
		III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	laureaci: Marta Mozol, Katarzyna Kruk, Katarzyna Sidoryk, Monika Nowak, Karolina Paszkiewicz, Agnieszka Drozd
39	Olimpiada Pielęgniarska	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	laureaci I etapu: Tomasz Szymański, Sebastian Irzykowski, Katarzyna Wdówka
40	Turniej w Honorowym Krwiodawstwie	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	I miejsce na szczeblu wojewódzkim
41	XIV Spartakiada Klubów Honorowych Dawców Krwi PCK	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	III miejsce na szczeblu wojewódzkim
42	Konkurs Wiedzy Ratowniczej II LO i LM	Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	I miejsce w szkole – kl. II TA
43	Wojewódzki Konkurs Chemiczny Szkół Średnich im. A. Swinarskiego	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Agnieszki Fafary
44	Olimpiada Historyczna	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Tomasa Jeleniewskiego i Jacka Rogowskiego w etapie regionalnym
45	Olimpiada Języka Angielskiego	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Anny Makowskiej

46	I Wojewódzki Konkurs Plastyczny "Okno"	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	I miejsce – Marta Myślińska, II miejsce – Ewa Dąbrowska, III miejsce – Katarzyna Roszak
47	Wojewódzka Olimpiada Wiedzy o Sztuce	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	udział Emilii Chabior, Doroty Działdowskiej, Małgorzaty Kuli, Magdaleny Kałuży i Julitty Rzeppki
48	Konkurs Wiedzy Bibliijnej	III Liceum Ogólnokształcące w Słupsku	VII miejsce Krzysztofa Bandury na szczeblu diecezjalnym
49	Turniej Wiedzy o Polsce i Ś. Współczesnym	Zespół Szkół Budowlanych w Lęborku	udział Marcina Pospieszego i Jakuba Michalaka w eliminacjach centralnych
50	II Wojewódzki Konkurs Poetycki im. Marty Aluchny Emelianow	Technikum Budowlane w Słupsku	Patrycja Berbeka – I miejsce
		Liceum Ogólnokształcące w Ustce	Karolina Płochocka – II miejsce
51	I Ogólnopolski Konkurs Recytatorski Poezji "Od Kochanowskiego do Szymborskiej"	LO Człuchów	Kamila Jaworska – I miejsce
52	V Konfrontacja Młodzieżowych Grup Teatralnych	LO Sławno	Srebrny Arlekin (II miejsce) dla grupy "Trzecia a i Aniołki Dantego" oraz nagroda aktorska dla Magdaleny Frankiewicz
		II LO Słupsk	Brazowy Arlekin (III miejsce) dla Arlety Andrzejczuk oraz nagroda aktorska dla Anny Kopycińskiej
53	Międzywojewódzkie eliminacje ogólnopolskiego konkursu chórów a capella	I LO Słupsk	"Kantele", które w finale ogólnopolskim nagrodzono Złotym Kamertonem
54	I Wojewódzki Konkurs z Historii Sztuki	LO Bytów	I miejsce – Julia Porańska III miejsce – Katarzyna Fijałkowska
		II LO Słupsk	II miejsce – Anna Brochocka
55	X Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Filmie	II LO Słupsk	I miejsce – Urszula Laskowska i Kinga Szemraj III miejsce – Katarzyna Skalecka i Agnieszka Ziemecka
		I LO Ustka	II miejsce – Agata Kozłowska
56	"8 Wspaniałych" – IV ogólnopolska edycja	Zespół Szkół Medycznych Słupsk	Dorota Bryłka i Jolanta Michałowska
		III LO Słupsk	Lilianna Obojska
		IV LO Słupsk	Magdalena Skrzynecka
		LO Sławno	Luiza Grochowalska i Maria Wojtków
57	X Olimpiada Filozoficzna	I LO Lębork	I miejsce – Anna Mikołajczyk
		II LO Słupsk	II miejsce – Majka Brzozowska
58	Ogólnopolski Konkurs Sprzedawczyń	ZSZ Bytów	III miejsce – Maria Ostafij i Monika Szymoniak
59	Konkurs Recytatorski z okazji "200 lecia urodzin A. Mickiewicza"	II LO Słupsk	I miejsce – Ewa Dąbrowska
		Technikum Mechaniczne w Słupsku	II miejsce – Piotr Stępień
		Zespół Szkół Medycznych w Słupsku	III miejsce – Magdalena Misiun i Dagmara Rospierska V miejsce – Renata Mrowińska, Małgorzata Pałys i Joanna Boiadziew
60	XXI eliminacje wojewódzkie Ogólnopolskiego Turnieju Wiedzy Pożarniczej "Młodzież zapobiega pożarom"	Technikum Leśne w Warcinie	I miejsce – Adam Jażdżewski
61	Krajowy Przegląd Sygnałów Myśliwskich, Poezji, Prozy i Piosenki Myśliwskiej im. Rafała Mnicha	Technikum Leśne w Warcinie	I miejsce w konkursie sygnalistów myśliwskich (klasa A) – Adam Jażdżewski
62	Konkurs Mickiewiczowski	LO Bytów	Iwona Kosmowska – laureatka zawodów na szczeblu okręgowym i centralnym
		II LO Słupsk	Kinga Szemraj – laureatka konkursu na szczeblu okręgowym
63	XXVIII Olimpiada Literatury i Języka Polskiego	LO Lębork	Honorata Doba – III miejsce na szczeblu centralnym, Kamilla Miler – finalistka na szczeblu centralnym
		I LO w Słupsku	Lidia Stańkiewicz - finalistka na szczeblu centralnym
		II LO Słupsk	Anna Waško – finalistka na szczeblu centralnym

Zestawienie sporządziła
mgr Monika Stępień

*Imprezy, nie tylko edukacyjne***Festyn archeologiczny we Wrześnicy**

„Gród w zakolu Wieprzy odkryto na przełomie XIX i XX wieku. Studenci z Poznania zaczęli prowadzić w nim wykopaliska w 1984 roku. Dzięki rzece i podmokłym terenom, przedmioty wykonane z materiałów naturalnych we Wrześnicy dobrze się przechowały. Prace wykopaliskowe mają ukazać historykom życie mieszkańców grodziska. Zdaniem archeologów stamtąd właśnie wywodzi się późniejsze księstwo sławieńskie.

Natomiast festyn ma przybliżyć sposób życia dawnych mieszkańców grodu turystom. Dzięki Urzędowi gminy, Sławieńskiemu Domowi kultury i fundacji „Dziedzictwo” kilkaset osób bawiło się przednio.” (Grzegorz Hilarecki w „Głosie Pomorza” z 1-2 sierpnia 1998 r.)

VIII Międzynarodowy Festiwal Brydza Sportowego „Solidarność” (Słupsk, hala „Gryfii”, 7-16 sierpnia 1998 r.)

Przybyło ponad trzystu „graczy” - czołówka krajowa i kilku mistrzów z zagranicy. Festiwal jest otwarty dla wszystkich - zawodowców i amatorów. Stawką był polonez atu. Festiwal zakończył się (już po raz drugi) sukcesem Jerzego Zaremby z Warszawy. Zwycięzca ma 52 lata, jest inżynierem mechanikiem precyzyjnym i informatykiem.

60 Światowy Zlot Campingu i Caravaningu w Łebie

„Intercamp znajduje się po zachodniej stronie rzeki Łeby. Przybyli turyści z 28 krajów. Organizatorzy zadbali o dobrą atmosferę, o uatrakcyjnienie pobytu bankietami i biesiadami oraz wycieczkami po okolicy i do innych miast. Na bankiecie w Zespole Szkół Mechanicznych 300 gości z Francji, Wielkiej Brytanii, Niemiec, San Marino, Włoch, Korei i Chin bawiło się wraz z 14 polskimi „pilotami” słuchając szantów i melodii tanecznych.

IV Wielki Ogólnopolski Rajd Rowerowy „Szlakiem zwiniętych torów” (1 sierpnia 1998)

Sześćdziesięciokilometrową trasę przejechało 213 cyklistów w różnym wieku poczynając od jednolatka, a kończąc na osobach prawie siedemdziesięcioletnich. Na popisie w Poddębciu wszyscy otrzymali pamiątkowe upominki i posiłek w karczmie Głównym organizatorem rajdu (obok „Głosu Pomorza”) jest Klub Turystyki Rowerowej w Ustce.

II Wielki Turniej Rycerski „Gryfa Pomorskiego” w Bytowie

Podczas turnieju odbywały się walki wręcz, strzelanie z kuszy i łuku. Miała też miejsce „bitwa” (po 30 osób z obu stron). Wygrali Krzyżacy. Po poczęstunku bawiono się wspólnie z widzami w rytmie średniowiecznych pieśni i melodii.

II Akademickie Mistrzostwa Polski w Siatkówce Piłkowej

W zawodach uczestniczyło ok. 200 akademików z 28 uczelni. Najlepszymi okazały się zawodniczki z AZS Zeto Białystok, AZS AWF Wrocław, z politechnik w Opolu, Gliwicach i Warszawie. W grze mieszanej złoty medal przypadł Markowi Burzyńskiemu z AZS WSP w Słupsku oraz Ewie Kalinowskiej z AZS AWF Wrocław.

II Mistrzostwa w Ratownictwie Nadmorskim „Flauta” 98 w Łebie

Uczestniczyło w nich osiem pięcioosobowych zespołów z Łeby, Ustki, Rowów i Jarosławca. Najlepsi byli ratownicy z Łeby.

Międzynarodowe Dyktando w Cieszynie

W turnieju uczestniczyło ponad sto osób z 29 krajów. Najlepsza okazała się reprezentantka z Litwy - Ludmiła Marvič, zdobywając tytuł „Cudzoziemski Mistrz Polskiej Ortografii”.

Tekst tegorocznego dyktanda przygotowały: dr Aldona Skudrzykowa, współautorka Nowego Słownika Ortograficznego PWN oraz dr Jolanta Tambor z VIIIletniej Szkoły Języka i Kultury Polskiej:

„Sala wypełniała się z wolna. Wszyscy wpatrzeni byli w niewielkie jasnobeżowe drzwi. Gwar rósł, potężniał. Początek ważnego wydarzenia był tuż - tuż. Właśnie po kolei zaczęli wchodzić przedstawiciele Światowej Komisji Weryfikacji Potraw Narodowych. Na przedzie kroczył Chińczyk z Japonii. Prowadził na smyczy hałaśliwego pekińczyka, spojierającego wciąż na wytwornego dalmatyńczyka, towarzyszącego swej pani - Norweżce, która właśnie przerwała podróż po Dalmacji. Ciemnowłosa pół-Francuzka, pół-Włoszka poprzedała obdarzonego żarliwym spojrzeniem nowojorczyka. Cała czwórka zasiadła rzędem i pożądliwie patrzyła na kotarę, spoza której z półmroku mieli wyłonić się kandydaci. Już wkrótce okaże się, której potrawie przypadnie zaszczytne miano „Polski Rarytas 200”. Najznakomitsi kucharze z najróżniejszych zakątków kraju prześcigali się w pomysłowości, by sprostać kulinarnemu wyzwaniu. Na początku ciemnoskóra szcecinianka przygotowała jajecznicę z mózdzkiem po grenlandzku. Później przedstawiano dalsze potrawy: śledź po japońsku, karp po żydowsku, pieczeń rzymska, barszcz ukraiński, fasolka po bretońsku, placek po węgiersku, kapusta pekińska, ruskie pierogi i wreszcie sernik wiedeński z kawą po turecku. Jurorom powoli rzedły miny. Wszak to konkurs na danie polskie. Jakże tu wskazać laureata?! Mieli ochotę opuścić salę po angielsku w iście amerykańskim tempie.”

(wybrane z „Głosu Pomorza”)

J.T.

*VI Turniej Jednego Wiersza**O Laur Plateranki*

Samorząd uczniowski przy II Liceum Ogólnokształcącym im. Emilii Plater w Sosnowcu ogłasza VI Turniej Jednego Wiersza *O Laur Plateranki* dla młodzieży ze szkół ponadpodstawowych (średnich) ze szkół polskich i polonijnych za granicą, którego finał odbędzie się 13 listopada 1998r. (piątek) o godzinie 17.00 w auli szkoły.

Warunkiem uczestnictwa w Turnieju jest nadesłanie na adres szkoły (41-200 Sosnowiec, ul. Parkowa 1) trzech egzemplarzy jednego własnego i nigdzie dotąd nie publikowanego tekstu poetyckiego (wyłącznie wydruk komputerowy lub maszynopis!) w nieprzekraczalnym terminie do 30 września 1998 roku z dopiskiem na kopercie: „Laur Plateranki”.

Forma i tematyka dowolna; w wypadku dłuższych utworów prosimy o nadesłanie fragmentu. W sytuacji, gdy autor nadeśle więcej niż jeden tekst, pod uwagę brany będzie pierwszy z utworów. Autorów wierszy zakwalifikowanych do konkursu finałowego powiadomimy drogą pocztową lub telefonicznie; zostaną one przedstawione publiczności osobiście przez twórców lub - w uzasadnionych przypadkach - przez „aktorów”.

Prosimy o podanie pełnej nazwy i dokładnego adresu szkoły, do której uczęszcza autor, adresu prywatnego, numeru telefonu. Nie zapewniamy zwrotu kosztów podróży. Organizatorzy nie odsyłają nadsyłanych na konkurs tekstów. Regulamin VI Turnieju dostępny jest w Samorządzie Uczniowskim. Komunikat jury o wynikach VI Turnieju Jednego Wiersza *O Laur Plateranki* opublikowany zostanie w środkach masowego przekazu.

W skład Komisji Konkursowej wejdą historycy literatury i krytycy literaccy z Uniwersytetów: Śląskiego i Wrocławskiego, uznani poeci oraz poloniści szkolni.

Patronat nad imprezą obejmują tradycyjnie już Dyrekcja Szkoły, Rada Szkoły, i Wydział Kultury Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, który też jest - obok Komitetu Rodzicielskiego przy II LO w Sosnowcu - fundatorem nagród pieniężnych i sponsorem tomików poetyckich z turniejów. Dla zwycięzców przewidujemy: nagrodę główną (*Laur Plateranki*), nagrody I, II i III stopnia i szereg innych, ufundowanych m.in. przez sponsorów prywatnych.

Nagrodzone i wyróżnione przez jury utwory opublikowane zostaną w serii poetyckiej towarzyszącej Turniejowi (zbiorki z pięciu poprzednich turniejów są jeszcze dostępne w szkole).

Do udziału w Turnieju serdecznie zapraszamy młodych poetów i miłośników poezji.

*Samorząd Uczniowski
przy II LO im. E. Plater w Sosnowcu*

Zbigniew Herbert

(29 października 1924 - 28 lipca 1998)

Testament

*zapisuję czterem żywiołom
to co miałem na niedługie
władanie
ogniowi - myśl
niech kwitnie ogień
ziemi którą kochałem za bardzo
ciało moje jałowe ziarno
a powietrzu słowa i ręce
i tęsknoty to jest rzeczy zbędne
to co zostanie
kropla wody
niech krąży między
ziemią niebem
niech będzie deszczem
przezroczystym
paprocią mrozu płatkiem śniegu
niech nie doszedłszy nigdy nieba
ku łez dolinie mojej ziemi
powraca wiernie czystą rosą
cierpliwie krusząc czarną glebę
wkrótce zwrócę czterem żywiołom
to co miałem na niedługie
władanie
- nie powrócę do źródła spokoju.*

Recenzje....

prof. dr hab. Stanisław Kaczor
Ośrodek Kształcenia i Doskonalenia Kadr
ITE w Radomiu

La Magazine. Education, Formation et Jeneusse en Europe. Nr 8, 1997

Zanim zaprezentuję ostatni z wydanych numerów czasopisma poświęconego zagadnieniom: wychowania, kształcenia i młodzieży, wydawany przez Unię Europejską, przytoczę słowa współczesnego myśliciela Paula Unschulda. Pisał on: "Przepływ myśli różni się od przepływu towarów. Towar można transportować z miejsca na miejsce w nieznanej postaci. Idee przenoszą się w ludzkich umysłach, są przyjmowane i przyswajane zależnie od sytuacji, odmienności języka oraz ukształtowanego sposobu myślenia. Idee ulegają przemianom i łatwiej dają się modelować niż materia." (por. H. Beinfeld, E. Korungol: *Medycyna chińska*. Warszawa 1997, s. 9). Oznacza to, że przy czytaniu informacji o zamierzeniach i doświadczeniach innych krajów warto brać pod uwagę przede wszystkim idee przewodnie, które mogą pomagać w tworzeniu własnych.

Idea przewodnią dla przedstawionego numeru *Le Magazine* jest: Świadomość europejska. Pracowała nad tym zagadnieniem Komisja Europejska zajmująca się zagadnieniami oświaty, nauki i kultury oraz komisja odpowiedzialna za sprawę rynku pracy. Stanowiska ogłosiły 12.XI.1997r. Dotyczy on okresu 2000 – 2006. Dla dalszych prac w poszczególnych krajach wysunięto następujące wytyczne:

1. Konieczna refleksja nad angażowaniem się w sprawy wychowania i kształcenia młodzieży dla zadań europejskich, w kontekście ruchliwości na rynku pracy.
2. Niezbędna kooperacja między krajami członkowskimi w dziedzinie nowych technologii i informacji. Na czoło trzeba wysuwać ruch innowacyjny.
3. W kształceniu na plan pierwszy należy wysuwać zagadnienia praktyki w kontekście kształcenia ustawicznego.
4. Wierność programowi z Amsterdamu na lata po 2000 roku. Ustalono tam, że edukacja będzie traktowana jako priorytet szczególny.

W stałym komentarzu – przedmowie Edith Cresson stara się przypomnieć, że wytwarzanie wiedzy następuje przez badania, a następnie wiedzie do zastosowań innowacyjnych. Jest to konieczne dla Europy. Będą z tego korzyści realne dla wszystkich. Chodzi o bardziej pogłębioną wspólnotę geograficzną, wspólnotę cywilizacyjną, nawiązującą do historii i baczącą na ciągły ruch idei.

Idea przewodnia numeru – świadomość europejska powinna być traktowana jako realizacja programu po 2000 roku w sensie aplikacji. Opracowanie programu będzie miało miejsce w 1993 roku, w następnym będą podjęte decyzje, a w 2000 roku zastosowane w praktyce. Efektem najistotniejszym ma być promocja zatrudnienia. Walka z bezrobociem powinna polegać przede wszystkim przez podnoszenia poziomu wiedzy i kompetencji wszystkich

obywateli Europy. Postępowa edukacja według wspomnianego programu ma polegać na tworzeniu warunków dla jej otwartości i dynamiczności, na łączeniu kompetencji fachowych z obywatelskimi. Konkretyzując, Komisja Europejska przedstawiła 6 wielkich grup propozycji:

1. Mobilność fizyczna
2. Mobilność virtualna
3. Tworzenie sieci kooperacji
4. Promocja kompetencji językowych i wielokulturowych
5. Rozwój innowacji
6. Kontynuowanie referencji wspólnotowych.

Na łamach przedstawionego numeru *Le Magazine* zabrało głos dwóch ministrów krajów wspólnoty a mianowicie: Pan Ritzen z Holandii i Pan Blunkett ze Zjednoczonego Królestwa. Pierwszy zwraca uwagę na to, że Europa musi zaoferować swoim obywatelom szeroki dostęp do edukacji, mobilność i realizację zamierzeń. Położył przy tym nacisk na spożytkowanie mediów w edukacji. Minister edukacji i zatrudnienia Wielkiej Brytanii oświadczył, że: "Chcemy, aby pod naszym przewodnictwem mieć wpływ na młodzież". W tym celu podjęto następujące działania:

1. Utworzenie nowego uniwersytetu dla przemysłu, aby można było organizować praktyki w miejscu pracy, na bazie nowych technologii.
2. Organizuje się praktyki indywidualne, jako swoistą formę inwestowania w ludzi.
3. W małych zakładach pracy podnoszone są kompetencje indywidualne.
4. Z inicjatywy rządu wprowadza się samokształcenie kierowane. Pomocą jest finansowanie indywidualne, udostępnianie telefonów w praktykach lokalnych.

Minister stwierdził, że rząd robi to dla wspólnego życia, że ma do zaoferowania "Nowy ład" dla młodzieży w walce z bezrobociem, w ramach poszczególnych programów.

W poszczególnych krajach Unii Europejskiej przez reformy, a raczej przez stałe doskonalenie edukacji trwa swoisty wyścig. Warto wobec tego przybliżyć najważniejsze poczynania w ostatnim okresie.

W Grecji mówi się np. o horyzontach na początek roku 2000. Podkreśla się przestrzeganie następujących zasad: demokracja, polityka równych szans, charakter publiczny i bezpłatne nauczanie, charakter humanitarny i humanistyczny, wysoka jakość i niezawodność edukacji.

Hiszpania dekretem królewskim wprowadziła dowolny wybór szkoły.

We Włoszech nastąpiła reforma egzaminów państwowych. Polega ona m.in. na tym, że są zamknięte programy studiów. Druga matura jest wielodyscyplinarna. Wszystko to jest punktowane od 25 do 100 punktów.

Holandia wprowadziła nowe prawo oświatowe dla nauczania początkowego. Do tego szczebla nauczania przywiązuje się dużą wagę z tego względu, że kolejny raz badania wykazały decydujące znaczenie pierwszych lat nauczania dla dalszych karier edukacyjnych.

W Austrii wprowadzono po obowiązkowej szkole 9 – letniej nowy typ szkoły. Polega ona na zróżnicowaniu poziomów rezultatów, zróżnicowaniu według regionów i stref ekonomicznych.

Finlandia tradycyjnie wiele uwagi poświęca edukacji dorosłych. Udoskonala się system kwalifikacji dla osób już pracujących lub zmieniających zawód. Ustalono 300 zawodów dla dorosłych.

Jak już sygnalizowaliśmy przez prezentację wypowiedzi brytyjskiego ministra edukacji i zatrudnienia, w **Wielkiej Brytanii**, gdzie władzę objęła Partia Pracy, edukacja stała się naczelnym priorytetem. Utworzono w tym celu Radę Generalną Nauczania, tworzy się strefy edukacyjne, nowe kwalifikacje muszą zdobywać szefowie zakładów. Wprowadza się specjalne kontrakty na linii rodzina – szkoła, gdzie określane są prawa rodziców i szkoły, szczególnie w kręgu odpowiedzialności. Opracowano narodową strategię w dziedzinie technologii, informacji i komunikacji.

Mały **Lichtenstein** wprowadził nowy system nauczania języków obcych. Angielski od trzeciego roku nauczania aż do ukończenia szkoły średniej. Drugi język (przypominamy, że Unia Europejska zaleca trzy języki dla wszystkich) to: francuski, włoski, hiszpański lub łacina.

W **Norwegii**, podobnie jak w Holandii, najwięcej ulepszeń i wspomagań ze strony państwa i samorządów dotyczy szkół dla małych dzieci.

Czechy poświęcają w ostatnim okresie wiele uwagi optymalizacji sieci szkół i pracy samorządów z nimi.

Na **Litwie** od 1991 roku trwają stałe procesy doskonalenia edukacji na wszystkich szczeblach, ze szczególnym naciskiem na doskonalenie nauczycieli.

W **Słowenii** w latach 1996/97 przeprowadzono badania pilotażowe na polu kształcenia zawodowego. Nastąpiło dalsze jego doskonalenie. Zapadły też decyzje o autonomii szkół wyższych.

Dzięki znaczącej pomocy UNESCO doskonalenie oświaty na Cyprze może postępować w nawiązaniu do doświadczeń krajów w bardziej rozwiniętych.

Na łamach *Le Magazine* okresowo podejmowane są zagadnienia mniejszości etnicznych. Tym razem o Cyganach. Podane zostały orientacyjne liczby Cyganów w większości krajów europejskich. Najwięcej ich jest w Hiszpanii 700 – 800 tysięcy.

Ciekawy artykuł traktuje o współpracy transatlantyckiej w sezonie 1997 na linii Europa – USA. W czasie od 1995r. do września 1997r. realizowano 12 nowych projektów współpracy:

1. Rolnictwo i żywność bez granic
2. Dziennikarstwo międzynarodowe
3. Nowe realia w interesach międzynarodowych
4. Geografia – stawka ekonomiczna
5. Starania o zdrowie bez ograniczeń
6. Komercja i inżynierowie – razem
7. Medycyna weterynaryjna w interesie świata
8. Wiedza informatyczna i studenci
9. Organizacja wspólnot zdrowotnych
10. Rower środek transportu
11. Pomosty między kształceniem zawodowym i wyższym.

Wysuwane jest hasło: Europa słucha młodzieży. W ramach tego zawołania wskazuje się na następujące zagadnienia:

1. Problem informacji
2. Rola stowarzyszeń studenckich

3. Problemy finansowe
4. Europejska agencja dla ruchliwości młodzieży.

W związku z powyższym redaktorzy *Le Magazine* stawiają pytanie: Kim są młodzi? Czy są słabi? W artykule *Erobarometr – młodzież na początku 2000 roku* postawiono następujące pytania:

1. Pytania o modyfikacje
2. Czy egzystuje młody Europejczyk?
3. Indywidualiści, ale nie mniej solidarni?
4. Czy w językach mamy znaczący postęp? Odpowiedź twierdząca.
5. Jak wygląda ruchliwość europejska? Odpowiedź 57% podróżuje w ramach Unii Europejskiej.
6. Zatrudnienie to pierwszy priorytet.
7. Nowe technologie informacyjne, wirtualne w rzeczywistości.

W nawiązaniu do refleksji nad tym jaka jest młodzież na początku lat XXI wieku podkreśla się znaczenie nowych prometejskich inicjatyw w uczeniu się języków obcych. Chodzi o rozumienie wielu języków i kształcenie zintegrowane. Stwierdza się wręcz, że języki to paszport dla obywatelstwa europejskiego. To zaś może być osiągnięte przez wczesne zaczynanie nauki języków.

Od 1995 roku prowadzone są badania ewaluacyjne w 100 szkołach należących do banku próby europejskiej. Poszukuje się odpowiedzi na następujące pytania:

1. Co to znaczy dobra szkoła?
2. Jaka powinna być nasza wiedza?
3. Co jest najważniejsze dla uzyskania zadawalającej odpowiedzi na powyższe pytania?

Wspomniany program badań 100 szkół z 18 krajów (*Sokrates*) przebiega według jednej metodologii i 12 następujących kryteriów:

1. Powodzenia szkolne.
2. Rozwój osobisty i społeczny.
3. Orientacja ucznia.
4. Czas jako instrument pedagogiczny.
5. Jakość studiów i nauczania.
6. Pomoc w przypadku trudności w praktykach.
7. Szkoła jako miejsce praktyk.
8. Szkoła jako obszar społeczny.
9. Szkoła jako obszar zawodowy.
10. Szkoła i dom.
11. Szkoła i środowisko, lokalne.
12. Szkoła i praca.

W programie *Leonardo da Vinci* w roku 1997 zgłosiło się 1823 kandydatów do realizacji projektów w następujących grupach tematycznych:

1. Potwierdzenie i ewolucje.
2. Zmiana początkowa dla lepszego wprowadzania młodzieży w zawód.
3. Nowe profile zawodów odpowiedzią na mutacje w technologiach.
4. Prawdziwe przebiegi kształcenia ustawicznego.
5. Europejska przestrzeń dla kształcenia.
6. Nowe kraje uczestniczące na pełni praw w programach.

Czasopismo propaguje nowe wydawnictwa Unii Europejskiej poświęcone oświacie. Tym razem najwięcej uwagi poświęcono książce pod tytułem *„Kształcenie zawodowe w Europie - podstawowe liczby”*.

Biblioteka Narodowa poleca:**Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka.**

Wydanie skrócone dla bieżącej bibliografii narodowej i bibliotek publicznych. Publikacja nr UDC-P022 autoryzowana przez Konsorcjum UKD nr licencji UDC - 9709. Biblioteka Narodowa. Warszawa 1997, s. 420

„Język informacyjny (Język informacyjno - wyszukiwawczy) jest to język sztuczny, czyli celowo (...) zbudowany system językowy, składający się z określonego zbioru znaków i reguł posługiwania się nimi, specjalizujący się w opisywaniu cech treściowych i formalnych dokumentów oraz umożliwieniu wyszukiwania dokumentów o określonych cechach na podstawie uprzednio przygotowanych charakterystyk” (B. Sosińska - Kalata: *Podręcznik UKD dla bibliotekarzy i pracowników informacji*. Warszawa 1995 s. 24). Uniwersalna Klasyfikacja Dziesiątka należy do języków informacyjnych o strukturze mieszanej, łączy bowiem cechy klasyfikacji monohierarchicznej (wyliczającej) oraz fasetowej (polihierarchicznej). Zrąb główny, czyli symbole główne, wywodzą się z jednego drzewa klasyfikacyjnego. Natomiast podziały pomocnicze stwarzają możliwość dodatkowego podziału według innych kryteriów niż zrąb główny. Ostatnio dokonane i proponowane zmiany wprowadzają do UKD coraz więcej elementów fasytacji.

Na system leksykalny UKD składają się symbole główne i symbole pomocnicze, czyli elementarne jednostki leksykalne tego systemu. Do ich tworzenia służą cyfry arabskie od 0 do 9 oraz wskaźniki i znaki łączące (zwane również relatorami). Z cyfr arabskich tworzone są symbole na zasadzie rozbudowy hierarchicznej zgodnie z zasadą podziału dziesiątka. Po każdym trzech cyfrach umieszcza się kropkę ułatwiającą zapis i odczytywanie symboli.

Ze względu na strukturę wyróżnia się symbole: proste, rozwinięte oraz złożone. Symbol prosty - to symbol główny (ewentualnie pomocniczy), do którego nie dołączono żadnego innego symbolu. Symbol rozwinięty - to symbol prosty, do którego dołączono co najmniej jeden symbol podziałów pomocniczych: wspólnych, analitycznych, syntetycznych. Symbol złożony - to symbol składający się z co najmniej dwóch symboli prostych lub rozwiniętych, powiązanych znakiem łączącym. Spis elementarnych jednostek leksykalnych oraz odpowiadających im wyrażań w języku naturalnym to słownik języka informacyjnego. Słownik UKD tworzą tablice klasyfikacji, obejmujące wykaz elementarnych jednostek leksykalnych zamieszczonych w tablicach głównych i pomocniczych (...). Przygotowywane przez Bibliotekę Narodową tablice przeznaczone są dla bieżącej bibliografii narodowej, tj. „Przewodnika Bibliograficznego”, oraz bibliotek publicznych. Mogą z nich również korzystać inne biblioteki uniwersalne i specjalne oraz instytucje, które uznają za przydatny znacznie zaktualizowany system klasyfikacji.

Uwaga! Tablice UKD są również dostępne na nośniku elektronicznym w postaci bazy danych w systemie MAK lub w postaci zbioru tekstowego.

„Słownik języka haseł przedmiotowych Biblioteki Narodowej” Tom 1 - 2

Trzecie poprawione i rozszerzone wydanie „Słownika” zawiera 15 tysięcy haseł przedmiotowych. Ułatwi opracowanie rzeczowe dokumentów w bibliografiach, katalogach przedmiotowych tradycyjnych i bibliotecznych systemach zautomatyzowanych.

Zainteresowani proszeni są o kontakt z Działem Przetwarzania Danych Biblioteki Narodowej. 00-973 Warszawa, Aleja Niepodległości 213, tel 608 25 26, fax 25 96. 47, e-mail: bn dane@bn.org.pl

Wojewódzki Ośrodek Metodyczny w Bydgoszczy

przygotował wydawnictwa pomocne we wdrażaniu reformy oświatowej:

- „**Słowniczek podstawowych pojęć reformy oświatowej**” - praca zbiorowa pod redakcją M. Klimińskiej zawiera około 200 haseł dotyczących: pojęć ogólnych, programów nauczania, aktywizujących metod nauczania, oceniania szkolnego i ewaluacji oraz wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli, str. 50, cena 1 egz. - 8 zł.
- „**Planowanie pracy dydaktycznej nauczyciela**” - autor Julian Ochendusko, str. 101, drugie wydanie, cena 1 egz. - 8 zł.
- „**Ku nowej maturze z biologii**” - autor Violetta Panfil, opracowanie zawiera informacje dotyczące zmian egzaminu maturalnego z biologii, str. 114, cena 1 egz. - 8 zł.
- „**Scenariusze uroczystości szkolnych w Roku Mickiewicza**” - praca zbiorowa pod redakcją Jadwigi Łojek zawiera 14 scenariuszy przydatnych dla szkolnych teatrów i klas autorskich o profilu teatralnym. Wydawnictwo związane jest z 200-leciem urodzin Adama Mickiewicza, str. 125, cena 1 egz. - 10 zł.

Zamówienia (tytuł, ilość egz.) prosimy składać na adres: Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, 85-067 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 9. Do rachunku doliczać będziemy koszt przesyłki. Wysyłka zamówionych egzemplarzy wraz z rachunkiem nastąpić będzie sukcesywnie w okresie 2 tygodni od nadesłania zamówienia.

Oficyna Współczesna z Poznania informuje, że dwa tytuły książkowe zostały zakwalifikowane przez MEN do wykazu proponowanych opracowań do przedmiotu „Wiedza o życiu seksualnym człowieka”.

- „**Dorastanie do miłości**”, cena 8 zł. (w wykazie książek dla nauczycieli)
- „**Młodzi i miłość**”, cena 10 zł (w wykazie książek dla uczniów, ujęcie katolickie)
- „**Poznać siebie, zrozumieć innych**”, cena 5 zł. (książka z testami dotyczącymi charakterów)

Zamówienia należy kierować na adres: Oficyna Współczesna, Biuro Wydawnicze, 61-737 Poznań, ul. 27 Grudnia 19 lub tel. (0-61) 851-67-88. Książki dostępne są w ciągłej sprzedaży. W przypadku zakupu hurtowego udzielany jest rabat 25% (min. 60 egz.)

Wydawnictwo AWF w Gdańsku

- **Rzeczywiste potrzeby nauczycieli wychowania fizycznego w zakresie doskonalenia kwalifikacji zawodowych - zagadnienia wybrane**, autor Tomasz Lisicki, cena 16 zł.

Zamówienia należy kierować na adres: Wydawnictwo AWF Gdańsk, ul. Wiejska 1, 80-336 Gdańsk, do ceny książki należy doliczyć koszt przesyłki.

List dyrektora WSiP

Pani Lucja Knop

**Dyrektor Ośrodka
Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku**

Szanowna Pani, mam przyjemność przesłać Pani raport roczny Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych za rok 1997. Osiągnięte przez nas wyniki umacniają pozycję WSiP jako lidera rynku edukacyjnego oraz najsilniejszego wydawcy książkowego w Polsce.

Mamy nadzieję, że mimo niezwykle silnie rozwijającej się konkurencji przyjęta przez nas strategia budowania mocnych podstaw dla utrzymania przewagi rynkowej i kapitałowej nad konkurentami będzie konsekwentnie realizowana przez WSiP również po prywatyzacji.

Oczekujemy, że rok 1998 pozwoli zakończyć proces prywatyzacji i skupić naszą uwagę i pracę nad strategią wydawniczą i marketingową dla zapewnienia jak największej satysfakcji i sukcesów naszym klientom: nauczycielom i uczniom.

Prywatyzacja, dalsza restrukturyzacja i budowa silnej grupy kapitałowej oraz reforma edukacji stanowią najważniejsze wyzwania dla Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych na dziś i na lata najbliższe.

Jesteśmy przekonani, że sprostamy, podobnie jak dotąd, wszystkim wyzwaniom zgodnie z naszą misją: być najlepszym partnerem nauczyciela i ucznia.

Z wyrazami szacunku

Andrzej Chrzanowski

Warszawa, dnia 15 czerwca 1998 rok

Z raportu rocznego

Wydawnictw Szkolnych i Pedagogicznych

Jak pojmujemy naszą misję

Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne nawiązują do tradycji i działalności Towarzystwa do Książ Elementarnych, powołanego w 1775 roku przez Komisję Edukacji Narodowej - pierwszą w Europie władzę oświatową o charakterze ministerstwa. Za naszego bezpośredniego poprzednika w dwudziestolecie międzywojennym uważamy utworzone w 1921 roku we Lwowie Państwowe Wydawnictwo Książek Szkolnych. Początki współczesnej historii oficyny sięgają roku 1945, kiedy w zniszczonej operacjami wojennymi Warszawie rozpoczęliśmy działalność edytorską jako Państwowe Zakłady Wydawnictw Szkolnych.

* nasze książki są adresowane do szerokiego kręgu odbiorców, począwszy od najmłodszego pokolenia czytelników i użytkowników komputerów, poprzez młodzież szkolną, rodziców i wychowawców - aż po grono osób poszukujących pozycji opisujących nowe, liczne osiągnięcia współczesnej nauki.

* Nasze publikacje zdobywają uznanie czytelników znakomitym doбором autorów, rzetelnym opracowaniem merytorycznym, interesującą problematyką, wysokim kunsztem edytorskim oraz przydatnością na różnych poziomach edukacji szkolnej i samokształcenia.

* Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne pragną być jak najlepszym partnerem ucznia i nauczyciela, rozumiejącym i uwzględniającym ich potrzeby i aspiracje. Dlatego tak wielką wagę przykładamy do kontaktów z naszymi odbiorcami. Jesteśmy inicjatorami spotkań i warsztatów dających możliwość wymiany opinii. Służą one bezpośredniemu konfrontowaniu doświadczeń autorów i redaktorów w pracy nad książką z potrzebami oraz oczekiwaniami nauczycieli i uczniów. Staramy się bezpośrednio docierać do nauczycieli, wykorzystywać ich wiedzę i doświadczenie, organizując zespoły konsultantów i doradców. Postulaty zgłaszane przez środowisko oświatowe zawsze stawiamy w centrum naszej uwagi. Jesteśmy przekonani, że ten model komunikacji przynosi obu stronom jak najlepsze rezultaty.

* Uczestnicząc w różnorodnych inicjatywach międzynarodowych dotyczących edukacji jesteśmy zorientowani w potrzebach i problemach, które w związku z procesami integracji Europy pojawiają się w dziedzinie nauczania. Podejmujemy związane z tym wyzwania. Współpracujemy z Radą Europy oraz z wieloma zagranicznymi wydawnictwami edukacyjnymi, zarówno w Europie Zachodniej, jak i Środkowo-Wschodniej.

* W związku z zainicjowaną przez polskie władze oświatowe reformą systemu szkolnego i programów szkolnych włączamy się w nurt prac przygotowawczych, w tym również w zakresie opracowywania programów edukacyjnych i wychowawczych.

* Pragniemy, aby nasze podręczniki oraz inne nasze produkty służące edukacji i wychowaniu były nowoczesne, atrakcyjne w formie, na bieżąco rejestrujące przemiany cywilizacyjne współczesnego świata oraz aby służyły poznawaniu jego piękna i kultury. Jednocześnie powinny one sprzyjać przygotowywaniu dzieci i młodzieży do aktywnego, innowacyjnego oraz przyjaznego dla innych ludzi i środowiska udziału w życiu zbiorowym.

* Nasze zadanie pojmujemy jako w pełni profesjonalną służbę społeczną. Poczucie posłannictwa i wrażliwości na potrzeby polskiej oświaty, połączone z długoletnim bogatym doświadczeniem edukacyjnym, umożliwia nam stworzenie własnego stylu pracy i działania - jako firmy solidnej i godnej zaufania, a równocześnie dynamicznej i otwartej na wyzwania współczesnego świata.

* Poczucie odpowiedzialności za wykonywaną przez nas działalność edytorską towarzyszy nam również w poszukiwaniu odpowiedniej ścieżki prywatyzacji firmy - takiej, która umożliwi nam osiągnięcie sprawności rynkowej na miarę europejską, a także zapewni zachowanie niezbędnego dystansu, niezależności i obiektywizmu w przedstawianiu rzetelności oraz kultywowanie najlepszych tradycji narodowych.

* Ogólne tendencje rozwojowe polskiej gospodarki oraz oddziaływania prawne otoczenia powodują, że zmianę struktury własnościowej uznajemy za pilny strategiczny cel przedsiębiorstwa. Dla skutecznej realizacji wieloletniej strategii rozwoju WSiP niezbędna jest nowa formuła własnościowa. Znaczący udział w prywatyzacji pracowników wydawnictwa oraz współpracujących z nami autorów i grafików uznajemy za szczególnie korzystny dla usprawnienia realizacji programów oraz kształtowania strategii rozwojowej firmy.

* Sądzymy, że bezpośrednimi efektami zmiany struktury własnościowej - oprócz lepszego i efektywniejszego działania firmy oraz możliwości nowocześniejszego zarządzania jej zasobami - będzie wzrost motywacji pracowników związany z objęciem przez

nich części akcji w przedsiębiorstwie.

* jednym z obszarów naszej misji jest również odpowiedzialność wobec pracowników. Po to, by mogli oni sprostać rosnącym wymaganiom kompetencyjnym na różnych szczeblach zatrudnienia, prowadzimy i finansujemy liczne szkolenia, mające na celu doskonalenie kwalifikacji oraz znajomości przepisów prawa i umiejętności współpracy w zespołach i grupach zadaniowych.

WSiP na rynku wydawniczym

W Polsce, według danych Krajowego Biura ISBN, jest obecnie zarejestrowanych prawie 11 tysięcy wydawnictw. Największą aktywność rynkową wykazuje 80 firm. Coraz silniejszą pozycję mają wśród liderów firmy związane kapitałowo z międzynarodowymi potentatami wydawniczymi.

* Polski rynek książek rozwija się bardzo dynamicznie. W roku 1997 ukazało się w sumie 21 tysięcy tytułów. Według danych Centrum Informacji o Książce średni nakład ukazujących się w Polsce publikacji wynosi ponad 6000 egzemplarzy. szacuje się, że łączne obroty wszystkich wydawców w 1997 roku wyniosły około 1,2 mld zł, co stanowi - w porównaniu z rokiem 1996 - wzrost o ponad 70%. Więcej niż połowa tych przychodów jest generowana przez 15 największych wydawnictw.

* Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne - oficyna wydawnicza z wieloletnią tradycją - po raz kolejny utrzymała wśród edytorów pozycję lidera i według prognoz utrzymają ją w najbliższych latach. Łączny nakład wszystkich książek, które ukazały się w 1997 roku w Polsce, wyniósł 130 mln egzemplarzy. Z tej liczby 30 mln, tj. 23% produkcji krajowej, to wysokość nakładów książek WSiP. W porównaniu z rokiem 1996 nasze nakłady wzrosły prawie o 10%. W podobnym stopniu zwiększyła się do roku 1996 liczba wydawanych przez WSiP tytułów. W roku 1997 wydaliśmy 693 tytuły, z czego prawie 40% stanowią pierwsze wydania.

* Zajmujemy również liczącą się pozycję w zakresie jakości i atrakcyjności wykonywanych książek. Corocznie nasze publikacje otrzymują nagrody i wyróżnienia o skali ogólnopolskiej. Rok 1997 zaowocował kolejnymi sukcesami, a w szczególności:

- Wśród książek nominowanych do nagród XXXVII Konkursu Polskiego Towarzystwa Wydawców Książek znalazły się:

A. Dębny, Z. Semadeniego „Matematyka 3. Zeszyt ćwiczeń 1” oraz A. Kosińskiej „Nauka i zabawa. Ćwiczenia rewalidacyjne dla klasy drugiej”.

- Wydany przez nas pierwszy w Polsce elementarz multimedialny „*Klik uczy czytać*” został nominowany do nagrody „Ikar 97”

- Nagrodę IV Ogólnopolskich Targów Książki Szkolnej „Edukacja 97” uzyskał podręcznik eksperymentalny „*Porządek i przygoda. Lekcje twórczości*”.

- Nagrodę główną Złotego Gryfa Branickich oraz nagrodę KLIO w kategorii autorskiej otrzymał „*Poczet polskich rodów arystokratycznych*” T. Zielińskiej.

- Nagrodę KLIO w kategorii autorskiej uzyskał również „*Testament wieków*” S. Szwarc-Bronikowskiego.

* W Polsce od kilku lat utrzymuje się silna pozycja wydawnictw edukacyjnych. Jest ich na rynku około 200. Liczba nabywców pomocy edukacyjnych, zarówno w ich tradycyjnej, książkowej postaci, jak i w formie kaset audio i wideo, dyskietek, programów multimedialnych, jest w dalszym ciągu duża (mimo niżu demograficznego). Atrakcyjność edukacyjnego segmentu rynku

wydawniczego wynika więc z dość stabilnego zapotrzebowania na określone tytuły oraz ich rentowności związanej z wysokością nakładu. Liczba oficyn zajmujących się wydawaniem książek i innych pomocy na potrzeby szkolnictwa stale rośnie. Możliwość wyboru podręcznika, spośród kilku opracowanych przez różne oficyny, jest dla wydawców czynnikiem niezwykle mobilizującym. Wzrasta znaczenie jakości, atrakcyjności i ceny książki. Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne mają dostatecznie dużo atutów, by w warunkach zwiększającej się konkurencji oferować nabywcy książkę opracowaną rzetelnie i profesjonalnie, pięknie wydaną i - co wykazują wszelkie szacunki - tańszą od porównywalnego produktu innych oficyn.

* W związku z mającą nastąpić reformą systemu edukacji i programów szkolnych WSiP od dawna przygotowuje ofertę wydawniczą zgodną z koncepcją reformy. Proponujemy nauczycielom zestawy edukacyjne obejmujące programy, podręczniki, zeszyty ćwiczeń i zbiory zadań oraz publikacje metodyczne - dydaktyczne. Na podstawie programów nauczania opracowanych przez Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne nauczyciel może przygotować się do zmian, jakie przyniesie reforma kształcenia i systemu edukacji.

* Wydawnictwo oferuje też szkołom nowe koncepcje dydaktyczne wraz z pakietami materiałów do nauczania, jak na przykład:

- Nauka czytania bez dukania - „*Słoneczna Biblioteka*”, która wraz z materiałami metodycznymi stanowi podstawę programu Naturalnej nauki Języka i daje możliwość wcześniejszego i bezstresowego nauczania dzieci czytania.

- „*Matematyka 2001*” - koncepcja nauki matematyki, na którą składa się spójny system podręczników, zeszytów ćwiczeń, zbiorów zadań oraz pomocy dydaktycznych dla ucznia i zestaw materiałów dla nauczyciela. w systemie, oprócz tradycyjnych materiałów drukowanych, znajdują się programy komputerowe, filmy wideo, publikacje dostępne on-line.

- „*Porządek i przygoda. Lekcje twórczości*” - pakiet edukacyjno - wychowawczy - komplet publikacji dla uczniów i nauczycieli, który doskonale współgra z koncepcją reformy edukacji i stawia przed szkołą zadanie rozwijania twórczych, aktywnych postaw dzieci i młodzieży oraz stymulowania życiowej zaradności i przedsiębiorczości, ale nie cudzym kosztem, bez uwzględnienia potrzeb i praw innych ludzi oraz dobra środowiska naturalnego.

- WSiP jest współwydawcą nowo powstałego dwumiesięcznika „*Carpe diem*”, który - ze względu na swoje ukierunkowanie i zawartość tematyczną - ma stać się forum dyskusyjnym na temat kreatywności w szkole i tym samym przyczynić się do doskonalenia formuły reformy edukacji szkolnej, a następnie ułatwiać nauczycielom jej realizację.

- Włączając się w nurt społecznej dyskusji o reformie szkolnej WSiP wprowadził dział informacji w swojej witrynie w internecie, redagowany pod egidą Ministerstwa Edukacji Narodowej. Serwis ten będzie prezentował przebieg i realizację poszczególnych etapów i działań dotyczących reformy.

Marketing i promocja

Pragniemy być najlepszym, najsolidniejszym, a równocześnie najatrakcyjniejszym partnerem naszych głównych odbiorców - nauczyciela i ucznia. Z roku na rok rosną środki, które przeznaczamy na badania marketingowe i promocję naszych książek oraz konferencje i warsztaty z udziałem nauczycieli. Istotą badań marketingowych jest gromadzenie wiedzy o rynku książki, zwłaszcza książki edukacyjnej, i takie ukierunkowanie prac, aby powstające publikacje najlepiej trafiły w potrzeby szkoły, a także aby pojawiały się na rynku dokładnie wtedy, kiedy są potrzebne. Celem działań marketingowych jest również zawieranie nowych kontaktów oraz kontynuowanie bezpośredniej współpracy, jaką udało nam się już nawiązać ze środowiskiem nauczycielskim, szkołami i placówkami

oświatowymi. Współpraca ta polega na informowaniu, prezentowaniu oraz rekomendowaniu metod i narzędzi nauczania, przy stałym utrzymywaniu wysokiego poziomu obsługi klienta. Nasze działania w tym zakresie to między innymi wysyłanie materiałów informacyjnych oraz bezpłatnych egzemplarzy książek do szkół w całej Polsce i bezpośrednio do nauczycieli, a także działalność naszych centrów promocyjnych w Warszawie, Krakowie i Kielcach. Nauczyciel może w nich otrzymać pełną informację o wszystkich publikacjach WSiP oraz zapoznać się na miejscu z ofertą handlową. Może też uczestniczyć w spotkaniach i warsztatach metodycznych poświęconych nowościom wydawniczym, podzielić się uwagami na temat książek z ich autorami i redaktorami. Rola i popularność tych spotkań rosną z roku na rok. W 1997 roku wzięło w nich udział około 3500 nauczycieli (w roku 1996 - 900). Spotkania te mają na celu nie tylko informowanie nauczycieli o naszych podręcznikach i książkach metodycznych, ale także o zmianach, jakie zachodzą w dydaktyce i metodologii. Tym oraz innym doraźnym celem, informacyjnym służy także funkcjonująca w firmie bezpłatna telefoniczna informacja (infolinia).

* Niemal we wszystkich województwach (według podziału administracyjnego kraju obowiązującego w 1997 roku) pracują reprezentanci WSiP. Ich zadaniem jest bezpośrednio docieranie do szkół, organizowanie konferencji i spotkań oraz prowadzenie akcji informacyjnej i rekomendacyjnej. W roku 1997 reprezentanci samodzielnie zorganizowali ponad 1000 konferencji. Dzięki ich działalności odbyło się też ponad 750 kiermaszy książek WSiP i ponad 3000 wystawek publikacji naszego wydawnictwa. * Promocją objęte są także tytuły pozapodręcznikowe, jak słowniki, encyklopedie i pozycje popularnonaukowe z różnych dziedzin wiedzy. W celu ich prezentacji wydawnictwo organizuje wieczory autorskie i promocyjne, które skupiają szeroko pojęte grono sympatyków naszej oficyny oraz osób mających wpływ na kreowanie gustów czytelniczych.

* Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne od wielu już lat uczestniczą w różnorodnych imprezach wystawienniczych. Do najbardziej prestiżowych imprez odbywających się w kraju należą Ogólnopolskie Targi Książki Szkolnej „Edukacja” oraz Międzynarodowe Targi Książki Szkolnej w Warszawie. Prezentujemy też swoją ofertę książkową i multimedialną na międzynarodowych targach odbywających się za granicą. W 1997 roku Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne brały udział w następujących targach: w Cannes, Rydze, Lipsku, Jerozolimie, Bolonii, Moskwie, Lwowie, Frankfurtcie oraz Sofii.

„Alfabetyzm to umiejętność przetwarzania informacji w zakresie czytania, pisania i liczenia. Aktywny stosunek do informacji - oto cecha, którą może kształtować książka (a więc i nasze podręczniki), największą jednak rolę ma tu do odegrania szkoła. Albowiem ważna jest nie tylko ilość nabytej wiedzy (informacji), lecz także chęć do jej umiejętnego wykorzystania”

„Cechami dobrego podręcznika są: prawdziwość, rzetelność i aktualność zawartych w nim informacji, odpowiednia struktura i podejście metodyczne oraz dostosowane do całości opracowanie graficzne”.

Wydawnictwo JUKA 'z. Warszawy dziękuję

W związku z zakończeniem przez nasze Wydawnictwo cyklu konferencji metodycznych i spotkań z nauczycielami nauczania początkowego pragniemy bardzo serdecznie podziękować za Państwa pośrednictwem doradcom metodycznym nauczania początkowego za pomoc i współpracę w roku szkolnym 1997/98.

Liczymy na dalsze owocne współdziałanie na rzecz uczniów i nauczycieli. Życzymy miłych, udanych wakacji, wspaniałego wypoczynku, dużo spokoju, radości i zyczliwości otoczenia.

Pozostajemy z szacunkiem.

mgr Renata Łapińska

mgr Piotr Oziębło

Inicjatywa wydawnicza WOM w Poznaniu

Troszcząc się o coraz lepiej zorganizowane, a co za tym idzie, dobre wykorzystanie czasu w czasie rekolacji szkolnych, powstała w naszym ośrodku inicjatywa zebrania konspektów, scenariuszy oraz opracowanych zajęć warsztatowych, które zostały przeprowadzone w czasie rekolacji.

Zamiarem naszym jest opublikowanie tych materiałów jako pomocy dla katechetów na przyszłoroczne rekolacje szkolne. Materiały będą zebrane i opublikowane w postaci skryptu lub książki. Zależy nam na tym, aby wszelkie materiały przesłane do nas były materiałami już wypróbowanymi, mniej zaś zależy nam na konspektach, które może w swoim zamysle są wspaniałe, lecz nigdzie nie udało się ich jeszcze przeprowadzić.

Materiały prosimy nadsyłać na adres: Wojewódzki Ośrodek Metodyczny, Al. Niepodległości 34, 61-714 Poznań, Maria Balsamska - doradca metodyczny nauki religii (do 20.09.1998r.). Materiały muszą być zaopatrzone w imię i nazwisko autora, nazwa ośrodka z którego pochodzą oraz adres i jeśli możliwe kontakt telefoniczny.

*doradca metodyczny nauki religii
mgr Maria Balsamska*

Nowości wydawnicze '98

Zbiory zadań

Leksiński W., Nabiałek I., Żakowski W.: Matematyka. Definicje, twierdzenia, przykłady, zadania, Warszawa 1995 WNT

Książka z serii "Podręczniki akademickie. Matematyka" zawiera materiał wykładany na zajęciach z matematyki dla studentów pierwszych lat politechniki na kierunkach elektroniki, informatyki i telekomunikacji. Obejmuje zwięzłe informacje teoretyczne (definicje, twierdzenia, wzory), szczegółowo rozwiązane zadania przykładowe oraz zadania do samodzielnego rozwiązania. Na końcu książki są podane wskazówki do zadań trudniejszych i odpowiedzi do wszystkich zadań. Niektóre rozdziały przydatne w szkole średniej, np.: 4. Liczby rzeczywiste, 5. Funkcje jednej zmiennej, 6. Rachunek różniczkowy funkcji jednej zmiennej, 10. Liniowa geometria analityczna, 15. Rachunek całkowy funkcji jednej zmiennej.

Gulgowski Leon, Kruszyński Jerzy, Wojtan Stanisław: Matematyka. Powtórzenie materiału nauczania klas I, II i III szkoły zawodowej, Warszawa 1997 WSiP

Podręcznik przeznaczony jest dla wszystkich uczniów klas III zsz, szczególnie dla przygotowujących się do egzaminów wstępnych do techników na podbudowie zsz. Rozdziały odpowiadają poszczególnym działom nauczania matematyki w zasadniczych szkołach zawodowych. Każdy rozdział zawiera: krótkie powtórzenie podstawowych definicji, twierdzeń i wzorów, przykłady typowych zadań wraz z rozwiązaniami, zadania do samodzielnego rozwiązania, pytania kontrolne, krótkie sprawdziany pisemne o 3 stopniach trudności. Ostatni rozdział zawiera przykładowe zestawy zadań egzaminacyjnych opracowane w formie: zestawów zadań na egzamin pisemny, zestawów zadań testowych wraz z instrukcją i kartą odpowiedzi.

Rybak Anna: Matematyka w zastosowaniach. Zbiór zadań dla szkół podstawowych (klasy VII-VIII), Gdańsk 1998 Wyd. "Podkowa"

Zbiór zawiera zadania z różnych dziedzin: techniki, fizyki, chemii, ekonomii, statystyki, architektury, medycyny, gospodarki - tzw. "zadania z życia". Zebrano je według rozdziałów odpowiadających działom matematyki. Do wielu dołączono rysunki niezbędne przy ich analizie i interpretacji. Do ich rozwiązania potrzebna jest wiedza i umiejętności nabyte w starszych klasach szkoły podstawowej. Do zadań podano odpowiedzi, wskazówki lub szkice rozwiązań.

Przygotowanie do matury i na studia

Nowakowski Jan: Z Euklidesem do matury i na studia, Warszawa 1997 OWPIR "ADAM"

Zbiór zawiera ok. 1400 zadań powtórzeniowych ze wszystkich działów matematyki realizowanych w szkołach średnich, przygotowujących ucznia do matury i na wyższe studia. Wiele zadań wymaga od ucznia innego spojrzenia, pomysłu na rozwiązanie. Do większości rozdziałów podane są najważniejsze wiadomości rzeczowe i przykładowe rozwiązania. Do prawie wszystkich zadań zamieszczono odpowiedzi, a do niektórych wskazówki do ich rozwiązania.

Marek Czerni, Maciej Major, Stanisław Serafin, Erwin Turdza: Matematyka w pigułce. Dla maturzystów i kandydatów na studia. Kraków 1997 MOW "Korona"

Autorzy są pracownikami naukowymi WSP w Krakowie - połączyli swoją wiedzę i doświadczenie ze znajomością realiów dydaktycznych szkoły średniej. W efekcie książka stanowi kompendium wiedzy, pomocne przy powtórzeniu i usystematyzowaniu wiadomości dla uczniów ostatnich klas szkół średnich. Książka zawiera definicje, twierdzenia, dowody, wyprowadzenia wzorów i przykłady z szerokiego zakresu materiału nauczania w szkole średniej (profil matematyczny) - przydatna dla młodego nauczyciela.

Przygotowanie do konkursów

Bednarek Witold: Arabeski matematyczne, Opole 1998 Wyd. NOWIK

Książka przeznaczona jest dla uczniów i nauczycieli szkół średnich. Zestaw prezentowanych tu tematów jest zróżnicowany i dotyczy teorii liczb, algebry, analizy, geometrii oraz teorii mnogości. Każdy rozdział stanowi odrębną całość i jest napisany w formie artykułu. Większość spostrzeżeń przedstawionych w opracowaniu powstały w ciągu ostatnich lat, w wyniku przemyśleń autora - układ treści zawiera definicje, przykłady, twierdzenia i liczne dowody.

Gałązka Kinga: Pojedynek z podzielnością. Wybór zadań, Warszawa 1997 WSiP

Kolejna pozycja w "Serii z żółciem" znanej autorki, tym razem poświęcona zagadnieniom związanym z podzielnością liczb naturalnych i jest adresowana do uczniów szkół podstawowych (wiele ciekawych problemów znalazłoby dla siebie także uczniowie szkół średnich). Każdy z rozdziałów zawiera odrobinę teorii, ciekawostki historyczne, wzory, które można wykorzystać, rozwiązując zadania. Każdy rozdział zamyka opis zagadki-zadania "Zabawa na każdą okazję". Na końcu książki znajdują się wskazówki, rozwiązania i odpowiedzi do zadań. Przyszli geniusze zostaną, być może, zainspirowani nierozwiązanymi dotąd problemami z podzielności.

Gardner Martin: Moje najlepsze zagadki matematyczne i logiczne, Wrocław 1998 "Quadrivium"

Autor przez ponad 25 lat prowadził w czasopiśmie "Scientific American" dział poświęcony między innym zagadkom matematycznym i logicznym. Książeczka zawiera 65 najlepszych zagadek - niektóre są bardzo proste, niektóre naprawdę trudne, ale wszystkie wymagają przede wszystkim pomysłowości i wyobraźni, a tylko minimum matematyki. Doskonałe ćwiczenia dla uczniów starszych klas szkół podstawowych oraz uczniów szkół średnich, przygotowujących się do konkursów matematycznych.

Sprawdziany i testy

Sprawdziany semestralne z matematyki w klasach 4-8. Materiały pomocnicze dla nauczyciela, Warszawa 1997 WSiP

Publikacja adresowana jest do nauczycieli uczących matematyki w klasach 4-8 szkoły podstawowej i zawiera dwa typy sprawdzianów: sprawdziany semestralne (ze stopniowaniem poziomu wymagań) oraz sprawdziany na poszczególne oceny (dla danego poziomu

wymagań). Propozycje mogą okazać się użyteczne dla początkujących nauczycieli.

Gulgowski Leon: Testy wielokrotnego wyboru, Gdańsk 1998 Wyd. "Podkowa"

Zbiór zawiera 658 zadań i adresowany jest do uczniów klasy VII i VIII szkoły podstawowej oraz I klasy szkoły średniej. Samodzielne rozwiązywanie zadań z tego zbioru stwarza możliwość głębszego zrozumienia wielu pojęć oraz zdobycia kompetencji matematycznych. Zbiór ten powinien być szczególnie przydatny dla uczniów przygotowujących się do egzaminów kończących szkołę podstawową, jak i do egzaminów wstępnych do szkoły średniej. Oswaja ponadto z nową formą testu oraz pozwala poznać metody osiągania celu (uzyskania prawidłowej odpowiedzi) w krótszym czasie. Do wszystkich zadań podano odpowiedzi, a do wielu z nich wskazówki lub szkice rozwiązań.

Metodyczne

Bryński Maciej, Lewicka Helena: Wyrażenia, funkcje, równania. Poradnik metodyczny dla nauczycieli szkoły podstawowej, Warszawa 1998 WSiP

Kolejna pozycja w serii "Biblioteka metodyczna. Matematyka" jest drugą książką tej pary autorów. W książce tej poświęcili oni szczególną uwagę pojęciu funkcji i problemom z nim związanym, jak też takim zagadnieniom jak wyrażenia algebraiczne, równania i nierówności. Autorzy przedstawiają wiele pomysłów i propozycji metodycznych, mając nadzieję, że będą one inspiracją do poszukiwania różnych sposobów realizacji materiału nauczania - co powinno sprawić, że lekcje matematyki będą ciekawe, kształcące i nie stresujące.

Obecna książka, jak i poprzednia tychże autorów ("Nauka o liczbach") stanowią niezbędne kompendium metodyczne dla nauczyciela matematyki szkoły podstawowej.

Kierul Jerzy: Funkcje, wektory i fizyka, Wrocław 1997 "Quadrivium"

Podtytuł "Mniej kłopotów z matematyką na lekcjach fizyki" wyjaśnia intencje autora. W tej książce próbuje on zaradzić znanym kłopotom z niedopasowaniem programów z matematyki i fizyki. Zapoznanie się z przedstawionymi tematami pomoże zarówno lepiej zrozumieć samą fizykę, jak i przygotować się lepiej do lekcji matematyki, gdzie pojęcia fizyczne pojawiają się później i są wprowadzane w sposób bardziej formalny. Pożytek z książki docenią zarówno maturzyści i ci wszyscy uczniowie, którzy przygotowują się do studiów technicznych lub innych wymagających przygotowanie w zakresie fizyki i matematyki. Ze względu na układ materiału i pogładowe ujęcie zainteresuje ona również nauczycieli fizyki i matematyki.

Braun Marcin : Konstrukcje geometryczne. Jak sobie z nimi poradzić?, Gdańsk 1995 GWO

Książka przeznaczona jest dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz pierwszej i drugiej klasy szkoły średniej. Uczy samodzielnego rozwiązywania różnorodnych zadań konstrukcyjnych. Na wielu przykładach autor szczegółowo przedstawia tok rozumowania prowadzący do rozwiązywania problemu. Liczne rysunki ułatwiają zrozumienie kolejnych etapów konstrukcji. Na końcu każdego rozdziału podano zadania do samodzielnego rozwiązania.

Braun Marcin: Procenty. Jak sobie z nimi radzić?, Gdańsk 1997 GWO

Książka przeznaczona jest dla uczniów starszych klas szkoły podstawowej oraz młodszych klas szkoły średniej, a także dla wszystkich osób, które z procentami stykają się w pracy i życiu codziennym. Uczy rozumienia informacji wyrażonych w języku procentów i ich wykorzystywania do obliczeń podatków, odsetek bankowych czy porównywania danych statystycznych. Przystępny wywód autora zilustrowany jest wieloma starannie dobranymi przykładami i opatrzony zadaniami do samodzielnego rozwiązania.

Zydzler Jan : Geometria, Warszawa 1997 "Prószyński i S-ka"

Książka jest współczesnym językowo kolejnym wydaniem podręcznika geometrii klasycznej w ujęciu euklidesowym (w oparciu o wyd. z 1927r.). Odmienna od wykładów z geometrii Z. Krygowskiej i Trelńskiego, wywodzących się z mnogościowo-arytmetycznego ujęcia problematyki, bliska pogładowemu spojrzeniu na geometrię B. Iwaszkiewicza. Zawiera definicje, przykłady, twierdzenia ich dowody oraz liczne konstrukcje. Stanowiąc będzie - być może - cenną pomoc dla młodego nauczyciela matematyki w szkole podstawowej i średniej (zwłaszcza średniej, gdzie miejsce geometrii jest "gdzieś w kącie", a na nauczanie jej zawsze brakuje czasu).

Popularnonaukowe

Więśław Witold: Matematyka i jej historia, Opole 1997 Wyd. NOWIK

Kolejne popularyzatorskie wydanie z historii matematyki (wcześniej pisali o niej M. Kordos i J. Mioduszewski). Autor jest badaczem historii matematyki i profesorem Uniwersytetu Wrocławskiego. W atrakcyjny sposób przedstawia historię rozwoju myśli matematycznej, udokumentowaną reprodukcjami dokumentów, fotografiami znanych matematyków. Książka zawiera bogaty wybór tekstów matematycznych od starożytności do współczesności. Bardzo użyteczna dla nauczycieli matematyki oraz wszystkich interesujących się historią i matematyką.

Aczel Amir D.: Wielkie twierdzenie Fermata, Warszawa 1998 Prószyński i S-ka

Autor opowiada o wielkim wydarzeniu w dziejach matematyki, jakim było udowodnienie w ostatnich latach wielkiego twierdzenia Fermata $x^n + y^n = z^n$. Książka jest jakby barwną gawędą o historii nauki, reportażem i książką detektywistyczną. Autor pokazuje, jak rodziły się pomysły dowodu w umysłach wielkich matematyków i jak dzięki temu tworzyły się i rozwijały nowe dziedziny matematyki. W słowie wstępnym czytamy: "...dowód wielkiego twierdzenia Fermata wykracza daleko poza prace jednego matematyka [...] książka opowie Wam całą historię, także tę zakulisową, rozgrywającą się z dala od światła sceny i gazetowego zgiełku. Będzie to

także historia intryg, podstępów oraz zdrady". Zarówno tematyka książki, jak i forma zachęty ze strony autora są wystarczające do bliższego poznania i zrozumienia matematycznej sensacji XX wieku.

Abbott Edwin A.: Flatlandia czyli kraina płaszczaków. Powieść o wielu wymiarach, Gdańsk 1997 GWO

Książka od ponad stu lat bawi i inspiruje czytelników na całym świecie. Podtytuł sugeruje, że jest to opowieść o wielu światach, ale opowiada ona o świecie dwóch wymiarów. Mieszkaniec dwuwymiarowej Flatlandii akceptuje swój świat, z wyższością spogląda na jakże ograniczony Świat Linii. Dopiero niespodziewana wizyta Kuli - przybysza ze Świata Przestrzeni - uświadamia bohaterowi, jak ubogie jest postrzeganie. Podążając za tokiem rozumowania narratora, czytelnik ma szansę spojrzeć z dystansu na swój własny trójwymiarowy świat i wyobrazić sobie, jak mogłoby wyglądać życie w przestrzeniach wielowymiarowych.

Ciesielski Krzysztof, Pogoda Zdzisław: Bezmiar matematycznej wyobraźni, Warszawa 1995 Wyd. "Wiedza Powszechna"

Książka przeznaczona jest dla uczniów starszych klas szkół średnich. Autorzy w niezwykle prosty sposób prezentują matematykę ukrytą w podręcznikach za abstrakcyjnymi wzorami i symbolami. Przedstawiają podstawowe pojęcia i idee z różnych dziedzin matematyki, nie ograniczają się do prezentacji stanu wiedzy, lecz udostępniają uczniom wyniki badań, znane praktycznie tylko specjalistom. Tekst urozmaicają liczne anegdoty o matematykach. Szczególnym walorem książki są oryginalne ilustracje: pobudzające wyobraźnię i ułatwiające zrozumienie omawianych zagadnień.

Sękowski Tadeusz: Matematyka i człowiek, Warszawa 1996 BGW

Myśl przewodnia autora książki to: "Mówmy o człowieku i matematyce" - jego zdaniem przedstawiony tekst jest wyrazem możliwości dyskusji o związku historii matematyki z historią nauki. Książka adresowana jest do wszystkich, którzy odczuwają zainteresowanie pytaniami o miejsce matematyki w historii nauki i kultury, o jej pochodzenie. Podzielona jest na krótkie paragrafy, zawiera opisy konkretnych zagadnień matematycznych. Rozdziały historyczne i matematyczne przeplatają się: najpierw są to zagadnienia z geometrii, później o liczbach, następnie o prawdopodobieństwie, wreszcie o matematycznej nieskończoności. Książka napisana jest przystępnym językiem - polecana dla uczniów szkół średnich.

*Wybrał:
mgr Jerzy Paczkowski
doradca metodyczny matematyki*

Nowości książkowe w zbiorach PBW

1. Adamek Irena. Rozwiązywanie problemów przez dzieci. - Kraków: Oficyna Wydawnicza IMPULS, 1997. - 103 s.
2. Aronson Elliot, Wilson Timothy D., Akert Robin M. Psychologia społeczna : serce i umysł / przekł. [z ang.] Anna Bezwińska i in. - Poznań : Zysk i S-ka, 1997. - 736 s.
3. Bednarczyk Henryk. Zadania zawodowe i kształcenie mechaników. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1996. - 375 s.
4. Bielecki Zbigniew, Rybicki Hieronim. Słupsk. - Wwa : Oficyna Wydawnicza Radwan-Wano Jan Topolewski, [1997?]. - 141 s.
5. Bolecki Włodzimierz. „Inny Świat” Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. - Wyd.2 zm. - Wwa : WSiP, 1997. - 204 s.
6. Borowicz Kazimierz. Środowisko geograficzne : [skrypt dla studentów pedagogiki wczesnoszkolnej]. - Olsztyn: Wydaw.WSP, 1995. - 99 s.
7. Czapliński Przemysław. Ślady przełomu : o prozie polskiej 1976-1996. - Kraków : WL, 1997. - 265 s. (obrazy współczesności)
8. Czerwińska Elżbieta. Słoneczna biblioteka : przewodnik metodyczny dla nauczycieli przedszkoli. - Wwa : WSiP, 1997. - 205 s.
9. Dróbka Norbert, Szymański Karol. Zbiór zadań z geometrii dla klasy I i II liceum ogólnokształcącego. - Wwa : WSiP, 1997. - 158 s.
10. Duczmal Małgorzata. Jagiellonowie : leksykon biograficzny. - Kraków : WL, 1996. - 656 s.
11. Edukacja w zmieniającym się społeczeństwie. - Wyd.2. - Wwa: Wydaw.TEPIS, 1996. - 249 s.
12. Eisler Jerzy, Szwarc Andrzej, Wieczorkiewicz Paweł. Polska: dzieje polityczne ostatnich dwustu lat.-Wwa: WSiP, 1997.-75 s.
13. Fijałkowska Barbara, Godlewski Tadeusz. Polskie dylematy polityczne 1939-1995 : wybrane problemy. - Olsztyn : WSP, 1996. - 244 s
14. Gałązka Kinga, Lesiak Edward. Trzaski pioruna : nowy egzamin z matematyki do szkoły średniej. - Łódź : „ANNAL”, [1996?]. - 72 s.
15. Gałczyńska E., Szczepańska E., Wójcik U. Na szkolnej scenie. - Płock : Wydaw.Korepetytor M. Gałczyński, 1997. - 232 s. [materiały repertuarowe na różne uroczystości szkolne]
16. Golc Barbara, Nowak Marianna. Jak pracować z podręcznikiem „Geografia 7 : Europa i Azja” : poradnik metodyczny. - Wwa: WSiP, 1996. - 67 s.
17. Goleman Daniel. Inteligencja emocjonalna / przełożył [z ang.] Andrzej Jankowski. - Poznań : Media Rodzina of Poznań, 1997. - 526 s.
18. Gombrowicz Witold. Ferdynurke : lekcja literatury z Jerzym Jarzębskim i Andrzejem Zawadzkiem. - Kraków: Wydaw.Literackie, 1997. - 281 s.
19. Gulowski L., Kruszyński J., Wojtan S. Matematyka: powtórzenie materiału nauczania klas pierwszej, drugiej i trzeciej zasadniczej szkoły zawodowej. - Wwa : WSiP, 1997. - 159 s.
20. Hajnicz Wanda. Dwupodmiotowość i dwuzadaniowość sytuacji edukacyjnych : w świetle ogólnej teorii regulacyjnej Tadeusza Tomaszewskiego. - Olsztyn : WSP, 1995. - 225 s.
21. Hercman Karol. Fizyka 8 : książka dla nauczyciela. - Wwa: WSiP, 1997. - 70 s.
22. Jakubik Andrzej. Zaburzenia osobowości. - Wwa: Wydaw.Lekarskie PZWL, 1997. - 274 s.
23. Kallas Marian. Historia ustroju Polski X-XX w. - Wwa: Wydaw. Naukowe PWN, 1996. - 492 s.
24. Kraje pozaeuropejskie : zarys geografii turystycznej ; praca zbiorowa / pod red.Zygmunta Kruczka. - Kraków „Proksenia”, 1997. - 286 s.
25. Kruczek Zygmunt, Sacha Stefan. Europa: zarys geografii turystycznej. - wyd.2 uzup. i uaktual. - Kraków: Agencja Reklamowo-Wydawnicza „Ostoja”, 1996. - 195 s.

26. Laing R.D. „Ja” i inni / przełożył [z ang.] Bogdan Mizia. - Poznań : Dom Wydawniczy REBIS, 1997. - 219 s.
27. Lane Harlan. Maska dobroczynności : deprecjacja społeczności głuchych. - Wwa : WSiP, 1996. - 299 s.
28. Malarz Roman. Krakowskie. - Wwa : WSiP, 1996. - 111 s.(Regiony Polski) .
29. Marciniak Ewa. Uczymy wiedzy o społeczeństwie : poradnik metodyczny klasa 8. - Wwa WSiP, 1997. - 142 s.
30. Moje rachunki : matematyka-klasa druga : przewodnik metodyczny. - Kielce : PW „MAC” SA Kielecka Oficyna Wydawnicza, 1997. - cz.1. - 95 s.; cz.2. - 95 s.; cz.3. - 95 s.; cz.4. - 100 s.
31. Moje rachunki : matematyka-klasa pierwsza : przewodnik metodyczny. - Kielce : PW „MAC” SA Kielecka Oficyna Wydawnicza, 1997. - cz.1. - 119 s.; cz.2. - 80 s.; cz.3. - 86 s.; cz.4. - 67 s.
32. Moje rachunki : matematyka-klasa trzecia : przewodnik metodyczny. - Kielce : PW „MAC” SA Kielecka Oficyna Wydawnicza, 1997. - cz.1. - 103 s.; cz.2. - 104 s.; cz.3. - 120 s.; cz.4. - 111 s.
33. Nojszewska Ewelina. Materiały pomocnicze do nauki podstaw ekonomii. - Wwa : WSiP, 1997. - [240] kart luzem.
34. Opowiadanie jako forma wypowiedzi w klasach początkowych: wybór tekstów / pod red.Marii Węglińskiej. - Kraków : Oficyna Wydawnicza IMPULS, 1997. - 99 s.
35. Paner Anna, Kosznicki Michał. Metody wprowadzania, utrwalania i kontroli nowego materiału na lekcji historii. - Gdańsk : Wydaw. UG, 1994. - 146 s.
36. Pisarze polskiego oświecenia : tom 3 / pod red.Teresy Kostkiewiczowej i Zbigniewa Golińskiego. - Wwa : Wydaw.Naukowe PWN, 1996. - 947 s.
37. Piskozub Andrzej. Optywanie Ziemi [morskie odkrycia geograficzne]. - Gdańsk : Uniwersytet Gdański, 1994. - 449 s.
38. Podstawy geografii ekonomicznej / pod red.Jerzego Wrony i Jadwigi Rek. - Wyd.4. - Kraków : Akademia Ekonomiczna, 1995. - 277 s.
39. Półturzycki Józef. Dydaktyka dla nauczycieli. - Wyd.2. - Toruń : Wydaw.Adam Marszałek, 1997. - 322 s.
40. Przedszkole i szkoła dla dziecka - podmiotowość wychowanka /pod red. Doroty Klus-Stańskiej. -Olsztyn : WSP, 1996. -132 s.
41. Rosiński Marian. Organizacja pracy opiekuńczo-wychowawczej w świetlicach. - Szczecin : Centrum Psychologiczno-Pedagogiczne, 1997. - 195 s.
42. Różne drogi poznawania kultury przez dzieci / pod red. Krystyny Ferenz. - Wrocław : Wydaw.UW, 1996. - 77 s.
43. Sługocki Janusz. Pozycja prawnoustrojowa regionu : regiony w Europie Zachodniej. - Olsztyn : WSP, 1996. - 177 s.
44. Szulika Zygmunt. Książę Ernest Bogusław von Croy (1620-1684). - Słupsk : Polskie Towarzystwo Historyczne, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, 1996. - 181 s.
45. Śnieżek Aleksander, Tęcza Paweł. Zbiór zadań z geometrii płaszczyzny dla szkół średnich. - Wwa : WSiP, 1996. - 350 s.
46. Tomkiewicz Barbara. Krok po kroku : materiały pomocnicze dla nauczycieli rozpoczynających pracę w bibliotece szkolnej. - Wwa : Agencja „Sukurs”, 1997. - 21 s.
47. Wiedza o społeczeństwie : scenariusze lekcji w szkole średniej / pod red.Małgorzaty Rutkowskiej-Paszy. - Wwa : WSiP, 1996. - 207 s.
48. Wrona Jerzy. Rzeszowskie : od Bieszczadów po Wyżynę Sandomierską i Roztocze. - Wwa : WSiP, 1996. - 117 s.(Regiony Polski) .
49. Wybrane ćwiczenia z dydaktyki matematyki / pod red.Barbary Rabijewskiej. - Wyd.2. - Wrocław : Wydaw.UW, 1996. - 189 s.
50. Ziemia : atlas zarządzania planetą / aut.Norman Mayers i in., tł. [z ang.] Tomasz R.Wojtaszek i in. - Wwa : Wydw.”bis”, 1997. - 261 s.
51. Zwiernik Jolanta. Alternatywa w edukacji przedszkolnej : studium teoretyczno-empiryczne. - Wrocław : Wydaw.UW, 1997.
52. Adaszyński Zbigniew, Oldroyd David. Klucz do programu TERM-IAE : postscriptum : przewodnik dla edukatora. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 96 s. .
53. Badanie kompetencji uczniów klas ósmych w roku szkolnym 1997/98. - Słupsk : Kuratorium Oświaty w Słupsku; Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, 1997. - 49 s. (Biuletyn informacyjny : Zeszyt 1) .
54. Badegruber Bernd. Nauczanie otwarte w 28 krokach / tł.[z ang.] Beata Szymańska. - Wwa : WSiP, 1997. - 89 s.
55. Bartkowiak Grażyna. Psychologia zarządzania. - Poznań : Wydaw. Akademii Ekonomicznej, 1997. - 158 s.
56. Dembo Myron H. Stosowana psychologia wychowawcza. - Wwa : WSiP, 1997. - 573 s.
57. Dzierzgowska Irena, Kalinowska Maria. Raport - mierzenie jakości pracy szkoły : liceum ogólnokształcące. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 187 s. (Materiały Dodatkowe)
58. Dzierzgowska Irena. Standardy edukacyjne i uprawnienia ucznia : moduł 4B : suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 39 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
59. Dzierzgowska Irena. Zewnętrzne mierzenie jakości pracy szkoły: moduł IV : suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 40 s. .
60. Dzierzgowski Irena, Kalinowska Maria. Poradnik mierzenia jakości pracy szkoły : liceum ogólnokształcące. - Wwa;Radom. - Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 158 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
61. Dzisiejsza młodzież : stereotypy i rzeczywistość po 1988 roku/ pod red.Barbary Fatygi i Anny Tyszkiewicz. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 276 s.
62. Ekiert-Grabowska Dorota. Kierowanie zmianą: moduł III: suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 34 s. (Przewodnik dla Edukatora).
63. Elsner Danuta. Kierowanie placówką doskonalenia nauczycieli: moduł 3A : suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 46 s. (Przewodnik dla Edukatora).
64. Gordon Thomas. Wychowanie w samodyscyplinie / przełożyła [z ang. Irena Doleżał-Nowicka. - Wwa : Instytut Wydawniczy PAX, 1997. - 291 s.
65. Górniewicz Józef. Kategorie pedagogiczne : odpowiedzialność: podmiotowość : samorealizacja : tolerancja : twórczość : wyobraźnia. - Olsztyn : WSP, 1997. - 130 s.
66. Hordyjewicz Teresa, Il'ycka Halina, Lelińska Krystyna. Możliwości szkolenia bezrobotnych w systemie edukacji niestacjonarnej. - Wwa : Ogólnopolskie Centrum Edukacji Niestacjonarnej, 1997. - 89 s. { m.in.charakterystyka rynku pracy w Polsce 1990-1995 } .
67. Jeżowski Antoni. Prawo i gmina : moduł 5A : suplement. - Radom : Instytut Technologii-Eksploatacji, 1997. - 36 s.
68. Jurezyk Paweł, Knafel Krystyna. Komunikacja społeczna w organizacji: moduł II: suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 41 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
69. Knafel Krystyna. Kierowanie szkołą : moduł 2 : suplement. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 26 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
70. Kształcenie dorosłych : zestaw materiałów / [tł.z ang.Zbigniew Adaszyński i in.]. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - Skoroszyt 565 s. + Przewodnik : 19 s.
71. Kształcenie otwarte od A do Z / tł.[z ang.] Zbigniew Adaszyński, Mirosława Kubasiewicz. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 142 s.
72. Kubieński Wiesław. Podstawy konstruowania i oceny testów dydaktycznych. - Słupsk : ODN, 1998. - 209 s.
73. Leigh David. Praktyczne metody pracy zespołowej / tł.[z ang.] Monika Dorota Krupińska. - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 177 s. .
74. Lew-Starowicz Zbigniew, Szczerba Kazimierz. Nowoczesne wychowanie seksualne : podręcznik dla młodzieży szkolnej. - Wwa: Polska Oficyna Wydawnicza „BGW”, 1995. - 192 s.

75. McCombs Barbara L., Pope James E. *Uczeń trudny : jak skłonić go do nauki / tł.[z ang.] Andrzej Janowski.* - Wwa : WSiP, 1997. - 93 s.
76. Mieszalski Stefan. *O przymusie i dyscyplinie w klasie szkolnej.* - Wwa : WSiP, 1997. - 123 s.
77. *Mysłiciele - o wychowaniu / red. naukowa Czesław Kupisiewicz, Irena Wojnar.* - Wwa : Polska Oficyna Wydawnicza BGW, 1996. - 480 s.
78. Nalaskowski Stanisław. *Metody nauczania.* - Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 1997. - 163 s.
79. Napper Rosemary, Batchelor Diana. *Ściąga dla nauczyciela : zestaw materiałów do samodzielnej pracy dla tych, którzy uczą po raz pierwszy / tł.[z ang.] Mirosława Kubasiewicz, Zbigniew Adaszyński.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, [1997?]. - 53 s.
80. *Nauczyciele w roku szkolnym 1996/97 : na podstawie danych ze spisu nauczycieli dokonanego 1 października 1996 r. / oprac. Ignacy Stępniewski.* - Wwa : CODN, 1997. - 259 s.
81. Niemierko Bolesław. *Między oceną szkolną a dydaktyką : bliżej dydaktyki.* - Wyd.2 zm. - Wwa : WSiP, 1997. - s.
82. Okoń Wincenty. *Dziesięć szkół alternatywnych.* - Wwa : WSiP, 1997. - 238 s.
83. *Otwarte teczki innowacji pedagogicznych.* - Wwa : CODN, 1997. - z.1. - 55 s.; z.2. - 28 s.; z.3. - 26 s.; z.4. - 46 s. [m.in. : promocja innowacyjności; System Informacji Oświatowej MIS; refleksyjny praktyk - nowa tożsamość nauczyciela] .
84. Parzęcki Ryszard. *Edukacja i poradnictwo zawodowe w wybranych krajach europejskich.* - Słupsk : WSP, 1996. - 121 s.
85. *Pedagogika społeczna : kręgi poszukiwań / pod. red. Anny Przeclawskiej.* - Wwa : Wydaw."Żak", 1996. - 239 s.
86. Poznańska Maria Wanda. *Pedagogika alternatywna : New Age: propozycje pedagogicznej koncepcji osobowości i wychowania.* - Toruń : Wydaw. Adam Marszałek, 1997. - 132 s.
87. *Przed maturą 1998 : informator / wybór i oprac. Barbara Przychodzeń, red. Irena Pancer.* - Gdańsk : Regionalny Zespół Egzaminacyjny; Centrum Edukacji Nauczycieli, 1998. - 73 s.
89. *Rozwój organizacyjny szkoły : antologia III / pod red. Zbigniewa Radwana.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 327 s.
90. Sepkowska Zofia, Żurakowski Filip. *Przedsiębiorczość : Komunikacja interpersonalna: istota przedsiębiorczości : przewodnik dla nauczycieli.* - Wwa: WSiP, 1997. - 167 s .
91. Skubacz Alicja. *Szkoła w gminie: moduł 5B: suplement (I).* - Radom: Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 63 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
92. Szabo Alicja. *Organizacja procesu doskonalenia: moduł 3B : suplement.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 48 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
93. *Szkice do pedagogiki zdolności / pod red. Andrzeja Góralskiego.* - Wwa: Wydaw. Naukowe Scholar, 1996. - 143 s.
94. Tadeusiewicz Grażyna. *Edukacja w Europie: szkoła : nauczyciel: doradztwo zawodowe.* - Wwa-Lódź: Wydaw. Naukowe PWN, 1997. - 163 s.
95. Walkiewicz Elżbieta. *Prawo o oświacie: moduł VI: przewodnik dla edukatora.* - Radom: Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 110 s.
96. Wlazło Stefan. *Rola zawodowa wizytatora: moduł 4A: suplement.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 41 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
97. Wlazło Stefan. *Wewnętrzne mierzenie jakości pracy szkoły : moduł IV: suplement.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 51 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
98. *Wokół szkoły i edukacji : syntezy i refleksje / pod red. Krzysztofa Rubacha.* - Toruń: Wydaw. Adam Marszałek, 1997. - 101 s. [m.in. zmiany oświaty na wsi, reformowanie oświaty].
99. Wroński Aleksander. *Techniki informatyczne : moduł V : suplement.* - Radom : Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 65 s. (Przewodnik dla Edukatora) .
100. *Współczesne trendy i koncepcje w zarządzaniu oświatą: antologia I / pod red. Danuty Elsner.* - Radom: Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 180 s.
101. *Współczesne tendencje w kierowaniu zmianą edukacyjną: antologia II / pod red. Doroty Ekiert-Grabowskiej.* - Radom: Instytut Technologii Eksploatacji, 1997. - 224s.
102. *Zanim wybierzesz...: przygotowanie do życia w rodzinie - podstawy wychowania seksualnego / Magdalena i Wiesław Grabowscy, Anna i Marek Niemyscy, Mariola i Piotr Włochowiczowie.* - Wwa Wydaw. Szkolne PWN, 1998.- 414 s.

**Wojewódzka inauguracja roku szkolnego 1998/99 odbędzie się
3 września 1998r. o godzinie 11.00 w nowym budynku
Liceum Ogólnokształcącego im. Mikołaja Kopernika
w Ustce, ul.Dunina 14**

INFORMATOR OŚWIATOWY N. 7 - 8/98 ISSN 1505-0904

REDAKCJA: Jan Tyborczyk, Dorota Iwanowicz.

współpraca: Mariusz Barański, Łucja Knop, Lech Kowalewski, Maria Kozak, Barbara Major-Milewczyk, Ewa Misiewicz, Alicja Nykiel, Wanda Rychły, Monika Stępnik, Sławomira Szmielińska, Elżbieta Trojanowicz, Grażyna Wieczorek, Bożena Żuk,

SKŁAD KOMPUTEROWY: Dorota Iwanowicz. **KOREKTA:** Grażyna Wieczorek

WYKONANIE TECHNICZNE: Anna Lipa.

Wydawca: Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Szczecińska 60A,

tel.(0-59) 435-472, w.39., www.odnpr-inf.slupsk.tpnet.pl; e-mail: odn.pr-inf@slupsk.tpnet.pl

NAKLAD: 300 egz. **Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów. Numer zamknięto 24.08.1998 r.**